

**Міністерство освіти і науки України,
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя
Кафедра менеджменту та адміністрування
Тернопільська обласна державна адміністрація
Тернопільська обласна рада
Тернопільська міська рада
Тернопільський національний економічний університет
Хмельницький національний університет
Корпорація «Науковий парк
«Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля»
Подільський державний аграрно-технічний університет
Національний університет «Львівська політехніка»
Тернопільський регіональний центр перепідготовки та підвищення
кваліфікації працівників органів державної влади, органів
місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і
організацій
Тернопільський Центр розвитку місцевого самоврядування**

**МАТЕРІАЛИ І МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ПРОБЛЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ»**

21 травня 2019 року

ТЕРНОПІЛЬ

У збірнику опубліковано тези доповідей I Міжрегіональної науково-практичної конференції «Проблеми публічного управління та адміністрування на регіональному рівні». Публікації відображають результати наукових пошуків авторів, присвячених аналізу й узагальненню теоретичних і прикладних результатів щодо питань теорії і практики публічного управління, а також пошуку шляхів їхнього вирішення.

Матеріали збірника призначені для широкого використання науковими співробітниками, викладачами, студентами в науковій і освітній діяльності, а також фахівцями публічного управління.

Збірник тез підготовлено кафедрою менеджменту та адміністрування Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

Матеріали збірника друкуються мовою оригіналу.

Точка зору редакції не завжди збігається з думкою (точкою зору) авторів. Відповідальність за точність наведених фактів, цитат, джерел та прізвищ несуть автори. При передруку посилання на збірник матеріалів доповідей I Міжрегіональної науково-практичної конференції «Проблеми публічного управління та адміністрування на регіональному рівні» є обов'язковим.

Матеріали і міжрегіональної науково-практичної конференції **«Проблеми публічного управління та адміністрування на регіональному рівні»** / Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – ФОП Паляниця В. А., 2019. – 101 с.

ISBN 978-617-7331-81-9

МЕТА КОНФЕРЕНЦІЇ:

Обмін результатами наукових досліджень, обговорення актуальних питань теорії і практики публічного управління

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Співголови організаційного комітету:

Рогатинський Р.М. – д.т.н., професор, проректор з наукової роботи, ТНТУ імені Івана Пулюя;

Ціх Г.В. – к.е.н., доцент, декан факультету економіки та менеджменту, ТНТУ імені Івана Пулюя;

Кирич Н.Б. – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування, ТНТУ імені Івана Пулюя;

Андрушків Б.М. – д.е.н., професор, завідувач кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг, ТНТУ імені Івана Пулюя.

Члени організаційного комітету:

Бицюра Л.О. – заступник міського голови Тернополя з питань діяльності виконавчих органів міської ради;

Мних О.Б. – д.е.н., професор кафедри маркетингу і логістики інституту ІНЕМ Національного університету «Львівська політехніка»;

Рудакевич М.І. – доктор наук з державного управління, професор кафедри менеджменту та адміністрування ТНТУ;

Стадник В.В. – д.е.н., професор кафедри менеджменту Хмельницького національного університету;

Химич Г.П. – директор корпорації «Науковий парк «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля»;

Чикуркова А.Д. – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування Подільського державного аграрно-технічного університету;

Шкільняк М.М. – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту та публічного управління Тернопільського національного економічного університету.

Секретаріат організаційного комітету:

Оксентюк Р.А. – к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту та адміністрування;

Луцків І.В. – к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту та адміністрування.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: ВЗАЄМОДІЯ ВЛАДИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	8
ФОРМУВАННЯ ГРОМАД У СІЛЬСЬКИХ МІСЦЕВОСТЯХ: ПЕРСПЕКТИВИ І ПРОБЛЕМНІ МОМЕНТИ Бабюк А. Ю.	9
ПОНЯТТЯ ТА РІЗНОВИДИ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ Войтюк С.	10
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ Горун Н.	11
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ Гучко М.	13
ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ Кирич Н., Зіник Ю.	15
ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНЕ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА Кирич Н., Олійник М.	16
ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В ЄВРОПІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ Криськов А.А., Криськова С.А.	17
РОЛЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕННЯХ В УКРАЇНІ Рудакевич М. І., Кондратюк А.В., Федорків С.М.	18
ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ДІЄВИЙ МЕХАНІЗМ ЗДІЙСНЕННЯ НАРОДОВЛАДДЯ Чикуркова А.Д., Прокопчук Л.М.	20
СЕКЦІЯ 2. ДЕМОКРАТИЧНИЙ ПРИНЦИП ФОРМУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	22
ОРГАНІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ: ТЕНДЕРНИЙ КОМІТЕТ/ УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА Галушак М., Галушак О.	23
ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ТА ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ ТА РЕГІОНІВ Малюта Л., Кузь Т., Борух О.	24
ПОНЯТТЯ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ОЗНАКИ Плугатор В., Оксентюк Р.	26
ВПЛИВ ВИКОНАННЯ УГОДИ СОТ ЗІ СПРОЩЕННЯ ПРОЦЕДУР ТОРГІВЛІ НА ЗДІЙСНЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ Сороківська О., Потюк В.	27
ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПРОЦЕС ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ Кирич Н. Б., Флиста Н. В.	29
СЕКЦІЯ 3. СТРАТЕГІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ	31
ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ Лібусь Т.І. Кирич Н.Б.	32
ІНВЕСТИВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ОБЛАСТІ Машлій Г.	34

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ Покотильська Н.	35
СЕКЦІЯ 4. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ЇХ СПІВРОБІТНИЦТВО В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ	37
ОСНОВНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД Волошинська О., Шведа Н.	38
УДОСКОНАЛЕННЯ ТА АКТИВІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ ЗАСОБАМИ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ В УМОВАХ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ Керничний А., Керничний Б.	40
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ Короткова Н., Галушак О.	42
СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ, НА ПРИКЛАДІ СКАЛА-ПОДІЛЬСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ Оксентюк Р.	43
СЕКЦІЯ 5. МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ВЛАДИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ	45
ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД Гула І., Юрик Н.	46
ПРОБЛЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ Татарин Н., Шведа Н.	48
РЕФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ Харченко В.	50
СЕКЦІЯ 6. СПІВПРАЦЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ	52
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ДЕРЖАВИ Гарматюк О., Гарматюк А.	53
СЕКЦІЯ 7. ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ТА ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ	55
ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ Галюк М., Юрик Н.	56
ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА В СВІТІ Кужда Т. І.	57
НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ Кутідзе Л. С., Носов М. П.	59
ЕЛЕКТРОННА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ГРОМАДЯН ПРИ ВИКОРИСТАННІ ОН-ЛАЙН ПОСЛУГ У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ Мосій О.	61
ЕЛЕКТРОННИЙ УРЯД ЯК ГОЛОВНА СКЛАДОВА ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ Оксентюк С.	62
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД Яруліна Н.	64

СЕКЦІЯ 8. УПРАВЛІНСЬКЕ РІШЕННЯ У ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ ТА СИСТЕМА КОМУНІКАЦІЙ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ЙОГО ЕФЕКТИВНІСТЬ	66
МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ Сокирник І.В., Гейдарова О.В.	67
ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ Сухий Н., Юрик Н.	69
СЕКЦІЯ 9. ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	71
РОЛЬ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ В РОБОТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ Гайдучик А., Юрик Н.	72
КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ Зяйлик М.	73
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕЧНОСТІ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗА ЇХ ЯКІСТЮ Галушак М., Цимбалюк Х.	75
ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ Шведа Н. М., Шведа Т. Р.	76
ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ Юрик Н., Пельчер М.	78
СЕКЦІЯ 10. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК УМОВА ЇЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ	79
ПРОФЕСІЙНИЙ РІВЕНЬ КАДРІВ У СФЕРІ ПОСЛУГ ЯК ЧИННИК АКТИВІЗАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ Андрушків Б., Гаєвський А., Погайдак О.	80
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОВІДНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ Баб'як Д., Сороківська О.	83
КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК АСПЕКТ ЇЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ Крепич Ю., Шведа Н.	85
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ Лаврук О., Славіна Н.	86
ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ Луциків І. В., Гупка В. В.	88
КАДРОВЕ ЗБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ Масляно Б., Юрик Н.	90
СЕКЦІЯ 11. ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО ЛІДЕРСТВА В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	91
МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО ЛІДЕРСТВА В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ Стадник В.	92
АДХОКРАТІЯ: УПРАВЛІНСЬКИЙ СТИЛЬ МАЙБУТНЬОГО Стойко І., Віятник І.	94

СЕКЦІЯ 12. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ	96
ЛАБОРАТОРІЇ ФАБЛАБ ЯК ЕЛЕМЕНТ ІНФРАСТРУКТУРИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД Вітенько Т.М., Мариненко Н.Ю., Лазарюк В.В., Шанайда В.В.	97
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ Яцик М.І., Шведа Н.М.	99

СЕКЦІЯ 1.
ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ:
ВЗАЄМОДІЯ ВЛАДИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

ФОРМУВАННЯ ГРОМАД У СІЛЬСЬКИХ МІСЦЕВОСТЯХ: ПЕРСПЕКТИВИ І ПРОБЛЕМНІ МОМЕНТИ

FORMING OF COMMUNITIES IN RURAL LOCATIONS: PERSPECTIVES AND PROBLEM MOMENTS

Ключові слова: адміністративна реформа, об'єднані територіальні громади, децентралізація.

Keywords: administrative reform, local communities, decentralization.

Українське суспільство сьогодні перебуває у трансформаційній кризі. Важливим чинником для виходу з цієї кризи є створення сучасної, ефективної системи державного управління. На жаль необхідність формування нової системи державного управління як інструменту подолання кризи в Україні до останнього часу недооцінювалась. Проте згідно указу Президента від 22 липня 1998 року нова система державного управління в Україні має бути створена шляхом проведення адміністративної реформи [1].

Найважливіша проблема українського суспільства є невміння домовлятися, об'єднуватися, бути єдиним цілим. Адже світове співтовариство - це єдиний організм, який повинен функціонувати злагоджено, а якщо у нього існують проблеми, значить, він потребує лікування. Але сьогодні почуття спільності не є популярним. Кожна людина вирішує тільки за себе, максимум - за членів своєї сім'ї. У світі запанувала епоха егоїзму. Егоїзм має пряме відношення до такої важливої сфери суспільного життя як влада. Просунутися в бік вирішення проблем суспільства можна тільки за допомогою осягнення принципу роботи природних систем. Але як відомо все починається з малого і зміни є, тому підтвердження прийнятий Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 № 157-VIII. Переваги об'єднання полягають в наступному: покращення якості та доступність послуг, що надаються в громадах після об'єднання; розвиток соціальної сфери та покращення благоустрою; реалізація потенціалу територіальних громад, використання їх конкурентних переваг; збільшення бюджетів ОТГ, тим самим громади стають заможними.

Але існує низка проблем, які уповільнюють процес об'єднання. Станом на сьогодні, люди на місцях не розуміють для чого потрібно об'єднуватися і бояться різного роду змін; недосконалість законодавчої бази; небажання, спротив районної влади; віддаленість від центру та основних бюджетних установ [2]. На мою думку, щоб прискорити процес об'єднання, потрібно розробити та реалізувати комплексну інформаційну кампанію, спрямовану на детальне роз'яснення громадянам цілей і змісту реформи. Особливе значення в цій кампанії варто приділити належному оприлюдненню історій успіху перших ОТГ. А також надавати методичну допомогу органам та посадовим особам місцевого самоврядування у розробці локальних нормативно-правових актів, в організації консультацій з мешканцями, у виявленні громадської думки щодо проблем та перспектив розвитку громади.

Література:

1. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 липня 1998 року № 810/98 / Президент України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98> (дата звернення: 14.05.2019).

2. Аналітичний звіт експертів всеукраїнської асоціації сприяння самоорганізації населення. Участь громадськості в об'єднанні та розвитку територіальних громад. URL: <http://samoorg.com.ua/blog/2016/11/08/15679/> (дата звернення: 14.05.2019).

ПОНЯТТЯ ТА РІЗНОВИДИ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ

Voytyuk S.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

CONCEPTS AND VARIETIES OF PUBLIC FINANCE

Ключові слова: публічні фінанси, фінанси органів місцевого самоврядування, державні фінанси, фінанси соціального призначення.

Keywords: public finances, finances of local self-government bodies, state finances, finances of social purpose.

Термін «публічні фінанси» знайшов своє відображення на сторінках Академічного курсу з фінансового права, виданого О. П. Орлюк, у якому зазначалося, що предметом дослідження фінансового права є публічні фінанси держави та місцевих (муніципальних) громад, тобто економічні відносини з мобілізації, розподілу, перерозподілу та витрачання публічних фондів коштів держави й органів місцевого самоврядування для забезпечення розширеного відтворення, гідного рівня життєдіяльності суспільства, соціально-культурних потреб, тобто – публічних потреб суспільства [1].

До публічних фінансів входять:

- фінанси держави;
- фінанси органів місцевого самоврядування;
- фінанси соціального (суспільного) призначення.

У процесі розбудови національної фінансової системи України поряд з державними фінансами, виникли і фінанси місцевого самоврядування та соціального (суспільного) такі як фонди обов'язкового соціального страхування та інші. Вони, як і державні, мають публічний характер. На протязі певного часу в суспільстві зародилось та панує поняття, що державні фінанси та публічні фінанси є поняттями-синонімами. Але слід зазначити, що державні фінанси є дещо вужчим поняттям, ніж публічні фінанси та включають у себе як державні фінанси, так і фінанси муніципальних органів та інші публічні фонди.

Поняття публічних фінансів досить складне. Багато науковців проводять паралелі між приватними та публічними фінансами. Без сумнівів у них є певні схожі ознаки. Як в одній, так і в іншій сфері фінансів виникають схожі проблеми: наприклад, формування бюджету, обмеження видатків, касові операції, контроль звітності. При цьому не можна забувати про фундаментальну різницю між публічними та приватними фінансами, в якій приватними фінансами розпоряджається фізична чи юридична особа. Ці фінанси спрямовані на задоволення потреб однієї людини, у той час як публічні – спрямовані на задоволення потреб суспільства чи певної його частини. [2].

Виходячи з вище наведеного, публічні фінанси – економічні відносини, що виникли у процесі використання, формування, створення публічних фінансових фондів, необхідних для завдань та функцій держави, органів місцевого самоврядування та інших інституцій, визначених державою як публічні та сформованих з метою задоволення суспільних потреб громадян.

Література:

1. Бардаш С.В., Баранюк Ю.Р. Поняття і склад публічних фінансів як об'єкта державного фінансового аудиту. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. № 6. С. 34–37.
2. Воронова Л. К. Фінансове право України. Київ: КНЕУ, 2015. 448 с.

Горун Н.

Львівський регіональний інститут державного управління

Національної академії державного управління при Президентові України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ

Horun N.

Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

PROBLEMATIC ISSUES OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF COMBATING HUMAN TRAFFICKING IN UKRAINE

Ключові слова: протидія торгівлі людьми, взаємодія суб'єктів.

Keywords: combating human trafficking, actors of interaction.

Протидія торгівлі людьми – це система державно-управлінських заходів, що вживаються шляхом координації та взаємодії між органами державної влади, які в межах своїх повноважень беруть або можуть брати участь у вирішенні завдань щодо своєчасного виявлення, запобігання та нейтралізації реальних і потенційних загроз або небезпек людині та громадянину, що призводять до торгівлі людьми.

Під механізмами державного управління у сфері протидії торгівлі людьми слід розуміти сукупність інструментів і методів, політичних, економічних, правових, соціальних, організаційних, безпекових та інших засобів держави, які застосовуються в процесі реалізації державно-управлінського впливу і за допомогою яких послідовно розв'язуються проблеми державного управління у сфері протидії торгівлі людьми.

Можна виокремити наступні проблеми та виклики, пов'язані із недосконалістю національного законодавства щодо протидії торгівлі людьми.

Закон України «Про протидію торгівлі людьми» охоплює напрями посилення координації зусиль, запроваджує механізми моніторингу та звітності, а також закріплює чітке розмежування ролей та обов'язків державних і недержавних організацій, окреслює заходи щодо запобігання торгівлі людьми, переслідування злочинців та захисту прав постраждалих осіб. За своїм змістом та обсягом закон є унікальним: це своєрідний комплекс різногалузевих правових норм, спрямованих на системну протидію торгівлі людьми. Закон містить також положення, які стосуються захисту прав іноземних громадян, які постраждали від торгівлі людьми і звернулись за встановленням статусу особи, потерпілої від торгівлі людьми, а також забороняють видворення таких осіб за межі України. Але поряд з вищезазначеними позитивними рисами, у Законі України «Про протидію торгівлі людьми» не відображені усі положення Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми. У законодавстві України, зокрема в Законі «Про протидію торгівлі людьми», не застосовується термін «встановлення періоду реабілітації та обмірковування» для осіб, відносно яких є підстави вважати, що вони є жертвами торгівлі людьми. У Законі також не сформульовані положення щодо виплати компенсацій постраждалим від торгівлі людьми, як того вимагає ст. 15 Конвенції. Не передбачено можливість притягнення юридичної особи до кримінальної відповідальності [2]. Більше того, вчинення юридичною особою торгівлі людьми не є підставою для позбавлення юридичної особи ліцензії на здійснення зазначеного в ній виду діяльності (перевізники, туристичні компанії тощо).

Для подолання такого явища, як торгівля людьми, необхідний системний підхід, оскільки державі та суспільству доводиться протистояти добре організованим злочинним угрупованням. Однак, аналізуючи засадничі принципи національного механізму протидії торгівлі людьми, доводиться констатувати, що він міг бути ефективнішим у разі більшого

акцентування на боротьбі з «коренем» цієї проблеми, тобто був більше орієнтований на ліквідацію причин такого явища. Запроваджений механізм взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, стосується лише одного напрямку протидії – захисту та надання допомоги постраждалим, тоді як напрями профілактики, боротьби та координації залишаються поза увагою.

Зазначені та інші недоліки та «вузькі» місця законодавства негативно впливають на механізм суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, роблячи його малоефективним [3].

Комплексний підхід до протидії торгівлі людьми передбачає запобігання торгівлі людьми, переслідування осіб, які вчиняють такі злочини або сприяють їх вчиненню, відновлення та захист прав осіб, які постраждали від торгівлі людьми, а також постійну практичну взаємодію органів виконавчої влади, що беруть участь у вирішенні зазначеного питання. Такий підхід потребує мобілізації широкого кола ресурсів держави та громадянського суспільства.

Сьогодні громадянське суспільство є незалежним від держави суспільством високорозвинених громадян та їх спільнот, здатних здійснювати солідарний вплив на формування та реалізацію державно-політичних рішень щодо дотримання прав і свобод людини та гарантії її вільного розвитку задля забезпечення самовизначення і самореалізації кожної особи. Ключову роль неурядових організацій у вирішенні проблеми торгівлі людьми неодноразово визначено в міжнародних документах, доведено в наукових дослідженнях, а також підкреслено в рекомендаціях Україні з боку міжнародних організацій, які працюють у цій сфері.

В галузі боротьби і протидії торгівлі людьми стратегічною ціллю має стати викорінення в межах держави злочину торгівлі людьми як явища, найближчим результатом – зменшення випадків на території України торгівлі людьми, головним завданням – постійна системна скоординована взаємодія всіх причетних суб'єктів [1].

Система співпраці та партнерства органів публічної влади та неурядових організацій в Україні ще тільки на етапі становлення. Ми пропонуємо кілька шляхів для покращення взаємодії між органами публічної влади та неурядовими громадськими організаціями, зокрема: збільшення фінансування з місцевих бюджетів заходів з протидії торгівлі людьми, що проводяться неурядовими організаціями, рекомендовано укласти угоди про партнерство між неурядовими організаціями та органами публічної влади, які б регулювали співпрацю в галузі протидії торгівлі людьми, забезпечення активної участі неурядових організацій у розробці нормативно-правових актів у галузі протидії торгівлі людьми, здійснення регулярного обміну інформацією щодо жертв торгівлі людьми, проведення спільних інформаційно-просвітницьких заходів.

Література:

1. Кушнір О. Основні форми діяльності громадських інституцій у протидії торгівлі людьми. URL: <http://goal-int.org/osnovni-formi-diyalnosti-gromadskix-institucij-u-protidii-torgivli-lyudmi/>.
2. Науково-практичний коментар до Закону України «Про протидію торгівлі людьми»/ Кол. авторів; за заг. ред. О.М. Бандурки, К.Б. Левченко, О.М. Литвинова. К. : Агентство «Україна», 2013. 182 с.
3. Особливості законодавчих механізмів державного управління з протидії торгівлі людьми в Україні / І. В. Буреш / Інвестиції: практика та досвід - 2013. № 8. С. 155-159. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_8_47.
4. Про протидію торгівлі людьми [Електронний ресурс]: Закон України від 20 вересня 2011 року № 3739-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3739-17>.

Гучко М.

Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ

Guchko M.

Lviv Regional Institute of the State Administration of the National Academy of State Administration at the Presidents of Ukraine

PROBLEMS OF POWER SUPPLY SYSTEMS IN THE FIELD OF PROTECTION OF LABOR RIGHTS

Ключові слова: контроль, державний контроль, трудові права

Keywords: control, state control, labor rights

Відповідно до Конституції України (ст. 3), головною соціальною цінністю в Україні, як демократичній та правовій державі є людина, її життя, честь і гідність, недоторканість і безпека. Досягнення цієї мети тісно пов'язано із необхідністю вдосконалення механізму правового регулювання суспільних відносин, що вимагає від держави застосування відповідних заходів для підтримання нормального життя людей та функціонування державних інститутів. За таких умов важливу роль відведено контрольно-наглядовій діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування і громадськості.

Слід відмітити, що контрольно-наглядову діяльність можна характеризувати або з управлінської, або з юридичної точок зору. У першому випадку йдеться про функцію управління, стадію управлінського циклу, реалізацію принципу "зворотного зв'язку" в управлінні. У другому - про засіб забезпечення законності в реалізації виконавчої влади [2, с. 31].

Трудове законодавство не містить правових норм, які б регулювали перелік суспільних відносин та посад, праця за якими не регулюється за трудовим законодавством та застосовується цивільне законодавство. Досить часто на практиці трапляються випадки, коли особа працює за цивільно-правовим договором (договір про надання послуг, виконання робіт). Натомість, в ході проведення перевірки контролюючим органом з'ясовується, що характер такої роботи тривалий, постійний з підляганням внутрішньому трудовому розпорядку, що суперечить принципам диспозитивної поведінки у цивільних відносинах. Наприклад, бармен за цивільним договором. У таких випадках контролюючий орган встановлює так званий факт «підміни трудових відносин цивільно-правовими», та відповідно вносяться приписи на усунення таких порушень шляхом оформлення належним чином трудових відносин. Встановити та документально підтвердити таке правопорушення є надзвичайно складно, у зв'язку із відсутністю чіткої регламентації відповідальності та розмежування посад, за якими укладається виключно цивільно-правовий, а за якими трудовий договір.

Виходячи з вимог ч. 3 ст. 11 Закону України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 № 5067-VI зі змінами та доповненнями від 04.07.2013 «забороняється в оголошеннях (рекламі) про вакансії зазначати обмеження щодо віку кандидатів, пропонувати роботу лише жінкам або лише чоловікам, за винятком специфічної роботи, яка може виконуватися виключно особами певної статі, висувати вимоги, що надають перевагу одній із статей, а також вимагати від осіб, які працевлаштовуються, надання відомостей про особисте життя».

Відповідно до вимог п.1 ч.1 ст. 26 Закону України «Про рекламу» від 03.07.1996 №270/96-ВР зі змінами і доповненнями від 05.07.2012 «Контроль за дотриманням законодавства України про рекламу здійснюють у межах своїх повноважень: центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства про зайнятість населення,- щодо реклами про вакансії (приймання роботи).

Таким чином, згідно з внесеними змінами і доповненнями в нормативно-правову базу законодавства про зайнятість, на Державну службу з питань праці як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства про зайнятість населення.

Нагальність реформування системи державного управління в сфері праці, серед іншого, зумовлена складною загальною економічною ситуацією в країні. Низький рівень життя та перманентна загроза безробіття спонукають громадян до роботи в умовах підвищеного ризику, примушують до фактичного ігнорування правил безпеки.

Наразі в Україні значного поширення набули такі явища як:

- подовження чи скорочення тривалості робочого часу;
- поширення нетипових чи нестабільних трудових правовідносин;

- недостатність контролю за додержанням законодавства. У 90 % випадків інспектори Держпраці можуть контролювати додержання законодавства при масовому звільненні працівників лише «постфактум». Звіт про масові звільнення працівників отримує Центр зайнятості і лише потім переадресовує його у Держпраці. Внаслідок недостатнього контролю не повною мірою виконуються вимоги законодавства щодо працевлаштування малоконкурентоспроможних на ринку праці громадян (людей з обмеженими можливостями, молоді, жінок з маленькими дітьми, людей передпенсійного віку);

- обмежені можливості стимулювання роботодавців для легалізації трудових відносин, неформальна зайнятість. За різними оцінками, сьогодні понад 4,5 млн громадян працюють без оформлення трудових відносин. Щорічні втрати бюджету та соціальних фондів від нелегальної зайнятості перевищують 90 млрд грн.;

- порушення норм тривалості та оплати праці, виплата зарплатні у «конвертах»;
- швидка зміна вимог щодо кваліфікації працівника, зниження кваліфікації робіт;

Таким чином, недосконалістю правової бази у сфері захисту трудових прав, неузгодженість механізмів нагляду та контролю, неефективна діяльність працівників контрольних-наглядових органів це не єдині проблемні питання системи державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про працю.

Боротьба із порушеннями законодавства про працю має відбуватися за сукупністю адміністративних, економічних та правових методів. При цьому мають бути враховані інтереси як працівників, так і держави та роботодавців.

Література:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Київ : Україна, 1996, ст. 3.

2. Руденко М. Про співвідношення державного контролю і прокурорського нагляду (концептуальні зауваження на перехідний період) / М. Руденко // Право України. - 1997. № 5. - С. 29-33.

3. Про зайнятість населення: Верховна Рада України; Закон від 05.07.2012 № 5067-УІ // Відомості Верховної Ради України/ - 2013 р. - № 24, ч. 3 ст.11.

4. Про рекламу: Верховна Рада України; Закон від 03.07.1996 №270/96-ВР п. 1 ч. 1 ст. 26.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Kyrych.N., Zinik Yu.

Ternopil Ivan Pulu National Technical University

INCLUSIVE EDUCATION: PROBLEMS AND PERSPECTIVES

Ключові слова: кадри, кадрове забезпечення, публічна влада.

Keywords: personnel, staffing, public sector.

За даними Міністерства соціальної політики, кількість людей з інвалідністю у відносному підрахунку збільшилась удвічі порівняно із 1990 роком. Якщо у 1990 їх нараховувалось 3% населення, то сьогодні кількість людей з особливими потребами в Україні сягає 6% (біля 3 млн.). І з них більше 165 тисяч – діти. Майже 80 відсотків інвалідів – це люди працездатного віку. Головна проблема для цієї категорії населення – рівний доступ до всіх можливостей сучасної цивілізації. Починаючи із вільного пересування містом, і закінчуючи освітою та працевлаштуванням. Саме питання освіти в сучасному світі є принциповим.

Базовим документом для створення інклюзивної освіти в Україні є концепція «Нової української школи», яку затвердила Національна Рада Реформ у квітні. За словами її ініціатора, міністра освіти Лілії Гриневич, концепція прописує реформування освіти до 2029 року. Ця проблема є загальнонаціональною. Коли мова йде про освіту дітей з особливими потребами, то йдеться про реалізацію кардинально нових підходів та принципів навчання дітей з особливими потребами. Першими важливими кроками у цій справі є збільшення державного фінансування на профільні програми з інклюзивної освіти. У 2018 році з державного бюджету було виділено більше 300 млн гривень цільових субвенцій для дітей з особливими потребами. Кожна така дитина отримує 25 тисячі гривень на гаряче харчування у школі, транспорт, додаткове вивчення шкільних предметів та заняття у творчих гуртках.

Поряд з цим існує ряд перешкод та недоліків, які є перепорою на шляху реалізації даного проекту. Серед них варто виділити – складність інтеграції людей з інвалідністю в звичайний світ. Звідси постає термін – інклюзія (в перекладі з англ. – включення, інтеграція). В Україні ситуація із інклюзивною освітою знаходиться у зародковому стані. Серед 17 337 українських шкіл лише 1127 залучені до інклюзивного навчання. Більш ніж 56 тисяч школярів з особливими потребами не охоплені навчанням у загальноосвітніх закладах [1].

На нашу думку для вирішення даної проблеми потрібно: по-перше – якомога швидше прийняти закон про освіту, який врегулює юридично-правові норми реалізації права на освіту для всіх дітей без винятку і по-друге, важливо забезпечити державне фінансування додаткових послуг для дітей з особливими освітніми потребами.

Вирішення проблем інклюзивної освіти повинне не тільки на державному, але й на регіональному рівні усіма структурами, які залучені до впровадження освітніх проектів та реформ, а її реалізація мала б бути одним із показників втілення в життя європейських стандартів освіти.

Література:

1. Заярнюк О. В. Інклюзивна освіта в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення / Наук. вісн. Міжнар. гуманіт. ун-ту : зб. наук. пр. Одеса, 2015. Вип. 11. С. 190 – 193.

Кирич Н., Олійник М.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНЕ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА

Kyrych.N., Oliynyk M.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

USING OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND ITS INFLUENCE ON SOCIAL LIFE OF SOCIETY

Ключові слова: штучний інтелект, соціальне життя, суспільство.

Keywords: artificial intelligence, social life, society.

Інформаційна епоха, в якій ми живемо характеризується наступом у сфери життя людини штучного інтелекту. За даними спільного глобального дослідження Narrative Science і Національного інституту бізнес-досліджень США, лише протягом останнього року застосування штучного інтелекту в усьому світі зросло на 60%.

Серед найбільш широко використовуваних рішень на базі штучного інтелекту у 2018 році експерти виділили наступні напрямки: прогнозуюча аналітика – 25%, машинне навчання – 22%, обробка або генерація природної мови – 14%, розпізнавання голосу, формування відповіді та підтримання діалогу – 14%, віртуальні помічники та чат-боти – 11%, системи діагностики, рекомендацій і персоналізації – 11% [1].

З точки зору переваг, здобутих у результаті вивчення думки керівники різних соціальних організацій та установ, назвали такі можливості: комплексна автоматизація рутинних завдань, що потребують глобального людського контролю; більш поглиблена аналітика даних, що дозволяє формувати максимально точні прогнози ринку; формування більш дієвих кейсів можливостей для оптимізації бізнес-ресурсів; підвищення продуктивності праці; економія часу, фінансових засобів і технічних ресурсів для реалізації стандартних системних виробничих процесів; підвищення конкурентоспроможності на фоні загального застосування інноваційних технологій і їх розгортання в рамках компанії.

Різкий стрибок розвитку технологій AI у 2018 році вплинув на трансформацію всіх галузей без винятку. Уже сьогодні всі види комунікацій і бізнес-процесів максимально схильні до впливу інновацій, тим самим ще більше посилюючи попит на них і глобальне зростання всебічних інвестицій.

Крім того, автоматизація зможе бути поетапною у рамках одного розгорнутого пілотного проекту, а це зробить технології більш доступними для середніх і малих підприємств. Це сприятиме як зростанню попиту на інновації у бізнесі, так і зростанню продуктивності серед розробників.

На основі вищевикладеного можна констатувати, що розумна автоматизація соціальних процесів із використанням штучного інтелекту та машинного навчання – дуже перспективне поєднання технологій для підвищення ефективності роботи будь-яких організацій.

Література:

1. Кизим М. О., Матюшенко І. Ю., Шостак І. В. Перспективи розвитку інформаційно-комунікаційних технологій і штучного інтелекту в економіках країн світу та України: монографія. Х. : ВД «Інжек», 2012. 492 с.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В ЄВРОПІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Kryskov A., Kryskova S.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

CIVIL SOCIETY IN EUROPE: HISTORICAL ASPECT

Ключові слова: громадянське суспільство, Європа, історія.

Key words: civil society, Europe, history.

Концепція «громадянського суспільства» походить зі Стародавньої Греції. Тут поняття громадянського суспільства і держави були синонімічними, адже громадянське суспільство могло існувати лише у політичному утворенні. Поняття «громадянин» і «громадянство» були уведено до вжитку Аристотелем у IV ст. до н. е., коли він у творі «Політика» заявив, що людина є істотою політичною, яка досягає самореалізації в межах громадянського суспільства, яке стоїть над усіма іншими об'єднаннями, бо включає їх у себе. Тому громадянське суспільство за Аристотелем, - це єдність, метою якої є досягнення загального блага, на противагу благам будь-якої його частини, наприклад, родини чи громади.

У середні віки розвиток громадянського суспільства був загальмований через збільшення повноважень церкви й утвердження абсолютної монархії. Це було наслідком формування феодального суспільства в умовах, коли релігійна ідеологія була жорстко зосереджена на зміцненні залежності суб'єктів від влади і церкви. Суворий послух церкви та монархії ставав на заваді приватним ініціативам. За таких умов громадянське суспільство розвиватися не могло.

В епоху Відродження церква поволі втрачала абсолютну владу, почав формуватися капіталістичний устрій, який вступив у протистояння з тогочасними соціальними структурами. Це сприяло відродженню демократичних ідей Греції і поширенню поглядів політичних філософів Томаса Гоббса та Джона Локка, які, як і Аристотель, уважали громадянське суспільство і державу синонімами, започаткували ліберальний погляд на громадянське суспільство. Висловлене ними розуміння держави як «державного договору» та принципу добровільної згоди людей було близьким до розуміння сутності самого громадянського суспільства.

Німецький філософ Георг Вільгельм Фрідріх Гегель (1770-1831) доповнив уявлення про громадянське суспільство, вклавши у термін сучасне значення і розмежувавши поняття «громадянське суспільство» і «політичне суспільство». Він використовував термін «громадянське суспільство» для позначення неполітичних об'єднань людей, які мають на меті просування різноманітних, а іноді й протилежних інтересів окремих осіб. Гегель вважав, що основою для існування громадянського суспільства є держава – сильна, безособова структура, яка стоїть вище за всі інтереси та однаковою мірою захищає інтереси всіх. З одного боку, громадянське суспільство є вираженням особистих інтересів, а з іншого боку, ці інтереси реалізуються через загальні суспільні інтереси.

Отже, громадянське суспільство, займаючи нішу між сім'єю та державою, є об'єднанням організацій чи установ, які здійснюють певні види діяльності в країні, які уряд не може або не буде виконувати. Проте, варто зазначити, що уряд відіграє центральну роль у формуванні та «типі» громадянського суспільства, що виникає, оскільки саме існування вищої державної влади веде до існування громадянського суспільства, тобто політичної спільноти.

РОЛЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕННЯХ В УКРАЇНІ

THE ROLE OF PUBLIC ADMINISTRATION IN SOCIAL-ECONOMIC TRANSFORMATIONS IN UKRAINE

Ключові слова: публічне управління, адміністрування, державне регулювання, економіка, суспільно-економічні перетворення.

Keywords: public administration, administration, state regulation, economics, socio-economic transformation.

Актуальність вдосконалення публічного управління в даний час обумовлена вичерпанням і досить низькою ефективністю традиційних форм державного управління, заснованих на жорсткому адмініструванні, суворій ієрархії та нейтралізації. Тенденції розвитку сучасного суспільства відображають необхідність формування нових підходів до організації та реалізації публічного управління, що підтверджується реорганізацією органів влади, вдосконаленням нормативно-правової бази для підвищення ефективності їх діяльності, розширенням переліку послуг публічних послуг, інтеграцією нових інформаційних технологій і управлінських структур у межах сформованої системи "електронного урядування". На сьогодні встановлено комплекс показників оцінювання ефективності та результативності публічного управління у різних сферах діяльності, втілений у державних програмах, дорожніх картах, планах і конкретних заходах, які характеризують роботу окремих органів української влади та її регіонів.

Дані обставини свідчать про необхідність актуалізації принципів управління за результатами, необхідності інкорпорування інструментів "управління за результатами" у систему публічного управління, що підтверджується курсом уряду України, який в якості одного з найважливіших завдань адміністративної реформи визначає необхідність впровадження в органах виконавчої влади принципів і процедур управління за результатами. На даний момент управління за результатами в Україні все ще знаходиться на стадії розвитку. Для успішного функціонування інструментів управління за результатами важливі реформаторські процеси в органах управління державою та чітка координація різних ініціатив управління за результатами. У даний час в Україні відбувається реалізація різних напрямків реформування системи виконавчої влади. При цьому кожен реалізований напрям містить не лише заходи, пов'язані з удосконаленням традиційної організації публічного управління, але й впровадженням нових, адекватних умов, що змінюються, реальних умов інструментів управління. Сьогодні об'єктивно зростають і змінюються вимоги до публічної влади в питаннях регулювання економіки та управління розвитком економічних процесів, що передбачає перегляд інструментарію публічного управління на основі включення в його склад проектних і програмно-цільових підходів, орієнтованих на гарантоване досягнення цілей розвитку.

Система публічного управління функціонує та розвивається на основі певних принципів. Дані принципи тісно пов'язані з функціями органів публічного управління та з цілями публічного управління. Кожен принцип відіграє важливу роль у формуванні системи публічного управління. Виявлені принципи не в повній мірі відображають сучасні тенденції розвитку та не враховують необхідність забезпечення єдності методичних підходів, актуальність проведення порівняльного оцінювання ефективності отриманих результатів, а також безперервне вдосконалення інформаційного забезпечення процесу управління. Даними

уніфікованими принципами необхідно керуватися при здійсненні програмно-цільового та публічного управління. Дотримання принципів єдності методичних підходів, порівняльного оцінювання ефективності отриманих результатів, а також безперервного вдосконалення інформаційного забезпечення процесу управління дозволить усунути виявлені суперечності та забезпечити інкорпорування інструментів «управління за результатами» в систему публічного управління.

На сьогодні важливо підвищити рівень реалізації сформованих стратегій розвитку країни, який залежить від рівня методичного забезпечення та обліку досягнутих та очікуваних результатів на всіх стадіях управлінського циклу по відношенні до всіх рівнів результатів державного управління. Зміни, що відбуваються в економіці і її цифруванні, що базується на бурхливому зростанні інформаційних і комунікаційних технологій, розвитку інформаційного суспільства разом з обмеженістю ресурсів публічної влади при суттєвому зростанні попиту на публічні (державні та муніципальні) послуги зумовили необхідність інформатизації публічного управління, яка полягає у розвитку інформаційних підсистем системи публічного управління та державного регулювання соціально-економічної діяльності, формуванні "електронного урядування" й "електронної держави".

Публічна влада покликана діяти перш за все в інтересах колективу. На ділі це не завжди буває так: Її часто привласнюють і використовують в своїх інтересах сили, які домінують в цьому колективі економічно, політично, ідеологічно. У певних ситуаціях вона може перетворитися в особисту владу керівника, а носії публічних повноважень колективу можуть займати позиції, прямо протилежні інтересам колективу. Але і в тому випадку, коли публічна влада діє в цілому в інтересах колективу, у органів публічної влади, її кадрового складу, службовців, керівників громадських об'єднань є також власні інтереси. В кінцевому рахунку ці протиріччя вирішуються шляхом приведення публічної влади у відповідність до волі колективу. Публічна влада відрізняється від приватної корпоративної влади, яка застосовується в непублічних колективах. Загальні соціальні інтереси і цілі породжують "загальні справи" соціального характеру, спільні громадські заходи. Органи і посадові особи, які створюються публічним колективом, покликані виражати, здійснювати і захищати його загальні, не приватні, а суспільні інтереси, на базі яких і складається публічний колектив.

Вагоме місце у публічному управлінні належить розвитку комунікацій. До її форм належать: "істинні" (чи "природні") – ті, що реально відбуваються, наприклад, вихід на ринок, досягнення високих якісних та інших стандартів, відкриття нового виробництва, зміни у структурі управління, кооперація, ліквідація у великих компаніях, тощо. Спеціальні (чи "штучні") події – ті, до яких вдаються у разі зниження інтересу споживача до компанії, її продуктів, тощо, ті які створюються спеціально, наприклад, конференції, Дні відкритих дверей, перерахування добровільних внесків до благодійних фондів, конкурси, змагання, тощо. Процес надання публічності спеціальним економічним подіям пов'язаний зі створенням певних передумов: подія планується завчасно; подія висвітлює діяльність компанії з позитивного боку; подія враховує інтереси цільових аудиторій; подія влаштовується заради того, щоб про неї повідомили, а у кращому випадку – щоб перетворити її на традицію; подія більш драматизована, ніж "звичайна" (має власний сюжет, інтригу, тощо); значну роль у події відіграють різні знаменитості; подія добре організована, доступна для спостереження, залучає глядачів та учасників; про подію завчасно інформують у засобах масової інформації; подією намагаються створити сильне, незабутнє враження; подія має стати джерелом новин; подія породжує інші – аналогічні події.

Література:

1. Бабінова О.О. Державна регіональна політика і регіональний розвиток: сучасні реалії України та європейський досвід / О.О. Бабінова. К.: Фенікс, 2011. 268 с.
2. Білозерська Т.О. Реформування публічної адміністрації в Україні як крок до європейської інтеграції. Форум права. 2013. № 2. С. 11.

Д.е.н., професор Чикуркова А.Д., к.е.н., доцент Прокопчук Л.М.
Подільський державний аграрно-технічний університет

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ДІЄВИЙ МЕХАНІЗМ ЗДІЙСНЕННЯ НАРОДОВЛАДДЯ

Professo rAlla Chykurkova, Associate Professor Liliya Prokopchuk
State Agrarian and Engeneering University in Podilya Ukraine

PUBLIC CONTROL AS AN EFFECTIVE MECHANISM FOR THE EXERCISE OF DEMOCRACY

Ключові слова: громадський контроль, публічна влада, суб'єкти громадського контролю, громадські об'єднання.

Keywords: social control, public authorities, public control subjects, associations.

Громадський контроль є однією з найбільш важливих форм реалізації демократії, способом залучення населення до управління суспільними справами місцевого значення. Право на здійснення контролю за діяльністю органів державної влади, місцевого самоврядування та їх посадових осіб, на сьогодні, реалізується через суб'єкти громадського контролю, якими є громадяни, громадські організації та політичні партії, профспілки та інші учасники громадянського суспільства (домові та вуличні комітети, трудові колективи, об'єднання співвласників тощо).

Ефективність роботи органів і посадових осіб місцевого самоврядування, своєчасне та якісне виконання доручень громади, надання їй членам доступних та якісних публічних послуг значною мірою залежать від наявності дієвого громадського контролю. Як свідчить досвід розвинутих країн світу, громадський контроль забезпечує реальну відповідальність органів місцевого самоврядування за покладені на них обов'язки. Визначальним для системи реалізації демократичних механізмів у державі є створення реальної можливості, коли суспільство має бажання і реальне право здійснювати контроль за діяльністю органів державної влади. «Адже якщо немає громадського контролю над механізмом державної влади, то ніколи не буде й реального народовладдя» [1].

Навіть демократичний суверенітет втрачає міру, коли отримує абсолютну владу [2, с. 24]. Історія західного суспільства довела можливість обмежити владу не внутрішньо, а зовнішньо [3, с. 385]. «Держава є організацією, що володіє правом застосування насильства. Тому дуже важливо, щоб це право застосовувалося підналежним контролем суспільства» [4]. Необхідно, щоб народ мав прагнення і засоби для встановлення свого контролю над державою [5, с. 34]. Тому в сучасних умовах поряд з державним контролем значне місце повинно відводитись і громадській формі контролю, яка є неодмінною умовою оптимізації контрольної діяльності в масштабах всієї держави [6, с. 65].

«Здатність суспільства до контролю над владою – ознака громадянського суспільства. Тільки контроль, набуваючи правові форми, здатний підпорядкувати владу праву, і лише за умови існування громадянського суспільства держава опиняється «під правом», стає «правовою»» [7, с. 27]. З іншого боку, саме громадський контроль більшою мірою аніж державний або міжнародний забезпечує довіру населення до публічної влади [8, с. 23], а отже – і її легітимність.

Правову основу здійснення громадського контролю в Україні, закладають норми Конституції України. Йдеться, зокрема, про конституційні приписи, відповідно до яких:

- держава відповідає перед людиною за свою діяльність (ч. 2 ст.3);
- носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ (ч.2 ст.5);

- право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами (ч. 3 ст. 5);
- кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір (ч. 2 ст. 34);
- громадяни мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів (ч. 1 ст. 36);
- громадяни мають право на участь у професійних спілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів (ч. 3 ст. 36);
- громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування (ч.1 ст.38);
- громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 39);
- усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, щозобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк (ст. 40).

Отже, з наведеного вище, можна чітко сформулювати що функції громадського контролю належить будь-якому громадянину незалежно від того, чи перебуває він у тій чи іншій громадській організації чи ні [9]. Суб'єктами громадського контролю можуть виступати всі учасники суспільних відносин, не наділені державно-владними повноваженнями. Адже заходи контролю тим ефективніші, чим ширше в його здійсненні бере участь все суспільство, його громадські інститути, всі громадяни [10, с. 219].

Резюмуючи вищесказане, переконані, що лише суспільство здатне змінити державу на краще. В умовах сьогодення, важливо щоб громадяни не залишалися осторонь, а свідомо брали участь в державотворенні.

Література:

1. Косінов С. А. суб'єкти громадського контролю. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/subekti-gromadskogo-kontrolyu.pdf>
2. Альбрехт П. А. Забытая свобода. Принципы уголовного права в европейской дискуссии безопасности. Х.: Право, 2012. 184 с.
3. Жувенель Б. де. Власть: Естественная история ее возрастания. М.: ИРИСЭН; Мысль. 2011. 552 с.
4. Ясин Е. Г. Приживется ли демократия в России. М.: Фонд «Либеральная миссия». Новое литературное обозрение. 2012. 864 с.
5. Маритен Ж. Человек и государство. М.: Идея-Пресс, 2000. 196 с.
6. Усманова Е. Ф. Институт общественного контроля как неотъемлемая составляющая правового государства. Социально-политические науки. 2011. №1. С.62–65.
7. Лучин В. О. Конституционный строй России: основные политико-правовые характеристики. Право и политика. 2003. №10. С.17–30.
8. Лэш К. Восстание элит и предательство демократии. М.: Логос; Прогресс. 2002. 224 с.
9. Зубарев С. М. Контроль за деятельностью государственных гражданских служащих: вопросы теории и правового регулирования. М.: Консультант Плюс, 2007. 184 с.
10. Кривец А. П. К вопросу о гражданском контроле в современной России как механизме взаимодействия власти и общества. Научные ведомости БелГУ. Серия: История. Политология. Экономика. Информатика. 2010. №19 (90). С. 216–223.

СЕКЦІЯ 2.
ДЕМОКРАТИЧНИЙ ПРИНЦИП ФОРМУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

ОРГАНІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ: ТЕНДЕРНИЙ КОМІТЕТ/УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА

Mykhaylo Halushchak, Olha Halushchak

Ternopil Ivan Puly National Technical University

ORGANIZATION OF PUBLIC PROCUREMENT: TENDER COMMITTEE / AUTHORIZED PERSON

Ключові слова: публічні закупівлі, тендерний комітет.

Keywords: public procurement, tender committee.

Стаття 11 Закону України "Про публічні закупівлі" №922-VIII від 25.12.2015 (далі Закон) визначає, що "для організації та проведення процедур закупівель замовник утворює тендерний комітет (комітети) або визначає уповноважену особу (осіб)". Таким чином, вперше за часи законодавчого регулювання закупівель за державні (публічні) кошти у нашій державі зроблено крок у бік професіоналізації цієї сфери діяльності, адже уповноваженою особою може бути "посадова особа замовника, визначена відповідальною за організацію та проведення процедур закупівлі ... на підставі ... трудового договору (контракту)". Разом з тим Закон залишає замовнику право вибору. Кожен з варіантів має свої переваги та недоліки.

Тендерний комітет – колегіальний орган, склад якого визначається замовником, виходячи з обсягів закупівель, їх специфіки чи інших міркувань. Фактично – це п'ять або більше службових та інших осіб, за умови, що це дозволяє наявна штатна чисельність працівників. Найчастіше робота у тендерному комітеті є додатковим навантаженням для його членів, оскільки всі вони мають свої основні обов'язки. Це значний недолік, особливо за відсутності матеріального стимулювання. З цієї точки зору уповноважена особа, до професійних обов'язків якої входить саме організація закупівель, може видаватися більш оптимальним варіантом. Тут слід відзначити, що Закон значно розширив обсяги роботи щодо закупівель, особливо у частині планування та внесення інформації в електронну систему. Крім того, він надав право замовнику використовувати систему ProZorro для так званих допорогових закупівель вартістю від 3 тис грн. За цих умов навіть у не дуже великих організаціях одна особа фізично не може справитися з такою роботою.

Виходячи з практики, оптимальним варіантом вирішення зазначеної проблеми вважаємо поєднання роботи тендерного комітету і уповноваженої особи за дотримання чіткого розподілу обов'язків між ними, затвердженого відповідними наказами та положеннями. Так, робота уповноваженої особи видається більш оптимальною при допорогових закупівлях, яких досить багато, але у силу специфіки вони не вимагають значної підготовки, затрат часу, розробки детальної документації тощо.

Тендерний комітет при цьому повинен займатися закупівлями, які повністю підпадають під дію Закону: відкритими торгами, переговорними процедурами і т.п. Оскільки для обрання типу процедур, перш за все, треба мати вартість предмета закупівель, важливим етапом роботи комітету має бути формування річного плану закупівель та його затвердження. Перевагою роботи тендерного комітету є те, що організація складних закупівель вимагає залучення фахівців різних галузей: економістів, юристів, працівників, відповідальних за специфічні напрямки відповідно до предметів закупівель. Уповноваженій особі, навіть попри її професійність (поки-що, в основному, декларативну, оскільки система реальної професійної підготовки у цій галузі в Україні знаходиться лише на стадії створення) охопити настільки різні напрямки роботи буде вкрай важко.

УДК: 338.28:(004.08+621.377.6)

Малюта Л., Кузь Т., Борух О.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ТА ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ ТА РЕГІОНІВ

Maliuta L., Kuz T., Borukh O.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

DIGITAL ECONOMY AND INNOVATIVE WAYS OF DEVELOPMENT OF STATE AND REGIONS

Ключові слова: інновації, держава, концепція, регіони, розвиток, стратегія, цифрова економіка
Keywords: innovation, state, concept, regions, development, strategy, digital economy.

В сьогоденних умовах інноваційного та високотехнологічного поступу актуалізуються питання розвитку цифрової економіки (англ. Digital economy), яка базується на сучасних комп'ютерних технологіях та програмах.

Як відомо, постійний прогрес породжує появу цифрових та інноваційних технологій, нових моделей, технологій, нового типу мислення, формує нові умови для всіх суб'єктів економічної діяльності, що в подальшому не тільки призведе до зростання ВВП, а й забезпечить створення підґрунтя для формування електронних систем необхідних для громадян та бізнесу держави. Окрім того, слід відмітити, що Україна володіє вагомим інноваційно-цифровим потенціалом, який залишається не реалізованим на сьогоднішній день і створює нові можливості для забезпечення розвитку нашої країни.

Якщо звернути увагу на політику нашої держави у контексті розвитку даної проблеми, то важливим кроком в напрямі становлення інноваційно-цифрової економіки є схвалення 6 квітня 2017 року Стратегії розвитку високотехнологічних індустрій для України до 2025 року. Саме у ній визначено основні програми, які створюють фундаментальні умови стратегічного розвитку, а саме:

1. Створення Офісу розвитку інновацій для підтримки інноваційних проектів.
2. Розвиток експортно-орієнтованої інноваційної екосистеми.
3. Цифрова порядок денний для України – розвиток цифрової інфраструктури та суспільства.
4. Програма заохочення і залучення світових високотехнологічних лідерів до розвитку виробництва, проведення наукових досліджень і створення робочих місць в Україні.
5. Програма популяризації застосування високих технологій, науки та техніки громадянами, насамперед серед молоді [3].

Окрім того, Кабінет міністрів України 25 жовтня 2017 року прийняв рішення про створення при уряді Ради інновацій, яка є тимчасовим консультативно-дорадчим органом Кабінету міністрів, що утворюється для вивчення проблемних питань, пов'язаних з реалізацією державної політики у сфері розвитку інновацій, забезпечення ефективної співпраці Кабінету міністрів, органів виконавчої влади, громадянського суспільства, суб'єктів господарювання та суб'єктів інноваційної діяльності з метою розроблення, організації, координації та впровадження заходів, механізмів та умов для інноваційного розвитку національної економіки, створення інноваційної інфраструктури та впровадження реформ у сфері інноваційної діяльності [2].

Не менш важливим етапом у процесі переходу до цифрової економіки в Україні став проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр. та затвердження плану заходів щодо її реалізації», розроблений Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та

провідними експертами ІТ-сфери наприкінці 2017 р. Він був схвалений у січні цього року та містить такі напрями цифрового розвитку [1]:

- подолання цифрового розриву шляхом розвитку цифрових інфраструктур;
- розвиток цифрових компетенцій;
- впровадження концепції цифрових робочих місць та цифровізація реального сектору економіки;
- реалізація проектів цифрових трансформацій;
- громадська безпека, освіта, сфера охорони здоров'я, туризм;
- електронна демократія і державне управління;
- екологія та охорона навколишнього середовища;
- життєдіяльність міст;
- безготівкові розрахунки;
- гармонізація з європейськими та світовими науковими ініціативами.

Вагомим фактом, що свідчить про реалізацію поставлених завдань є затвердження у бюджеті 2018 року 50 млн. грн. на фінансування підтримки інновацій, що дозволить реалізовувати наукової розробки у конкретні практичні дії для розвитку інновацій та цифрової економіки в Україні. Однак дана цифра є мізерною для досягнення цілей, про те, перший крок в напрямку впровадження цифрових технологій та послуг вже зроблено.

Слід зазначити, що прикладом вираження реалізації цифрової економіки в Україні є використання її інструментів у фінансових установах (для прикладу, банки створили он-лайн сервіси для смартфонів), медичній сфері (медична реформа містить в собі доступну опцію надсилання результатів аналізів чи консультацій з лікарем через інтернет), освітньому секторі (масові онлайн-курси, вебінари, онлайн-конференції та інтернет-тестування), в державному управлінні – формування онлайн сервісів для спрощення обслуговування населення.

Таким чином, цифрові трансформації відкривають нові можливості для держави, суспільства та громадян.

Література:

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018. Електронний ресурс. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras>.
2. Про утворення Ради з розвитку інновацій: постанова КМУ від 25.10.2017 р. № 895. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/895-2017-п>.
3. Стратегія розвитку високотехнологічних індустрій для України до 2025 року. URL: <http://www.me.gov.ua/News>.

ПОНЯТТЯ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ТА ЇЇ ОСНОВНІ ОЗНАКИ

CONCEPT OF PUBLIC ADMINISTRATION AND ITS MAIN CHARACTERISTICS

Ключові слова: держава, публічна адміністрація.

Keywords: state, public administration.

Термін «публічна адміністрація» вперше було використано в праві Європейського Союзу. Під поняттям «публічна адміністрація» розуміють систему органів державної виконавчої влади та виконавчих органів місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та інші суб'єкти, наділені адміністративно-управлінськими функціями, які діють з метою забезпечення як інтересів держави, так і інтересів суспільства в цілому, а також сукупність цих адміністративно-управлінських дій та заходів, встановлених законом [1].

Публічній адміністрації притаманні властивості, які відрізняють її від інших державних утворень і які можна побачити у визначенні даного поняття. Діяльність усіх державних органів базується на певних принципах, не є виключенням і публічна адміністрація, вона також діє у відповідності до певних принципів: верховенство права, гуманізм, законність, демократизм, професійна компетентність, відповідальність.

З огляду на наведене визначення публічної адміністрації, можна виділити низку притаманних їй ознак (властивостей):

- 1) це певним чином узгоджена і організована система органів;
- 2) суб'єктом виступає держава в особі органів державної виконавчої влади та виконавчих органів місцевого самоврядування;
- 3) складовими елементами системи виступають також державні заклади, організації, установи;
- 4) публічна адміністрація спирається на владні повноваження, виконує адміністративно-управлінські функції;
- 5) діяльність публічної адміністрації поширюється на все суспільство;
- 6) метою діяльності виступає забезпечення інтересів як держави, так і суспільства в цілому, а не окремих громадян і соціальних груп;
- 7) щодо методів впливу, то окрім комплексу правових, політичних, економічних методів і засобів (регулювання, узгодження, переконання, стимулювання тощо), застосовується і примус за допомогою правоохоронних органів.

Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що публічна адміністрація – це певним чином побудована система органів державної виконавчої влади та виконавчих органів місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та інші суб'єкти, наділені адміністративно-управлінськими функціями, які діють з метою забезпечення як інтересів держави, так і інтересів суспільства в цілому.

Література:

1. Організація публічної адміністрації. URL: <https://lawbook.online/administrativnoe-pravo-ukrainyi/organizatsiya-publichnoji-administratsiji-52571.html>

ВПЛИВ ВИКОНАННЯ УГОДИ СОТ ЗІ СПРОЩЕННЯ ПРОЦЕДУР ТОРГІВЛІ НА ЗДІЙСНЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Sorokivska O., Potiuk V.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

THE IMPLICATION OF THE WTO CONTRACT FOR THE ACCESSION OF TRADE PROCEDURES FOR IMPLEMENTATION OF DOMESTIC ENTERPRISES FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES

Ключові слова: світова організація торгівлі, зовнішньоекономічна діяльність, спрощення торговельних процедур.

Keywords: world trade organization, foreign trade activities, simplification of trade procedures.

Світова організація торгівлі (СОТ) – єдина міжнародна організація, що опікується глобальними правилами торгівлі між країнами. Її головна функція – забезпечувати, щоб торгівля відбувалася настільки легко, передбачувано і вільно, наскільки це можливо. СОТ стала наступницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ), укладеної після Другої світової війни. Тож попри те, що СОТ – одна з наймолодших міжнародних організацій, багатосторонній торговельній системі, початково закладеній ГАТТ, вже понад 60 років [1].

Угоду Світової організації торгівлі про спрощення процедур торгівлі ратифіковано Україною 4 листопада 2015 року [2]. Фактами підписання та ратифікації Угоди про спрощення процедур торгівлі (УСПТ) Україна підтвердила взяття на себе зобов'язань, що містяться в УСПТ, і готовність до їх реалізації на практиці з моменту набуття чинності цієї угодою. Угода набрала чинності після її ратифікації двома третинами членів СОТ 22 лютого 2017 року. Ратифікація Україною УСПТ значно поліпшила її імідж в СОТ та є позитивним сигналом для міжнародного торговельного та інвестиційного співтовариства про серйозність намірів України покращити свій торговельний та інвестиційний клімат.

Приєднання України до Світової організації торгівлі відкрило шлях до початку переговорів про створення поглибленої і всеосяжної зони вільної торгівлі (ЗВТ) між Україною та ЄС, що є стратегічним завданням нашої держави в економічній сфері. З 1 січня 2016 року розпочалося тимчасове застосування Розділу IV Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в частині поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВ ЗВТ). Одночасно завершив свою дію режим автономних торговельних преференцій ЄС для України, започаткований 3 квітня 2014 р., в рамках якого в односторонньому порядку українському експорту надавався доступ до ринку ЄС на умовах ПВ ЗВТ. З 1 вересня 2017 року Угода про асоціацію між Україною та ЄС набрала чинності в повному обсязі [2].

Українська сторона досягла суттєвого прогресу у виконанні нормативно-правових та інституційних зобов'язань в рамках імплементації положень Угоди про асоціацію в частині ПВ ЗВТ Україна-ЄС. Ключовими досягненнями української сторони за останні два роки стали приєднання України до Програми ЄС «Конкурентоспроможність підприємств малого і середнього бізнесу (COSME) (2014-2020)», завершення внутрішньо-державних процедур, необхідних для приєднання України до Регіональної Конвенції про преференційні правила походження товарів (ПЕМ-Конвенція). Українська сторона схвалила проект Всеохоплюючої стратегії реформування системи санітарного та фітосанітарного нагляду в Україні, Дорожньої карти реформ системи державних закупівель. Протягом року тривав діалог з метою підготовки до переговорів з укладення Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (Угоди АСАА).

Відповідно до досягнутих політичних домовленостей, 1-2 березня 2017 р. у Брюсселі відбулося перше засідання Діалогу високого рівня Україна-ЄС у промисловій сфері та започатковано діяльність секторальних робочих груп у пріоритетних галузях промисловості, Наступне засідання Діалогу планується на 26-27 березня 2018 р. у Києві. Важливо відзначити, що з 1 лютого 2018 року Україна набула повноправного членства в Регіональній конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження (Пан-Євро-Мед). Країни-учасниці цієї Конвенції можуть використовувати матеріали і сировину одна одної без втрати преференційного статусу походження. Таким чином, при виробництві товарів в Україні можна закуповувати сировину та комплектуючі в країнах-учасницях Конвенції, з якими Україна уклала угоди про вільну торгівлю, а вже готову продукцію експортувати до інших членів Конвенції, використовуючи ефект діагонального накопичення при встановленні преференційного статусу товару. Відповідно, також і українські матеріали та комплектуючі можуть використовуватись у виробництві в країнах-учасницях Конвенції для подальшого експорту у вигляді складових готової продукції [3]. Водночас, відповідні можливості відкриються після внесення змін у діючі угоди про вільну торгівлю, а також укладення нових угод.

Умови доступу до ринку товарів Європейського Союзу в цілому є досить ліберальними. Новий Митний кодекс Співтовариства (діє з 1 січня 2016 р.) застосовується щодо усіх торговельних операцій з товарами, які здійснюються між ЄС та третіми країнами.

Після вступу України до СОТ середньоарифметична ставка ввізного мита по всьому Митному тарифу зменшилась з 5,09 до 4,96 %. Середньоарифметична ставка ввізного мита на продовольчі товари зменшилась з 13,79 до 9,16 %. Рівень середньоарифметичної ставки ввізного мита на промислові товари зменшився з 4,43 до 4,22 %. Зменшення ставок ввізного мита відбулось по 8 товарних групах УКТЗЕД. На даний час у Митному тарифі України нараховується 2615 товарних підкатегорій (23,6 % від загальної кількості десятизначних товарних кодів тарифу), на які встановлені менші ставки ввізного мита, ніж відповідні рівні, що визначені додатком 1 до Протоколу про вступ України до СОТ [4].

В якості окремого аспекту є необхідним зазначити, що серед цих товарних груп зниження рівня митних ставок помітно позначилося на зростанні обсягів імпорту окремих видів продукції, насамперед аграрного сектору, які виробляються в Україні. З 1 січня 2013 року Верховна Рада України підвищила ставки ввізного мита на майже 100 товарних позицій на 10 знаках згідно з УКТ ЗЕД до максимально можливого рівня, визначеного Україною зі Світовою організацією торгівлі.

Процес оптимізації законодавства України у митній сфері не можна вважати завершеним. Тому важливим є подальший процес удосконалення усієї нормативної бази, яка стосується митної сфери.

Література:

1. Мартинов А. Ю. Світова організація торгівлі (СОТ). URL: http://www.history.org.ua/?termin=Svitova_orhanizatsiia (дата звернення: 20.04.2019).
2. Про ратифікацію Протоколу про внесення змін до Марракеської угоди про заснування Світової організації торгівлі: Закон України від 04.11.2015р. № 745-VIII/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/745-19> (дата звернення: 21.04.2019).
3. Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії: веб-сайт. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/trade-and-economic/atm> (дата звернення: 21.04.2019).
4. Ставки ввізного та вивізного мита для різних товарних груп в Україні. Державна фіскальна служба України: офіційний портал. URL: <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/stavki-vviznogo-ta-viviznogo-mita/> (дата звернення: 23.04.2019).

Кирич Н. Б., Флиста Н. В.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПРОЦЕС ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

Kyrych N. B., Flysta N. V.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

DETERMINING THE INFLUENCE OF PUBLIC ADMINISTRATION ON THE PROCESS OF GOVERNMENT IN UKRAINE

Ключові слова: публічне управління, адміністрування, державне управління, державотворення, економіка, суспільно-економічний розвиток.

Keywords: public administration, administration, state administration, state creation, economics, socio-economic development.

Держава впливає на економічні процеси опосередковано – через регулювання поведінки суб'єктів ринку. Надаючи, наприклад, пільги виробникам певного товару, вона опосередковано стимулює зростання обсягів виробництва. Основними методами непрямого регулювання економіки в умовах посилення публічності є податкова, бюджетна, грошово-кредитна, інвестиційна, інноваційна, амортизаційна, структурна, інформаційна економічна політика. Непрямі методи державного регулювання включають правові і економічні методи. Правові методи – система законів та законодавчих актів, що регламентують діяльність суб'єктів господарювання (визначають правовий простір). Економічні методи державного регулювання економіки пов'язані зі створенням державою фінансових чи матеріальних стимулів, здатних впливати на економічні інтереси суб'єктів господарювання й обумовлювати їхню поведінку. Переважно вони ґрунтуються на регулюванні валютного курсу, цін і доходів населення, формуванні економічних умов, які спонукають господарюючих суб'єктів діяти відповідно до цілей розвитку суспільства. Перехід до мережевої економіки посилив вплив інформаційних методів до яких належать інструменти інформування, переконання і пропаганди, які передбачають вплив на ціннісні пріоритети індивіда, що мотивують його діяльність згідно із суспільно визнаними нормами і використовуються на основі даних досліджень із соціальної психології та поведінки людини.

Утвердження нашої держави у Європейському союзі та світовій спільноті, а також досягнення гідного рівня життя громадян України є першочерговим завданням для подальшого сталого розвитку країни. Проведення та впровадження реформ, трансформаційні зміни, політичні кризи та інші деструктивні явища протягом тривалого періоду гальмували побудову правової демократичної держави. Задля вирішення тяжких соціально-політичних завдань, Україні необхідна свідомо генерация політико-управлінської еліти, спроможна компетентно, відповідально, цілеспрямовано вести державу до єдності, соборності, проводити цивілізовану політику та утверджувати європейські демократичні цінності.

Органи публічного управління є управлінською ланкою суб'єктів управління: інституції, обрані шляхом прямих виборів та їх виконавчі структури; посадові та службові особи, обрані шляхом прямих виборів; посадові та службові особи, призначені інституціями та їх виконавчі структури. Особливістю публічного управління є те, що одночасно суб'єктом і об'єктом управління є колектив людей, який, власне, сам обирає, затверджує, контролює та оцінює діяльність органів управління. Диспропорції у перерозподілі матеріальних благ для сучасної України є нагальною проблемою, яка ускладнюється монополізацією політичного й економічного життя обмеженим колом незмінної еліти. Завдяки геополітичному та геоекономічному розташуванню, наша держава знаходиться в зоні впливу Європейського

Союзу, Північноамериканського Союзу та СНД, що посилює конкурентну боротьбу держави між даними світовими економічними блоками, яка, в свою чергу, зумовлює необхідність зміцнювати безпеку України шляхом єднання народу через суспільні цінності та особисте життя. Проведення реформ мають оновлювати державу, адже кризові ситуації нагально показують проблеми, об'єднують державу, висвітлюють шляхи вирішення проблем та актуалізує необхідність їх подолання. Публічне управління потребує модернізації та реформування державного суспільного сектору, що передбачає впровадження основних складових ринкових механізмів, орієнтації на результат, аналітичного мислення та, зокрема, підвищення ефективності функціонування системи публічного управління, заснованих на використанні базових компетентностей лідерства. Лідер в публічному або державному управлінні в першу чергу має допомагати підлеглим у реалізації управлінських завдань, що є актуальними на теперішній момент.

Об'єктивні аналітики відзначають, що наразі в Україні достатньо громадян-інтелектуалів, спроможних генерувати та втілювати інноваційні ідеї та технології, приносити користь не лише державотворчим процесам, а й суспільству в цілому. Та політико-владна еліта проявляє більший інтерес до іноземних фахівців, що висуваються на високі посади в нашій державі. Однак світова практика доводить, що основну увагу необхідно приділяти вихованню та підготовці молодих фахівців задля якісного управління внутрішньою та зовнішньою політикою. Першочерговим завданням для цього є створення перспектив гідного життя, що в свою чергу мотивуватиме до розв'язання ними проблем державотворчого характеру. За для цього необхідно подолати ряд проблем, зокрема: підготовку конкурентоспроможних на ринку праці фахівців; підвищення професійного рівня науково-педагогічних кадрів, що готують фахівців відповідно до трансформаційних процесів у державі; застосування сучасних технологій, інформаційних та інноваційних ресурсів; впровадження заохочувальних заходів; формування творчого стилю мислення та багато іншого. З одного боку, Україна має все необхідне для реалізації даних заходів, з іншого – відсутність політичної волі до конкретних змін породжує недовіру до влади й зневірення у можливі позитивні зміни. Але одним з гальмівних моментів, на який часто звертають увагу, є "радянська" ідеологія, яка наразі залишається у свідомості певної частини українських громадян, зокрема і політичної еліти. Відродження духовності української політичної нації, формування особо стисної та національної гідності є безумовним завданням сьогодення. Світові експерти наголошують, що підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому та світовому ринках сприятиме залучення до керівних ланок молодих, висококваліфікованих, професійно компетентних кадрів, діяльність яких базується на принципах моралі, творчості та інноваційності. Лише за умови системного аналізу, творчого мислення, активної громадської позиції, професійно компетентні керівники можуть стати рушіями суспільного прогресу.

Література:

1. Абрам'юк І. Демократія участі: механізми громадської участі на місцевому, регіональному та національному рівнях / І. Абрам'юк. Київ : 2014. 50 с.
2. Багмет М.О. Історія та практика державного управління і місцевого самоврядування в Україні / М.О. Багмет, В.М. Ємельянов. II том. Миколаїв: Видавництво МДГУ, 2006. 292 с.
3. Білорусов С.Г. Дослідження спеціальних та структурних ціннісних пріоритетів публічної служби [Текст] / С. Г. Білорусов // Національні цінності й національні інтереси в системі публічного управління: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 12 жовтня 2017 р.) / за заг. ред. В.С. Куйбіди, І.В. Розпутенка Київ : НАДУ, 2017. Т. I. С. 66-70.
4. Колос Б. Управління державою III тисячоліття, або Стратегія і тактика побудови Української національної держави / Б. Колос. Львів : Ініціатива, 2004. 76 с.
5. Куць О.М. Мовна політика в державотворчих процесах України: [навч. посіб.] / О.М. Куць. Харків: ХНУ ім. Каразіна, 2004. 275 с.

СЕКЦІЯ 3.
СТРАТЕГІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ

Libus T.I. Kyrych N.B.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

ECOLOGIC AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REGION

Ключові слова: регіон, екологія, економіка

Keywords: region, ecology, economics

В даний час розвинені зарубіжні країни пов'язують перспективи розвитку і свою безпеку з еколого-економічним станом місцевості. Так, в промисловості і в інших сферах господарства Німеччини сформувався розуміння того, що економіка і екологія не повинні суперечити один одному, що охорона навколишнього середовища необхідна з економічної точки зору. Постійний захист повітря, води і ґрунту від забруднення є основною передумовою для здорового економічного розвитку на перспективу.

Світові тенденції загострюють питання переходу на сталий розвиток та підвищення якості життя людей, в тому числі шляхом поліпшення стану навколишнього середовища. Дослідники відзначають, що захист навколишнього природного середовища займає одне з ключових місць у цьому процесі і його незмінно пов'язують з екологією та економікою.

Еколого-економічний розвиток здійснюється на основі взаємодії технічної сфери з навколишнім і природним середовищем за допомогою людини як основного елемента навколишнього середовища. Саме в їх взаємному перетині сконцентровані найбільш небезпечні для людини тенденції. Створюючи і розвиваючи матеріальну сферу, людина навантажує, деформує і використовує природу, при цьому вичерпання її ресурсів і забруднення відбувається швидше, ніж людина може їх штучно заповнити або замінити. Негативні процеси у взаємодії «людина - біосфера» можуть досягти стадії незворотності розвитку, якщо не будуть вчасно припинені або попереджені.

Людині в цих умовах належить вирішувати величезну практичну значимість проблеми виживання і збереження сталості навколишнього середовища, придатності для життя майбутніх поколінь. За останні роки українці приділяють значну увагу проблемам навколишнього середовища. В даний час стійкість регіонального розвитку визначається уявленнями економічних і екологічних процесів в якості системи, в якій зростання валового внутрішнього продукту повинно поєднуватися зі збереженням сталості навколишнього і природного середовища, генофонду та здоров'я населення. Поняття «сталий розвиток» слід розглядати як стратегію переходу суспільства до стану його коеволюції з біосферою [1].

Підвищення рівня екологізації економіки неможливо без ефективних методів державного регулювання. Навіть при високих обсягах виробництва в регіоні можна забезпечити прийнятний рівень впливу економіки на навколишнє середовище. Це забезпечується за рахунок високих витрат на природоохоронну діяльність на одиницю виробленого продукту. На даний час в Україні діяльність господарюючих суб'єктів в регіонах характеризується традиційним підходом до економічного розвитку, заснованого на споживанні природних ресурсів, відособленості виробничого процесу поза обліком екологічного чинника і орієнтації на стратегію «пасивної відповідності» вимогам екологічного законодавства. Тому важливе значення необхідно приділити:

- відмові від політики екстенсивного використання ресурсів і розвитку ресурсоексплуатуючих галузей економіки;
- розробці екологоорієнтованої економічної стратегії в регіонах;
- пріоритетній підтримці екологічно орієнтованих інвестиційних проектів.

Зменшення природоємкості має пов'язувати два процеси в регіональній економіці: скорочення або стабілізацію споживання природних ресурсів, обсягу забруднень і зростання макроекономічних показників розвитку економіки за рахунок вдосконалення технологій. Ці напрямки передбачають перебудову економіки з урахуванням екологічного фактора і екологізації регіонального управління. Це, в свою чергу, розкриває концепцію еколого-системного підходу до управління, суть якої полягає у використанні і розвитку найбільш ефективних елементів відомих в теорії управління науково-практичних підходів, доповненні їх принципами концепції сталого розвитку відповідно до умов, вимог і тенденцій сучасного менеджменту. Основні положення цього підходу ґрунтуються на трактуванні понять «екологізація промисловості» і «екологізація управління». Н.Ф. Реймерс визначав екологізацію промисловості як процес проникнення екологічних нововведень в організацію виробничих процесів за двома напрямками: очищення викидів промислового підприємства і вдосконалення технологій виробництва.

Український досвід показує, що тільки проведення екологізації технологічних процесів виробництва недостатньо для економічно ефективного зниження і запобігання негативного впливу на навколишнє середовище. Поряд з традиційною екологізацією технологій необхідне впровадження екологічних елементів в структуру управління компанії, що дозволить організаціям поєднувати досягнення цілей виробничої та природоохоронної діяльності. Тому важлива роль належить екологізації управління, під якою розуміється зміна ідеології управління виробництвом з урахуванням принципів сталого розвитку екологічної направленості. Цей процес повинен охоплювати всі рівні управління: внутрішньофірмовий, регіональний, національний.

Необхідно підвищувати інституційну ефективність, яка виражається в посиленні відповідальності регіональних органів влади за екологічний стан території. В даний час в перелік показників, що характеризують екологічну безпеку середовища проживання, використовуваних для оцінки діяльності виконавчих органів влади, включений тільки один показник - частка використаних, знешкоджених відходів в загальному обсязі утворених відходів в процесі виробництва і споживання. При цьому не враховуються показники погіршення природного капіталу, шкідливий вплив на людський капітал (здоров'я). Однак саме природний, людський і вироблений капітал лежать в основі відтворювальних процесів в регіоні.

З урахуванням зростання ролі екологізації управління необхідно, на наш погляд, проводити оцінку діяльності органів влади за розширеною системою екологічних показників. Одним з показників, які використовуються для характеристики еколого-економічної ситуації в зарубіжних країнах, зокрема, в Китаї, є так званий зелений валовий регіональний продукт. Це валовий регіональний продукт за вирахуванням вартості витрачених природних ресурсів і деградації природного середовища. Такий показник може бути застосований і для українських регіонів. Для підвищення відповідальності регіональних органів влади доцільно включити показники, що відображають рівень впливу економіки на навколишнє середовище, в стратегії розвитку регіонів.

Отже, підхід до управління регіоном в умовах, коли екологічна складова виступає як пріоритетний напрям сталого розвитку, набуває все більшої актуальності. Еколого-економічний розвиток території передбачає цілеспрямовану діяльність регіональних органів влади та господарюючих суб'єктів з підтримки збалансованої структури взаємозв'язків між суспільством і природою. В результаті здійснюється раціональне використання природних ресурсів, знижується рівень антропогенного впливу на навколишнє середовище, відбувається зменшення деградаційних процесів і забезпечується екологічна безпека.

Література:

1. Савінков В. І. Екологічна складова розвитку людини і суспільства. Економіка та управління. Економіка та управління. 2014. С. 10–12.

ІНВЕСТИВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ОБЛАСТІ

INVESTMENT AS A COMPONENT OF PROVIDING OF TERNOPIL REGION'S STRATEGIC DEVELOPMENT

Ключові слова: інвестування, стратегічний розвиток регіонів.

Keywords: investment, strategic development of regions.

Забезпечення реалізації цілей та завдань стратегічного розвитку регіонів України вимагає залучення значних обсягів інвестицій. При цьому можуть використовуватися різні інструменти фінансування проектів. Динаміку державних капітальних вкладень в Тернопільську область наведено на рис. 1.

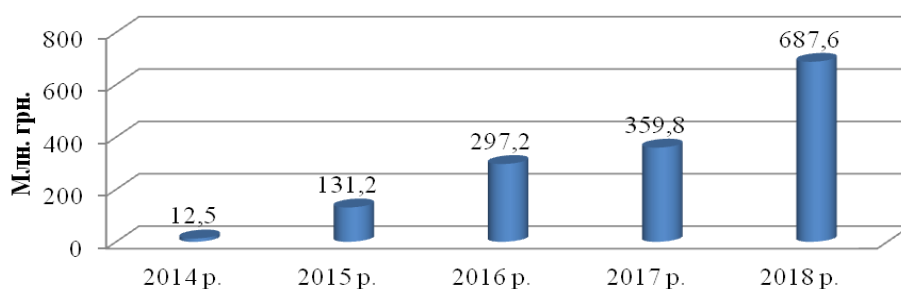

Рисунок 1 – Динаміка державних капітальних вкладень в Тернопільську область [1]

Як видно з рис. 1, протягом 2014-2018 рр. спостерігалось стрімке зростання обсягів державних капітальних вкладень в економіку Тернопільської області, які у 2018 році порівняно з 2014 роком збільшилися у 56 разів. Структура державних капітальних вкладень у регіон при цьому була такою: 27,9% (194,7 млн. грн.) було виділено коштів із Державного фонду регіонального розвитку, 8,7% (60,3 млн. грн.) становили субвенції з Держбюджету на соціально-економічний розвиток регіону, 12,9% (90,1 млн. грн.) - субвенції з Держбюджету на формування інфраструктури ОТГ, 50,5% (352,5 млн. грн.) – інші кошти Держбюджету. Важливим завданням на даний час є покращення інвестиційного клімату в регіонах України, зокрема, в Тернопільській області. Для цього необхідно сформувати у державі стабільну законодавчо-нормативну базу, яка б захищала інвестора, вдосконалювати систему страхування інвестиційних ризиків, здійснювати подальше спрощення адміністративних процедур ведення бізнесу через використання системи електронного врядування, здійснювати заходи щодо подолання корупції в органах влади, розвивати ринкову інфраструктуру.

Література:

1. Волянник Галина. Цілі сталого розвитку як складова частина стратегічного планування розвитку області: Презентація / Форум «Тернопільщина в контексті реалізації цілей сталого розвитку ООН». 2018. 12 грудня.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Pokotylska N.

State Agrarian and Engineering University in Podilia

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PROVIDERS OF SUSTAINABLE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE REGION

Ключові слова: розвиток, регіон

Keywords: development, region

У сьогоднішні досягнення стійкого збалансованого розвитку регіонів України справедливо пов'язується з імперативом послідовною і системною модернізацією, яка передбачає «запровадження новітніх медичних, енергетичних та інформаційних технологій, розвиток космічних і телекомунікаційних систем, радикальне підвищення енергоефективності» [3].

В умовах модернізації важливе значення для наукового обґрунтування та деталізації дослідження економічних процесів отримує регіональна економіка, що представляє собою галузь наукових знань про прояви і розвиток соціально-економічних процесів і явищ в їх безпосередній ув'язці з ресурсними можливостями та економічним потенціалом на окремих територіях [6].

Критерієм, який об'єктивно визначається природним потенціалом території, є її ресурсна забезпеченість, яка, в кінцевому рахунку, характеризується існуючим рівнем технологічного та інноваційного розвитку.

У свою чергу, рівень соціальної стабільності об'єктивно визначається відповідністю суспільного устрою специфіці функціонування природного середовища на даній території, а суб'єктивно - ступенем довіри населення до влади. Для того, щоб реалізація інтересів розвитку суспільства усередині регіону була реальною, необхідно, щоб ці два фактори знаходилися в прямій пропорційній залежності.

Зона можливих сценаріїв розвитку регіону обмежена рівнем інноваційного розвитку (який визначає сценарії використання ресурсного потенціалу при дотриманні балансу екологічної системи) і рівнем соціального розвитку (який визначає ефективність використання ресурсного потенціалу для забезпечення високої якості життя і забезпечення суспільного розвитку). Аналогічні залежності мають місце і для похідних критеріїв (економічного зростання та екологічної безпеки) [5].

Регіональна система постійно знаходиться в динамічній рівновазі, що обумовлено необхідністю здійснення відтворювального процесу як базового чинника забезпечення її життєдіяльності. Отже, ступінь розвитку відтворювального процесу в регіоні обумовлює сталий регіональний розвиток.

Сталий регіональний розвиток розуміється як здатність регіональної системи до тривалого збереження умов для відтворення потенціалу території (його соціальної, природно-ресурсної, екологічної, господарської і т.п. складових) в режимі збалансованості (підтримки особливої пропорції всіх складових регіонального потенціалу) і соціальної орієнтованості (оцінки впливу вектору і кількісних параметрів регіональних ситуацій, насамперед по тому, як вони впливають на рівень і якість життя населення) [4].

Сталий розвиток регіону досягається при виконанні базової умови нормального функціонування економіки, що складається в наявності з такої кон'юнктури регіонального

господарства, яка здатна підтримувати економічну безпеку розвитку регіону та якість життя населення; це дозволяє забезпечити відтворювальну функцію територіальних соціально-економічних систем на основі інноваційного розвитку з дотриманням екологічного балансу.

Регіоном є певна територія, що відрізняється від інших територій за рядом ознак і що володіє деякою цілісністю, взаємопов'язаністю складових її елементів. Сталий розвиток України може бути досягнутий за умови досягнення сталого розвитку всіх її регіонів. Виходячи з цього твердження, випливає, що перехід на шлях сталого розвитку (і досягнення сталого розвитку) кожного регіону сприяє сталому розвитку країни в цілому, у свою чергу, сталий розвиток її регіонів може бути досягнутий шляхом формування умов сталого розвитку субрегіонів.

Є справедливим твердження про те, що основний принцип сталого розвитку - «розвитку без руйнування» - досягається при єдності існування і пропорційному рівні розвитку основних факторів якості життя: економічного, політичного, соціального та екологічного, - такий підхід дозволить забезпечити одну зі складових якості життя населення при оптимізації інших [1].

У цій ситуації особливого значення набуває завдання узгодження інтересів місцевого, регіонального, державного рівня влади, корпорації, населення. Забезпечення взаємодоповнюваності цих інтересів вимагає інноваційних управлінських рішень, що дозволяють ініціювати системний ефект в економічних, політичних і соціокультурних контекстах.

У процесі досягнення стратегічних цілей сталого розвитку регіону необхідне проведення постійного моніторингу економічного і соціального регіонального розвитку з урахуванням впливу життєдіяльності регіону на природне середовище [2].

У контексті сталого розвитку регіону моніторинг доцільно проводити за такими напрямками: моніторинг конкурентоспроможності регіону; моніторинг інновацій; моніторинг рівня комфортності проживання населення в регіоні. Оптимальна періодичність його проведення - один рік. Дані напрямки моніторингу дозволять повністю охопити всі життєво-важливі процеси розвитку.

Література:

1. Єліневський В. Ю. Наукові засади управління сталим соціально-економічним розвитком регіонів. Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. Дніпропетровськ. 2014. №12.
2. Єліневський В. Ю. Механізми управління функціонуванням і розвитком територіальних соціально-економічних систем. Глобальні та національні проблеми економіки. 2014. № 2. С. 1259-1262.
3. Кузьмин В. М. Стратегічне управління соціально-економічним розвитком адміністративно-територіальних одиниць: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка». Львів, 2009. 20 с.
4. Стратегічне планування в системі інституційного забезпечення соціально-економічного розвитку України / А.Ф Мельник. Вісник економічної науки України. 2008. № 1 (13). с. 74–83.
5. Оцінка ефективності використання ресурсів підприємствами Донецького регіону / О. С. Поважний. Збірник наукових праць Донецького державного університету управління Серія Економіка. 2008. Т. 9. Вип. 110. 216 с.
6. Універсальний тлумачний словник української мови (Словник net). URL: <http://www.slovnuk.net/about/>. (дата звернення 09.05.2019).

СЕКЦІЯ 4.
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД ТА ЇХ СПІВРОБІТНИЦТВО В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

ОСНОВНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Voloshynska O., Shveda N.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

DEVELOPMENT PROSPECTS OF CURRENT LOCAL COMMUNITIES

Ключові слова: територіальна громада, децентралізація, місцеве самоврядування.

Keywords: local community, decentralization, local self-government.

У сучасних дослідженнях з адміністративного права децентралізацію визначено як такий спосіб організації публічної влади в державі, за якого адміністративно-територіальні одиниці чи інші територіальні утворення мають право самостійно вирішувати питання місцевого значення та реалізувати власні завдання у межах, встановлених законодавством і під відповідальність уповноважених органів і посадових осіб, а втручання у їх діяльність може відбуватись лише з метою нагляду за законністю в передбачених законом випадках і відповідних формах [1, с. 60].

Реформування адміністративно-територіального устрою та територіальної організації влади в Україні – це одна з фундаментальних реформ, що торкається практично всіх сфер життєдіяльності суспільства. Для її успішного проведення необхідна широка підтримка громадськості, для отримання якої потрібне об'єктивне вивчення громадської думки та проблем реформування. Проте, дуже часто громадськість не може адекватно відділити та оцінити головні проблеми, їх причини та наслідки.

На мою думку в об'єднаних територіальних громадах існують серйозні труднощі з ідентифікацією пріоритетів, оскільки фактично всі проблеми ОТГ (підтримка громадської безпеки, правопорядку, розвиток інвестиційної привабливої громади, стимулювання економічного росту, забезпечення доступу громадян до об'єктивної інформації, забезпечення ефективності діяльності комунальних підприємств, прозоре формування бюджету громади, розвиток транспортного сполучення, розвиток інфраструктури населеного пункту, забезпечення надання медичної допомоги та освітніх послуг, покращення екологічного стану, забезпечення дозвілля (культурні, спортивні заклади), забезпечення доступу до швидкісного Інтернету) є актуальними і нагальними. Проте, їх всіх і зараз ОТГ не мають можливості вирішити ні з точки зору кадрового забезпечення, ні з точки зору фінансового забезпечення, ні з точки зору часу.

Головною рушійною силою процесу утворення об'єднаних спроможних територіальних громад є фінансове забезпечення їх діяльності, тобто отримання власних повноважень і фінансової бази на виконання цих повноважень.

Ступінь успішного розвитку спроможних громад визначається наявністю чітко сформульованої стратегії розвитку, заснованої на адекватній базі, що містить оцінку ресурсів громади, характеристику потреб громади з визначення пріоритетних, інформаційного і соціального простору громади; наявністю і ступенем підготовленості місцевих лідерів, які здатні і готові розбудовувати спроможну громаду; кваліфікованим розрахунком бюджету громади, тощо [2, с. 380].

Одним із завдань, через які має досягатися ефективний сталий розвиток територій, є стимулювання зайнятості населення в сільській місцевості поза сферою сільськогосподарського виробництва, включаючи розвиток аграрного бізнесу, сільського туризму, народних ремесл і промислів, підприємств сфери послуг, збору та переробки дикорослих ягід і грибів, лікарської сировини тощо.

Сьогодні можна констатувати, що в більшості місцевих громад питання місцевого значення вирішуються незадовільно, а надання публічних послуг здійснюється на дуже низькому рівні. Велика кількість місцевих громад занепадає, особливо у далекій від обласних центрів сільській місцевості та невеликих містечках. Активна частина населення мігрує у більші міста, в більш розвинуті регіони та інші країни, а населення, що залишається, деградує, в результаті, багато місцевих громад поступово вимирає [3, с. 17].

Запорукою децентралізації є здатність територіальних громад до розвитку через самоуправління за рахунок своїх власних сил. Аби повноваження громад були повноцінно реалізовані, громада повинна мати, окрім спільного простору проживання, ще й безліч інших спільних інтересів: інфраструктуру, потребу в послугах певної якості та їх задоволенні, відчуті свою визначальну роль у виробленні місцевої політики. При цьому бажані ефекти можуть з'явитися не відразу. Для цього потрібно, щоб мешканці громади відчували свою організованість, тобто щоб у громаді існували певні елементарні інститути громадянського суспільства: осередки громадських організацій та політичних партій, формальні чи неформальні об'єднання громадян, тощо [4, с. 368].

Позитивним прикладом для підвищення ефективності місцевого самоврядування є створення громадської комісії для координації та консультації з громадськістю, проведення експертної оцінки нормативно-правових актів, що забезпечить населення інформацією, сприятиме соціалізації.

Необхідно також використовувати інноваційні проекти, які полягають у моніторингу громадської думки щодо рішень місцевої влади, опитування, створення соціальних проектів для залучення більшої частини населення громади до їх реалізації і використання. При реалізації курсу децентралізації влади слід враховувати, що у громадській думці пріоритетним вважаються інтереси ОТГ та побажання населення, а не особливості регіонів.

Таким чином, ситуація в сучасній Україні характеризується політичною, економічною та ідеологічною різноманітністю. У зв'язку із процесами лібералізації і демократизації виникає необхідність застосування нового зразку взаємовідносин влади і населення, який дозволить розвинути в суспільстві атмосферу довіри, взаєморозуміння та забезпечить ефективний діалог між владою і громадянином.

Література:

1. Денисов К. В. Децентралізація влади в Україні: адміністративні та бюджетні аспекти, національна безпека / К. В. Денисов // БізнесІнформ. 2015. № 12. С. 60
2. Доля І.М. Механізми участі громади в політичному управлінні на місцевому рівні / І.М. Доля // Вісник Донецького університету, Сер. в.: Економіка і право, Вип. 2, 2007. С. 380.
3. Крегул Ю. Реформування місцевого самоврядування в Україні / Ю. Крегул, В. Батрименко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2016. № 1. С.17.
4. Баймуратов М. Правовий статус територіальної громади в Україні: теоретичні та практичні проблеми/ М. Баймуратов // Муніципальний рух: новий етап розвитку: Матеріали VII Всеукр. муніцип. слухань. Київ : Логос, 2002. С.368.

УДК 65.011.56

Керничний А.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Керничний Б.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

**УДОСКОНАЛЕННЯ ТА АКТИВІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ
ТРАНСПОРТНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ ЗАСОБАМИ
ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ В УМОВАХ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ
ПІДПРИЄМСТВ**

(Використання ІТ - технологій у сфері транспортного обслуговування)

Kernichniy A.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Kernichniy B.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

**IMPROVEMENT AND ACTIVATION OF DEVELOPMENT OF
CONSUMER TRAFFIC SERVICE BY VEHICLE LOGISTICS IN THE
CONDITIONS OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES**

(Use of IT technologies in the field of transport services)

Ключові слова: транспорт, додаток, транспортне обслуговування.

Keywords: transport, application, transport service.

В умовах реалізації адміністративно-територіальної реформи відбувається формування територіальних громад. В силу згаданих обставин активно зростає потреба у розмаїтих транспортних послугах, організація виконання яких гальмується в сучасних нестабільних умовах господарювання. Тим часом ефективність діяльності транспортних підприємств та споживачів послуг, у багатьох випадках, залежить від рівня розвитку транспортної логістики, оскільки не всі обслуговуючі підприємства та споживачі достатньо забезпечені необхідною комунікативною інформацією для перевезення вантажів та ін. Необхідною умовою забезпечення плановірності та ритмічності виконання виробничих обслуговуючих процесів є взаємозв'язок ІТ технологій (смартфонів чи стаціонарних комп'ютерів, планшетів), підйомних технічних та транспортних засобів ін. Для раціонального їх використання з мінімізацією витрат необхідно підлаштовувати транспортні процеси не лише до вимог замовника, а і до умов виробництва. У цьому випадку, найпоширенішою проблемою транспортної логістики є незадоволеність споживачів послуг вартістю та якістю їх надання, що в результаті призводить до появи скарг споживачів, втрати доходів та зниження ефективності роботи і конкурентоздатності обслуговуючих транспортних підприємств на ринку.

Інформаційні технології - це засіб, що забезпечує високу швидкість передачі та обробки інформації, а також містять необмежені за обсягом і одночасно компактні сховища даних. Багато завдання, що виконуються людиною, можуть бути виконані комп'ютером набагато швидше і з меншою кількістю помилок. Крім того, витрати на машини істотно менше витрат на персонал. Все це говорить про те, що в деяких випадках використовувати ІТ набагато ефективніше, ніж людська праця. Комерційні компанії намагаються знизити витрати за допомогою впровадження інформаційних систем і виграти в конкурентній боротьбі на ринку.

Мобільний Інтернет у цій ситуації може стати надійним інструментом і швидким та стабільним, за своїми параметрами наближається до Європейських взірців. У той же час, у багатьох жителів країни (потенційних споживачів) є телефони з можливістю постійного

доступу до мережі Інтернет, незалежно від місця розташування. При таких умовах існує можливість оперативної передачі даних споживачеві про місцезнаходження транспортного засобу на певний сервер ін.

Нами пропонується розробити мобільний додаток на «Смартфон» з видами послуг, можливостями їх використання, показниками якості та рейтинговою оцінкою роботи компаній безпосередньо від споживачів. Що може сприяти підвищенню якості транспортного обслуговування підприємством споживачів та зробити їх більш доступними для населення. Мобільний додаток може бути розроблений для всіх типів операційних систем, за допомогою якого споживач транспортних послуг зможе легко вибрати потрібну йому транспортну компанію і ще до оформлення замовлень оцінити вартість перевезень, швидкість та зручність і збалансувати їх з своїми можливостями.

За допомогою цього засобу (мобільного додатку) як транспортні підприємства так і будь-які споживачі послуг чи клієнти зможуть:

- обрати тип транспорту, який найбільш оптимально підходить для обраного вантажу, при цьому користувач дізнається вартість здійснення перевезення інших підприємств, які займаються транспортними перевезеннями;

- реалізувати можливість автоматичного розрахунку приблизного часу перевезення вантажу;

- вибирати перевізника за необхідними для споживача критеріями;

- призначити службу доставки за замовчуванням;

- імпортувати/експортувати інші дані програми;

- відслідковувати не лише час відправлення а і стан.

В цілому мобільний додаток дає можливість відслідковування перевезення загалом.

Отже, розкривши можливості ІТ технологій (смартфонів чи стаціонарних комп'ютерів, планшетів) в умовах транспортної логістики, можемо сказати, що її метою є надання необхідної інформації для споживачів транспортних послуг таким чином, щоб витрати часу, праці та ресурсів на цей процес були мінімальними. Розробивши та впровадивши в практику інформаційно-комунікативного обслуговування спеціальний мобільний додаток, дозволить повніше і якісніше задовольняти потреби споживачів в транспортному обслуговуванні зробити роботу транспортних підприємств більш ефективною. Інформаційно-комунікативне обслуговування дозволяє виявляти проблеми транспортної логістики, вирішення яких стане визначальною умовою її подальшого розвитку, а пошук їх вирішення може стати пріоритетними напрямками наукових досліджень і діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Література:

1. Ніфатова О.М. Адаптація соціального медіа маркетингу до ринку послуг в Україні. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. 2016. №2 (97). С. 87-95.

2. Савченко Н. К., Шакирова Ю. К. Электронная коммерция – инновационная форма ведения бизнеса. Молодой ученый. 2017. № 5. С. 235-238. URL: <https://moluch.ru/archive/139/39286/>

3. Ахромов Я. В. Системы электронной коммерции. Практическое руководство. М.: Оникс, 2007.

Надія Короткова, Ольга Галушчак

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Nadia Korotkova, Olha Halushchak

Ternopil Ivan Pulu National Technical University

SOME ASPECTS OF THE BAKERY INDUSTRY ACTIVITY

Ключові слова: хлібопекарська галузь, хлібобулочні вироби, харчова промисловість, споживачі.
Keywords: bakery industry, bakery products, food industry, consumers.

Хлібопекарська галузь – одна з провідних галузей харчової промисловості України, призначення якої безперерйне забезпечення виробництва хліба, хлібобулочних та інших борошняних виробів у обсягах, які відповідають нормам державної продовольчої безпеки. Щорічно в Україні виробляється близько 1,8 млн. тонн хліба та хлібобулочних виробів, понад 70 відсотків від загального обсягу випікають великі промислові підприємства, решту - приватні пекарні, мережа торгівлі, великі супермаркети та інші виробники. Хлібопекарська галузь відіграє значну соціальну і стратегічну роль у житті суспільства. У сумарному обсязі продукції всієї харчової промисловості України вона займає одне із провідних місць, а частка хлібопродуктів у раціоні населення України складає 15%, що підтверджує їхній статус як основного продукту харчування. Традиційно цій галузі приділяється менше уваги, ніж іншим, але будь-які зміни, що відбуваються на ринку хліба і хлібобулочних виробів, одразу впливають на економічне та соціально-політичне життя країни .

Ринок хліба України на 99,9% представлений продукцією вітчизняного виробництва. Однак протягом останнього десятиліття в хлібопекарській галузі зафіксовано спад виробництва. Хоча існуючий асортимент хліба досить різноманітний, постійно ведеться велика робота з розширення та поліпшення асортименту хлібобулочних виробів, створюються нові дієтичні і лікувальні сорти хліба. Покращення якості продукції, розширення асортименту виробів, у тому числі дієтичного призначення, є актуальною проблемою для хлібопекарської промисловості. Дуже важливими проблемами в сучасній харчовій промисловості України по виробництву хліба на сьогодні є: подальше вдосконалення технології з метою інтенсифікації випікання хліба; регулювання його харчової цінності; виробництво нових дієтичних гатунків хліба та хлібобулочних виробів; широке використання упаковки для більш довгого зберігання свіжості хліба. На сьогоднішній день практично всі хлібзаводи приватизовані в основному шляхом перетворення у відкриті та закриті акціонерні товариства.

З метою подальшого розвитку ринку хлібобулочних виробів необхідно суттєво поліпшити забезпечення потреб споживачів у якісному хлібі та промисловій випічці за прийнятною ціною, розробляти нову продукцію, яка задовільнить потреби споживачів, та дозволить одержати на цій основі достатню масу прибутку підприємствами-товаровиробниками і підвищить ефективність їхньої діяльності.

У сучасних умовах це можливо лише на основі комплексного дослідження регіональних ринків хлібобулочних виробів, прогнозу їх кон'юнктури на перспективу, здійснення виважених дій органів державного управління з метою регулювання діяльності та розробки відповідних маркетингових стратегій підприємствами хлібопекарської галузі на ринку хлібобулочних виробів.

**СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ
ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ,
НА ПРИКЛАДІ СКАЛА-ПОДІЛЬСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ**

Oksentyuk R.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

**STRATEGIC DEVELOPMENT OF THE LOCAL COMMUNITY “SKALA-
PODILSKA VILLAGE COUNCIL”**

Ключові слова: стратегія, результати діяльності, стратегічні напрями розвитку, стратегічні цілі, об'єднана територіальна громада.

Keywords: strategy, activity results, strategic development, strategic goals, local community.

Сьогодні в Україні необхідність та актуальність планування діяльності на місцевому рівні вже не викликає ні в кого сумнівів. Як і в інших країнах світу, у нашій державі активно розвивається і запроваджується стратегічний підхід до планування сталого територіального розвитку. Стратегічне планування розвитку територіальних громад – це системна технологія обґрунтування та ухвалення найважливіших рішень щодо місцевого розвитку, визначення бажаного майбутнього стану території та способу його досягнення, що базується на аналізі зовнішнього оточення території та її внутрішнього потенціалу і полягає у формуванні узгоджених із територіальною громадою дій, на реалізації яких концентруються зусилля, ресурси основних суб'єктів місцевого розвитку.

Визначення територіальна громада не може бути здійснене без виявлення змісту категорії «громада». В тлумачному словнику української мови «громада» визначається як група людей, об'єднаних спільністю становища, інтересів [1].

Згідно з визначенням, наведеним у «Енциклопедії державного управління», в загальному значенні «територіальна громада» є спільнота людей, об'єднаних різноманітними стійкими формальними та неформальними зв'язками, які обумовлені спільним проживанням у межах села, селища, міста [2].

Е. Остром ідентифікує інституції колективного використання спільної власності («громади») так: чітко визначена група індивідуальностей, яка, визначивши правила користування ресурсом, у відповідності з локальними умовами, створює довгострокові інституційні об'єднання для моніторингу використання ресурсу, вирішення конфліктів, адміністрування санкцій [3].

Стосовно застосування стратегій розвитку територіальних громад на практиці, об'єктом дослідження було обрано Скала-Подільську селищну раду, до складу якої входить 12 населених пунктів, доволі велика кількість населення, суб'єктів підприємницької діяльності, аграрних підприємств. Звичайно є і ряд проблем що турбують місцевих жителів - це питання соціального захисту населення (25%), комунального господарства та житлової політики (15%), екології та природних ресурсів (4 %), забезпечення дотримання законності та правопорядку (3%).

Проаналізувавши статистичні дані, спираючись на результати опитування думок мешканців, було проведено SWOT-аналіз, яким визначено сильні та слабкі сторони, виявлено можливості та загрози розвитку міста. На основі цих досліджень були виділені наступні напрями розвитку регіону.

Проект покращення транспортної доступності для розблокування економічного або соціального розвитку сіл громади передбачає капітальний ремонт дорожнього покриття даного регіону. Реалізація проекту створить умови для безпечного та комфортного дорожнього руху, позитивно вплине на розвиток комунальної інфраструктури, покращення стану доріг сприятиме

підвищенню якості послуг з перевезення, відновленню сполучень між населеними пунктами громади, сприятиме розвитку малого та середнього бізнесу, інвестиційної привабливості, розвитку зеленого туризму, буде поштовхом для розвитку соціально-економічної самодостатності громади, сприятиме задоволенню поточних потреб жителів у наданні їм своєчасних та якісних медичних, пожежних та інших послуг, забезпечить додаткові надходження до бюджету громади, покращить стан доріг та автомобільне сполучення як для потреб економіки так і для доступу населення до послуг, забезпечить підвезення учнів та педагогічних працівників до місць навчання.

Проект підвищення якості послуг мережі освітніх закладів на території громади. Освіта для самоврядування є одним з основних завдань. Реалізація освітнього проекту дасть можливість повноцінно забезпечити надання умов навчання та перебування учнів в школі, а також створить умови для енергозбереження та захистить від руйнування приміщення. Забезпечить економію коштів бюджету громади щодо утримання будівлі, плати за комунальні послуги.

Проект створення парку культури та відпочинку. Скала-Подільський парк в Тернопільській області є пам'ятником садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення. Заснований наприкінці XVIII століття. Згідно стратегії розвитку даного парку передбачено ряд заходів серед яких заборона руху автотранспорту через парк, встановлення садових лав та смітєвих урн, ремонт вуличного туалету, ремонт клумб та висаджування квітів, облаштування дитячого майданчика та монтаж нових атракціонів, облаштування кафе тощо. Ці заходи дозволять знайти нові джерела доходів для утримання та розвитку даного парку відпочинку, а також наповнювати міський бюджет.

Отже, проаналізувавши вище викладений матеріал, можемо зробити наступні висновки, що ОТГ Скала Подільська є демографічно стабільна, самодостатня і економічно сильна громада, з безпечними і привабливими умовами життя і добре розвинутою громадською і технічною інфраструктурою. Громада є екологічно чистим місцем, яке в повній мірі використовує свій історичний, природничий та ландшафтний потенціал і яке відвідують чисельні подорожуючі і туристи.

Громада економічно активних людей, підприємництва і підприємців, де легко відкрити та вести свій власний бізнес. Туристично приваблива лікувально-оздоровча територія (курортна зона). Громада щирих і привітних людей, затишна і комфортна для проживання, бізнесу і відпочинку.

Література:

1. Ауцишин Г. Дев'ять тренінгова сесія з розвитку громади. Громадські ініціативи. 2001. № 4. С. 16-18.

2. Ковбасюк Ю. В. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. При Президентіві України ; наук. – ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Т. 5 : Територіальне управління / наук.-ред. колегія : О. Ю. Амосов (співголова), О. С. Ігнатенко (співголова) та ін. ; за ред. О. Ю. Амосова, О. С. Ігнатенка, А. О. Кузнецова. Х. : Вид-во ХарPI НАДУ "Магістр", 2011. 408 с.

3. Остром Э. Управляя общим: эволюция институтов коллективной деятельности / Элино́р Остро́м ; пер. с англ. М.: ИРИСЭН, Мысль, 2010. 447 с.

4. Скала-Подільська селищна рада - об'єднана територіальна громада, Борщівський район, Тернопільська область - офіційний веб-сайт. URL: <https://skalapodilska-gromada.gov.ua>.

СЕКЦІЯ 5.
МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ВЛАДИ:
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Гула І., Юрик Н.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Hula I., Yuryk N.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

PROBLEMS OF CREATION AND FUNCTIONING OF THE LOCAL COMMUNITIES

Ключові слова: децентралізація, об'єднанні територіальні громади.

Keywords: decentralization, local communities.

В 2015 році український народ ознайомився із Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Цей закон показав, що політика децентралізації, розпочата в 2014 році, дає позитивні результати. Метою всієї політики децентралізації, а також зазначеного закону зокрема, є створення ефективної системи місцевого самоврядування, організації влади за територіальною ознакою для того, щоб створити та підтримувати повноцінне середовище для населення, а саме забезпечення отримання доступних послуг високої якості, надання права влади безпосередньо народові, тобто створення певних інститутів народовладдя. Реформа децентралізації перекладає відповідальність перед виборцями на органи місцевого самоврядування, а перед державою-за законне проведення політики. Дана реформа передбачає передачу владних повноважень органами центральної влади органам місцевого самоврядування, тобто децентралізація забезпечить право громади мати повноваження і бути спроможними їх реалізовувати.

Однак, за п'ять років активного проведення політики децентралізації теоретиками та практиками публічного менеджменту було виділено ряд недоліків та проблем у створення ОТГ. Першою проблемою, і однією з найважливіших, можна назвати відсутність можливості і права громад розпоряджатися землею, яка формально входить до складу об'єднаної територіальної громади, але знаходиться за межами населених пунктів, які входять до її складу. Окрім цього можна виділити ряд інших, а саме: недосконалість законодавства, наявність неточностей та недопрацювань; недостатня кількість досвіду та відсутність вмінь управляти громадою; виникають проблеми між адміністраціями районів та областей.

Закон, який регулює створення ОТГ також має ряд недоліків, які потребують швидкого вирішення. Наприклад, не передбачені ситуації, як правильно діяти в разі конфліктів між мешканцями різних громад, між органами влади та населенням громади. Також у процесі децентралізації існує ще ряд невирішених проблем, які створюють ризики для успішної реалізації реформи.

По-перше, створення об'єднаних територіальних громад переважно не має підтримки з боку широких верств населення, адже більшість людей не розуміють сам процес децентралізації, а також стикається зі спротивом з боку районних адміністрацій та місцевих рад.

По-друге, швидке збільшення кількості ОТГ без пропорційного збільшення обсягу субвенції на розвиток інфраструктури знижує мотивацію громад до об'єднання та їхні можливості щодо соціально-економічного розвитку.

По-третє, на сьогодні не врегульовано питання розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади загалом, а також функцій та повноважень між місцевими радами ОТГ та районними державними адміністраціями й районними радами.

По-четверте. В утворених об'єднаних територіальних громадах немає належно підготованих робочих кадрів та спостерігається низька кваліфікація службовців місцевого самоврядування для виконання нових функцій.

По-п'яте. Враховуючи високі ризики корупційних дій щодо використання бюджетних коштів, актуальним є питання запровадження механізмів контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування, як з боку державних органів, так і з боку громадськості.

З метою усунення проблемних місць в діяльності громад, варто відокремити ряд переваг створення подібного роду об'єднань. Отож, варто виділити наступні переваги створення ОТГ: вони мають більші повноваження і досить значні грошові ресурси порівняно із селищними та сільськими радами; їх створення веде за собою створення відповідної комісії, яка стає відповідальною за освіту і отримує державні субвенції. Це означає, що у громад з'являються можливості створювати хороші умови навчання та надання освітніх послуг; аналогічно створюється комісія, яка відповідальна за медицину, витрати на яку також забезпечуються державою. Громада сама вирішує, чи потрібен медичний заклад, які фахівці і яка їх кількість буде працювати; їх бюджет значно більший за бюджети окремих сільських та селищних рад, а тому це більші можливості для здійснення перетворень; їх створення передбачає збільшення самостійності у прийнятті рішень щодо освітлення, ремонту доріг, вирішенні нагальних питань без очікування рішень районної влади; наближеність влади до народу, вирішення питань на громадських слуханнях та загальних зборах; сума сплачених податків залишається в місцевому бюджеті; прозорість та відкритість системи видатків та надходжень до місцевого бюджету; адміністративним центром ОТГ, згідно з законом, має стати населений пункт, інфраструктура якого розвинена найкраще або те, яке знаходиться найближче до її географічного центру. Такий спосіб поділу є досить ефективним, адже ставить всіх в рівні умови і забезпечує швидкість у прийнятті рішень щодо керування певною територією громади.

На разі Верховна Рада розглядає кілька законопроектів, мета яких є налагодження відносин щодо керування ОТГ, виправлення недоліків законодавства у сфері бюджетних відносин, а також у фінансовій та територіальній галузі. Головна небезпека від таких об'єднаних громад є можливе створення невідконтрольних утворень перед органами державної влади.

В таких умовах потрібно бути готовим до того, що громади будуть постійно наштовхуються на системні перешкоди, пов'язані із проблемами в сфері публічного управління, низькими і нерівними «стартовими» умовами для різних територіальних громад, недосконалістю і мінливістю законодавства тощо.

Отож, на разі перешкод щодо об'єднання громад не має, а переваги досить переконливі. Сьогодні вже не стоїть питання – об'єднуватись чи ні, а стоїть питання – яким способом це робити, щоб здобути успіх та створити добробут для жителів громади.

Література:

2. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Бориславська О. М., Заверуха І. Б., Школик А. М. та ін. Київ : Москаленко О. М., 2012. 212 с.
3. Дробуш І. В. Укрупнення територіальних громад як необхідна умова реалізації соціальної функції місцевого самоврядування. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2014. № 2(10). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14divfms.pdf>.
4. Шаров Ю. П. Реформа місцевого самоврядування: проблемні аспекти. Аспекти публічного управління. 2014. № 5 – 6 (7 – 8). С. 81 – 87.
5. Швейцарсько-український проєкт «Підтримка децентралізації в Україні» (DESPRO). URL: <http://despro.org.ua>.

ПРОБЛЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

LOCAL GOVERNMENT PROBLEMS AND THEIR SOLUTIONS

Ключові слова: місцеве самоврядування, держава, громада.

Keywords: local self-government, state, community.

У сучасній державі формування ефективного самоврядування є дуже важливим чинником. При цьому створюються умови для врахування інтересів громадян, а також принципи для налагодження зв'язків між владою та громадськістю. Місцеве самоврядування є необхідним для будь-якої держави тому, що центральні органи влади не здатні контролювати всі аспекти суспільного життя та ефективно розв'язувати нагальні питання. А забезпечення якісного розвитку регіонів країни є пріоритетним напрямком держави.

Історія місцевого самоврядування налічує багато років. Проте між сучасним і минулим самоврядуванням є суттєва різниця. Наприклад, у Стародавніх Афінах кожен громадянин міг прямо повідомити про свої преференції та інтереси посадовцям, то у сучасному світі президент однієї держави може одночасно передавати свої повідомлення мільйонам, однак зворотній зв'язок він отримує лише від невеликої групи людей [4, с. 957].

Основним проблемами місцевого самоврядування є:

- значна кількість адміністративно-територіальних одиниць базового та районного рівнів. Ефективність управління при таких масштабах чуттєво знижується. Оскільки, багато міст і сіл не мають достатнього економічного потенціалу.

- законодавчо неврегульований правовий статус адміністративно-територіальних одиниць: відсутня єдина система та порядок віднесення населених пунктів до категорій міст сіл та селищ; відсутні чіткі критерії для утворення районів та районів у містах, а такі адміністративно-територіальні одиниці як сільрада, селище міського типу, селищна та міська рада є пережитком минулого [3];

- деградація розселення у селах та високі темпи депопуляції населення у малих сільських радах. З 1991 року в Україні сільське населення скоротилось на 2,5 млн осіб, а кількість сільських населених пунктів зменшилась на 348 одиниць. Та водночас, число сільських рад збільшилась на 1067 одиниць. Половина територіальних громад має населення менше 3 тис. осіб, у 4,8 тис. громад (це 40 % від заг. кількості) мешкає менше 1 тис. осіб, а у більше ніж 1,1 тис. чи 9,4 % сільських громад проживає менше 500 осіб. У більшості ще не створені виконавчі органи сільських рад, також немає бюджетних установ та комунальних підприємств. Тому можливості самоврядуванню повномірно реалізувати свої функції обмежені у таких громадах. І в результаті в селах, містах та селищах з малою кількістю населення відбувається неефективне витрачання ресурсів на забезпечення функціонування органів самоврядування [1, с. 7];

- часто статус адміністративно-територіальних одиниць не відповідає їхньому ресурсному, кадровому та організаційному потенціалу. Більшість сільських громад є дотаційними, а публічні послуги або відсутні взагалі або надаються на низькому рівні. Дотаційність 5,4 тис. бюджетів місцевого самоврядування становить понад 70 %, а 483 територіальні громади на 90 % утримуються за рахунок коштів державного бюджету. І лише

5 % сільських громад можна вважати самодостатніми, тобто такими, що здатні забезпечувати поступовий соціально-економічний розвиток власної громади [2].

До способів вирішення даних проблем можна віднести необхідну загальну мобілізацію та публічну підтримку реформи децентралізації не тільки з боку усіх політичних сил, а також пересічних громадян України. Така консолідація позитивно вплине на розвиток місцевого самоврядування. Разом з тим, попри важку фінансово-економічну ситуацію, політичну ситуацію, внутрішні конфлікти, застарілу нормативно-правову базу, вдале проведення реформ, а це в, першу чергу, якісні зміни в системі місцевого самоврядування, може дати нашій державі необхідний поштовх до справді якісних змін і перетворень. Держава повинна відмовитись від тотального контролю над суспільством. Вона може втручатися у приватну ініціативу та сферу приватного життя лише у випадку реальної необхідності забезпечення інтересів суспільства [1, с. 10]. Щоб досягнути цю мету, потрібно підвищити рівень прозорості діяльності та публічності органів місцевого самоврядування та виконавчої влади, та відповідальності посадових осіб цих органів.

Місцеве самоврядування є атрибутивною ознакою будь-якого демократичного суспільства. Саме на рівні самоврядування громадянин може найповніше застосувати базовий принцип демократії: право на участь у керуванні справами співтовариства. Ступінь його розвитку залежить від рівня розвитку демократії в даному суспільстві. Чим демократичніше суспільство, тим краще у ньому розвинуте самоврядування і тим доступніше воно для пересічних громадян. Тому зі становленням демократії в Україні неодмінно потрібно приділяти увагу місцевим інституціям. Оскільки наша держава уже проголосила прагнення продовжувати та, врешті, успішно завершити процес демократизації, наступним кроком мають бути відповідні реформування того інституту, від якого безпосередньо залежить реалізація політичних інтересів громадян та захист їхньої політичної свободи, – місцевого самоврядування.

Тож варто зазначити, що місцеве самоврядування потенційно може еволюціонувати в напрямку підвищення його ролі та значення як для окремого індивіда, так і для держави в цілому. Сучасні технології та наукові досягнення сприятимуть цьому у разі їх вірного використання. Центральні органи влади в державі мають стимулювати збереження та продовження традицій місцевого самоврядування, оскільки без цього демократія не зможе існувати. Держава повинна активно сприяти його розвитку, надаючи необхідну підтримку, в тому числі і необхідні фінансові ресурси для впровадження в життя найновіших досягнень науково-технічного прогресу, які можуть позитивно вплинути на рівень та якість локальної демократії. Це дозволить відновити відчуття причетності через створення інституційної основи – сильних та демократичних місцевих рад.

Література:

1. Астапова Т. О. Адаптація зарубіжного досвіду реформування діяльності органів місцевого самоврядування в Україні : автореф. дис. канд. наук з держ. упр.: 25.00.04 / Астапова Тетяна Олександрівна; Харк. регіон. ін-т держ. упр. НАДУ при Президентові України. Х., 2010. 20 с.
2. Гордєєв О. К. Забезпечення сталого місцевого розвитку: підходи, принципи, складові. Державне будівництво. 2012. № 2. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/index.html>.
3. Забезпечення системного підходу до реформування адміністративно-територіального устрою. URL: http://www.niss.gov.ua/public/File/2015_analit/reformaATU.pdf – Назва з екрану.
4. Dahl R. A. The City and the Future of Democracy / Robert Alan Dahl // The American Political Science Review. 1967. № 4.61. P. 953-970.

Харченко В.

*Управління містобудування та архітектури Тернопільської
облдержадміністрації*

РЕФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Kharchenko V.

*Department of urban development and architecture of Ternopil regional state
administration*

LOCAL GOVERNMENT AND TERRITORIAL ORGANIZATION REFORMS OF THE AUTHORITIES IN THE TERNOPIL REGION

Ключові слова: місцеве самоврядування, об'єднана територіальна громада, реформа.
Key words: local government, local community, reform.

У 2014 році розпочалась одна з наймасштабніших реформ в державі – реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади шляхом передачі на місця реальних повноважень та обов'язків, а також відповідного матеріального ресурсу. Необхідність таких змін була викликана тим, що розвиток місцевого самоврядування фактично здійснювався лише на рівні територіальних громад міст обласного значення, а переважна більшість територіальних громад через їх надмірну подрібненість та надзвичайно слабку матеріально-фінансову базу були неспроможними виконувати всі повноваження органів місцевого самоврядування.

У квітні 2014 року Уряд схвалив основний концептуальний документ - Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Після цього був затверджений План заходів щодо її реалізації, які дали старт реформі.

Нам вдалось досягти значних результатів завдяки тому, що в області була проведена належна роз'яснювальна робота щодо засад реформи. Запорукою успіху стало те, що до населення вдалося донести ідеологію реформи, яка полягає у децентралізації влади, передачі фінансових ресурсів органам місцевого самоврядування та зміцнення їхньої матеріально-фінансової основи, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідних територіях, надання високоякісних та доступних публічних послуг населенню, узгодження інтересів держави і територіальних громад.

Процес об'єднання проходив у складних умовах за відсутності перспективного плану та блокувався деякими політичними силами.

За поданням обласної державної адміністрації 8 червня 2018 року Тернопільською обласною радою прийнято рішення № 970 про схвалення змін до перспективного плану формування територій громад Тернопільської області, які були затверджені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2018 року № 896-р. У результаті – перспективним планом (зі змінами) охоплено 98,3 відсотка території області пропонується утворення 59 перспективних громад, з яких:

- 19 існуючих громад без змін;
- 29 існуючих громад з розширенням;
- 11 нових громад.

На даний час в Тернопільській області утворилося 49 об'єднаних територіальних громад, які охоплюють 616,9 тис. населення (58,6 %), 6,2 тис. км² території (45,2 %), 282 сільських, селищних, міських рад (45,9%) та 472 населених пункти (44,6%). Ще ціла низка сільських рад висловила бажання приєднатися до уже сформованих ОТГ.

Лише 1 (Підгаєцький) з 17 районів області не має створених ОТГ, у 10 із 17 районів районний центр є також центром ОТГ. Ми працюємо над тим, щоб решта 6 міст області (Кременець, Чортків, Збараж, Підгайці, Бучач та Заліщики), які ще не об'єднали навколо себе ОТГ це зробили найближчим часом. Ще ціла низка сільських рад висловила бажання приєднатися до уже сформованих ОТГ. Таким чином, процес формування об'єднаних територіальних громад в області виходить на завершальну стадію.

Таким чином, процес формування об'єднаних територіальних громад в області виходить на завершальну стадію.

Постановою Центральної виборчої комісії на 30 червня 2019 року призначено додаткові вибори в двох громадах області – Саранчуківській (від Літятинської сільської ради) та Товстенській (від Ворвулинської та Солоненської сільських рад).

У Центральній Виборчій комісії на розгляді залишилося ще звернення від облдержадміністрації про призначення довиборів у 1-й громаді - Байковецькій ОТГ – (від Охримівської сільської ради).

У січні 2019 року Уряд затвердив план заходів з реалізації другого етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019-2021 роки:

- Формування нової територіальної основи для діяльності органів влади на рівні громад і районів.
- Передача повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування та їх розмежування за принципом субсидіарності.
- Створення належної ресурсної бази для здійснення повноважень органів місцевого самоврядування.
- Формування ефективної системи служби в органах місцевого самоврядування.
- Упорядкування системи державного контролю та нагляду за законністю діяльності органів місцевого самоврядування.
- Розвиток форм прямого народовладдя: виборів, референдумів.

СЕКЦІЯ 6.
СПІВПРАЦЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В
РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ДЕРЖАВИ

Garmatiuk O., Harmatiuk A.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

PUBLIC PRIVATE PARTNERSHIP AS A MECHANISM OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE STATE

Ключові слова: державно-приватне партнерство, закон, держава, бізнес

Keywords: public private partnership, law, state, business

Нині забезпечення стійких темпів розвитку та досягнення стратегічних цілей держави неможливе без взаємодії органів державної влади та бізнесу. Дефіцит бюджету, скорочення доходів та видатків державного бюджету на реалізацію масштабних проектів, неможливість повноцінного використання власних коштів підприємствами призводить до зниження рівня інвестиційної активності в Україні і вимагає, у свою чергу, пошуку пріоритетних форм інвестиційної діяльності. Своєрідним інституційним та організаційним альянсом державної влади і приватного бізнесу, створеним задля реалізації суспільно значущих проектів розвитку стратегічно важливих видів економічної діяльності, є державно-приватне партнерство (ДПП). Воно ґрунтується на використанні моделі державного регулювання, де держава створює умови і стимули для розвитку бізнесу на засадах партнерства, тобто рівноправного діалогу, і одночасно виконує свої традиційні обов'язки у процесі суспільного відтворення.

Існує безліч прикладів ефективної взаємодії державного і приватного секторів. Партнерська взаємодія держави і бізнесу поширена в країнах Європейського Союзу, Центральної і Латинської Америки, в Азії, а також у Східній Європі та СНД. В країнах ЄС в проекти ДПП залучається щорічно близько 16-18 млрд. євро., загалом протягом останніх п'яти років реалізовується 473 угоди із загальним обсягом фінансування понад 98,5 млрд. євро [2].

Основними сферами застосування ДПП в зарубіжних країнах є інфраструктурні об'єкти, адміністративні послуги, освіта, медицина, інформаційно-комунікаційні технології, енергетика, транспорт, водопостачання та водовідведення.

В Україні створено необхідне правове поле для співробітництва державного та приватного сектора з метою залучення інвестицій в економіку України на засадах державно-приватного партнерства. Згідно Закону України «Про державно-приватне партнерство» (Ст. 1) державно-приватне партнерство визначається як співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами (державні партнери) і юридичними або фізичними особами-підприємцями (приватні партнери), за винятком державних та комунальних підприємств, що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами [1].

Згідно Закону України «Про державно-приватне партнерство» (Ст. 4) основними сферами застосування ДПП в Україні є:

- пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування;
- виробництво, транспортування і постачання тепла та розподіл і постачання природного газу;
- машинобудування;
- збір, очищення та розподілення води;
- охорона здоров'я;
- туризм, відпочинок, рекреація, культур та спорт;

- забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних земель;
- поводження з відходами, крім збирання та перевезення;
- виробництво, розподілення та постачання електричної енергії;
- управління нерухомістю;
- надання соціальних послуг, управління соціальною установою, закладом;
- виробництво та впровадження енергозберігаючих технологій, будівництво та капітальний ремонт житлових будинків, повністю чи частково зруйнованих внаслідок бойових дій на території проведення антитерористичної операції;
- надання освітніх послуг та послуг у сфері охорони здоров'я;
- управління пам'ятниками архітектури та культурної спадщини [1].

Незважаючи на великий потенціал, державно-приватне партнерство не набуло широкого застосування в Україні. ДПП здійснюється в основному у формі концесії та спільної діяльності без залучення бюджетних коштів. За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України кількість проектів державно-приватного партнерства у 2019 році зменшилася на 28% у порівнянні з 2014 роком. Так, станом на 01.01.2019 на засадах ДПП укладено 189 договорів, з яких реалізується 58 (42 договори концесії, 15 договорів про спільну діяльність, 1 договір державно-приватного партнерства), 131 договір не реалізується (4 договори – закінчено термін дії, 14 договорів – розірвано, 113 договорів – не виконується) [3].

На нашу думку, основними причинами, що вплинули на показники реалізації державно-приватного партнерства в Україні за останні п'ять років, є: несприятливий інвестиційний клімат, який зумовлений політичною та макроекономічною нестабільністю; недосконалість нормативно-правового регулювання відносин державно-приватного партнерства; відсутність ефективних механізмів державної підтримки. Також більшість проектів публічно-приватного партнерства використовуються у сферах виробництва суспільних благ і надання публічних послуг, виробництва природно монопольних галузей.

Таким чином, для української практики важливим є застосування передового зарубіжного досвіду при реалізації інноваційних проектів на засадах ДПП. Позитивний зарубіжний досвід застосування державно-приватного партнерства в інноваційному розвитку економіки, недостатня інвестиційна активність і дефіцит коштів на інноваційну діяльність в Україні, актуалізує застосування ДПП як альтернативного механізму фінансування інноваційних проектів для здійснення і прискорення модернізаційних перетворень у національній економіці. У результаті реалізації ДПП можна одержати синергетичний ефект, який сприятиме підвищенню ефективності діяльності держави і бізнесу шляхом їх об'єднання. При цьому ефект від партнерства перевищуватиме суму ефектів діяльності кожного суб'єкту діяльності окремо.

Література:

1. Закон України «Про державно-приватне партнерство». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2404-17/ed20120803>
2. Залознова Ю. С., Бутенко Н. В. Публічно-приватне партнерство в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку. Економічний вісник Донбасу. 2016. № 2(44). С.21-28. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/107691/5-Zaloznova.pdf?sequence=1>
3. Стан здійснення ДПП в Україні. Проекти державно-приватного партнерства. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=62a9b6fb-27ff-462a-b351-eee4dfb26b6f&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini>

СЕКЦІЯ 7.
ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ТА ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Galiuk M., Yuryk N.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

ELECTRONIC GOVERNANCE IN UKRAINE

Ключові слова: електронне урядування, державне управління, публічна влада.

Keywords: e-government, public administration, public sector.

Електронне урядування посідає пріоритетне місце в розвитку державного управління. Розвиток держави в умовах політичної, економічної та соціальної нестабільності потребує розвитку інформаційного суспільства, впровадження якого сприятиме створенню умов для відкритого і прозорого державного управління. Саме тому особливої уваги потребує така форма організації державного управління, як електронне урядування, впровадження якої було розпочато кілька років тому і яке наразі набуває все більшої підтримки суспільства.

З втіленням в сучасне ділове життя системи електронного урядування з'явилася реальна можливість підняти спілкування в діловій сфері. Воно є одним з інструментів розвитку інформаційного суспільства, що сприяють створенню умов для відкритого і прозорого державного управління. Це форма організації державного управління, за якою відбувається активна взаємодія органів державної влади та органів місцевого самоврядування між собою, з суспільством, людиною та е-громадянином, бізнесом за допомогою інформаційно-комунікативних технологій. Основними принципами електронного урядування є: одноразова реєстрація документів; прозорість і відкритість; конфіденційність та інформаційна безпека; безперервність руху документа; можливість паралельного виконання різних операцій з метою скорочення часу руху документів і підвищення оперативності їх виконання.

Серед проблем впровадження електронного урядування в органах місцевого самоврядування варто виділити: відсутність систем електронного документообігу, що адаптовані до міжнародних стандартів та регламентів їх функціонування, застосовують електронний цифровий підпис, дозволяють обслуговувати державні інформаційні ресурси; відсутність системи інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування; безперервні, постійні кадрові і структурні зміни в органах влади; відсутність таких стратегічних документів, як концепції, стратегії та програми розвитку інформаційного суспільства й електронного урядування, законів про електронну комерцію, про електронну інформаційну систему «Електронний Уряд», адміністративні послуги.

Отже, встановлення електронного урядування в Україні дасть змогу кожному громадянину мати вільний доступ до інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, буде надана можливість громадянам і громадським організаціям безпосередньо брати участь у процесах підготовки проектів рішень, що приймаються на всіх рівнях державного управління. Також це дозволить зменшити рівень корупції та тінізації економіки, зробить нашу владу більш прозорою та ефективною, а також дозволить досягти якісно нового рівня управління державою і суспільством в цілому і зміцнить довіру громадян до інститутів держави.

Література:

1. Електронне урядування як новий вимір ефективності державної влади / Регіональні аспекти. Вінниця, 2014. С. 6.

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА В СВІТІ

E-GOVERNANCE IN UKRAINE AND THE WORLD

Ключові слова: електронне урядування, індекс розвитку електронного уряду, індекс електронної участі

Keywords: E-governance, E-Government development index, E-Participation index

В умовах сьогодення застосування технологій електронного уряду в багатьох країнах світу пов'язано із значними та стійкими змінами у підвищенні ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, а також покращенні доступу громадян до публічної інформації та публічних послуг. Прагнення країн до більш високого рівня розвитку електронного уряду відкриває далекоюсяжні можливості не лише для вдосконалення інституційних процесів та підвищення ефективності надання державних послуг, а також для залучення громадськості до суспільно-політичних процесів.

Рівень розвитку електронного урядування в світі оцінюється Департаментом з економічних і соціальних питань ООН (UNDESA) починаючи з 2003 р. за індексом EGDI (E-Government Development Index), що проводиться раз на два роки. Індекс EGDI є комплексним показником, який поєднує три субіндекси – онлайн-сервісів, телекомунікаційної інфраструктури, людського капіталу та використовується для вимірювання готовності урядів країн до використання інформаційно-комунікаційних технологій для надання якісних інформаційних та публічних послуг населенню, бізнесу та застосування їх у роботі самих органів влади [4].

Згідно статистичних даних, індекс розвитку е-уряду в Україні за період 2014-2016 рр. значно покращився, що дозволило зайняти 62 позицію у світовому рейтингу та потрапити до групи країн з високим рівнем розвитку е-уряду. Аналізування статистичних даних у 2018 р. свідчить про зростання значення індексу, однак при цьому спостерігається тенденція до падіння рейтингу України (82 місце). Основною причиною такої ситуації є те, що за період 2016-2018 рр. багато країн з групи середнього рівня розвитку е-уряду перейшли на вищий і витіснили нашу країну з рейтингу на нижчі позиції.

За даними дослідження ООН, викладеними у “United Nations E-Government Survey 2018”, спостерігається позитивна тенденція серед 193 досліджуваних країн світу до зростання рівня розвитку е-уряду. В 2018 р. 40 країн віднесено до групи з дуже високим індексом розвитку е-уряду; 71 країну – до групи з високим індексом розвитку е-уряду; 66 країн – до групи з середнім індексом розвитку е-уряду та 16 країн – до групи з низьким індексом розвитку е-уряду в 2018 р (рис. 1). Слід зазначити, що у 2018 р. відбулося зростання частки країн з високим та дуже високим індексами розвитку е-уряду, а питома вага країн у групах високого та дуже високого індексу розвитку електронного уряду збільшилася відповідно на 3 і 6%. Як наслідок, загальний відсоток країн з високим та дуже високим рівнем розвитку електронного уряду досяг 58%, що склало дві третини країн-членів ООН. Приблизно одна четверта країн з високим рівнем розвитку електронного уряду перейшла на більш високий рівень EGDI та з середнім рівнем розвитку на високий, відповідно 17 країн з 71 та 11 з 40 країн. У той час, кількість країн у групі середнього рівня розвитку електронного уряду з оцінками від 0,25 до 0,5 залишилася майже незмінною у 2018 р. (66 країн) порівняно з 2016 р. (67 країн). Одним із доказів поширення е-урядування в світ за останні два роки є той факт, що кількість країн з низьким рівнем розвитку

е-уряду, які набрали 0,25 або нижче, скоротилася на 50% або на 16 країн, порівняно з 32 країнами в 2016 р. [1].

Для оцінювання надання інтерактивних інформаційних послуг громадянам крім індексу розвитку електронного уряду EGDI застосовують додатковий індекс електронної участі EPI (E-Participation Index), який базується на трьох складових: е-інформування, е-консультування та е-прийняття рішень. За даними дослідження ООН за період 2016-2018 рр. вдвічі зросла кількість країн з дуже високим індексом електронної участі EPI (з 31 країни у 2016 р. до 62 країн в 2018 р.) [2]. Кількість країн з високим та середнім рівнем електронної участі дещо зменшилася, оскільки багато з них перейшли до групи країн вищого рівня електронної участі. Спостерігається позитивна тенденція до використання урядами механізмів електронної участі, оскільки відбулося скорочення кількості країн з низьким індексом електронної участі EPI з 35 до 16 за останні 2 роки (рис. 1).

Рисунок 1 – Кількість країн, згрупованих за індексами електронного уряду EGDI та електронної участі EPI у 2016 та 2018 рр.

Стосовно України, то слід зазначити, що відбулося зростання індексу електронної участі за 2 роки в Україні з 0,608 до 0,6854, а це дозволило зайняти 75 позицію у рейтингу серед 193 та увійти в групу країн з високим рівнем е-участі. Найбільшого прогресу досягнуто в частині розвитку електронної участі у прийнятті державних рішень, цей показник зріс з 0,4290 до 0,8182. На сьогодні, держава та суспільство чітко розуміють, що впровадження та розвиток електронного урядування дозволяє суттєво підвищити рівень прозорості та відкритості органів публічної влади, а також рівень залучення громадян у демократичні процеси.

Література:

1. United Nations E-Government survey 2018. New York, 2018, 270 p. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2018>
2. E-Government survey 2018 Annexes. New York, 2018. URL: https://publicadministration.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2018-Survey/E-Government%20Survey%202018_Annexes.pdf
3. Е-урядування – ключ до реформ в Україні. URL: <https://www.e.gov.ua/ua/news/e-uryaduvannya-klyuch-do-reform-v-ukrayini>
4. Електронне врядування для підзвітності влади та участі громади (EGAP). URL: <http://eef.org.ua/programi/efektivne-upravlinnya-ta-gromadyansk-elektronne-vryaduvannya-egap/>

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Kutidze L., Nosov M.

National University "Zaporozhye Polytechnic"

WAYS FOR IMPROVING THE E-GOVERNMENT IN UKRAINE

Ключові слова: електронне урядування, електронні послуги.

Keywords: e-government, e-services.

Формування в Україні демократичного інформаційного суспільства потребує впровадження електронних технологій на всіх рівнях управління. Однією з сучасних концепцій розвитку державного управління є концепція електронного урядування, використання якої дозволяє модернізувати процес управління, підвищити прозорість діяльності органів влади, більш ефективно надавати послуги громадянам, скоротити витрати на адміністрування. Завдяки новим інформаційним технологіям відбуваються суттєві зміни підходів до механізмів управління, а саме з'являється можливість забезпечення широкої участі громадян в обговоренні та прийнятті державних рішень.

Відповідно до Указу Президента України від 12 січня 2015 р. № 5 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020», розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275 «Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік» розвиток електронного урядування визначено одним з першочергових пріоритетів реформування системи державного управління [1]. На сьогодні питання вдосконалення системи електронного урядування на всіх рівнях влади в Україні не втрачає свою актуальність.

Електронне урядування - форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян [2].

В залежності від суб'єктів взаємодії виділяють наступні рівні електронного урядування:

- G2C - «Уряд – громадянам» - організація зворотного зв'язку з громадянами;
- G2E «Уряд – службовцям» - організація відносин уряду зі службовцями;
- G2B «Уряд – бізнесу» - організація відносин державних органів і бізнесу;
- G2G «Уряд – уряду» - автоматизація відносин і документообігу між відомствами.

Згідно звіту ООН з електронного урядування (United Nations E-Government Survey) за індексом розвитку е-урядування, який оцінює готовність національних урядів використовувати Інтернет та мобільні технології для виконання урядових функцій. Індекс враховує обсяг та якість послуг, що надаються урядовими агенціями через Інтернет, інфраструктуру телекомунікацій та підготовку персоналу (людський ресурс).

За індексом розвитку е-урядування державних послуг в 2018 році Україна посідає 82 місце серед 193 країн світу, засвідчено в дослідженні E-Government Development Index. Наша країна значно відстає від своїх сусідів. Для порівняння, Польща - на 33 місці, Росія - на 32, Білорусь на 38, Угорщина - на 45 [3].

На сьогодні в Україні діє більше 120 електронних послуг, якими можуть скористатися громадяни на Урядовому порталі kmu.gov.ua в розділі «Послуги». На локальному (відомчому) та центральному (державному) рівні впроваджено електронній документообіг, усі центральні

органи виконавчої влади підключені до системи електронної взаємодії (СЕВ ОВВ), впроваджено систему відкритих даних, де громадяни можуть отримати будь-яку інформацію та поширювати її. На єдиному державному веб-порталі відкритих даних data.gov.ua наразі оприлюднено понад 8500 наборів даних. Але, незважаючи на існування вже втілених в Україні елементів електронного урядування, ще не можна говорити про існування єдиної ефективно діючої системи. Цьому заважають такі проблеми, як: недосконала нормативно-правова база, щодо електронного урядування (більшість документів декларують, а не регулюють діяльність системи); неналежна кваліфікація державних службовців та обізнаність громадян з даного питання; недостатньо розроблена система інформаційної безпеки; проблема доступу до мережі Інтернет (у сільського населення – ця проблема стосується не тільки доступу, а й технічного забезпечення); неналежне адміністрування веб-сайтів з надання електронних послуг.

На сьогодні особливої уваги потребують питання розробки та впровадження електронних послуг на регіональному та місцевому рівнях. Позитивний досвід впровадження електронного урядування напрацьовано у Дніпропетровській, Одеській, Вінницькій областях, де було розроблено регіональні програми інформатизації. Найбільших успіхів у сфері впровадження е-урядування досягли такі міста, як Вінниця, Славутич, Дніпро; цікавим є досвід Києва, Львова, Луцька, Харкова та ін. [4].

Отже, важливою умовою ефективної реалізації державної політики щодо розвитку електронного урядування є узгоджена взаємодія всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування, громадян та бізнесу. Для успішного впровадження та розвитку електронного урядування необхідно розробити комплексну систему дій: вдосконалити нормативно-правову базу; налагодити систему підготовки та перепідготовки державних службовців та громадян, щодо використання даних послуг; вирішити питання інформаційної безпеки; впровадити посаду адміністратора веб-сайтів електронного урядування.

Література:

1. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні :Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 р. № 649-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250287124>.

2. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жиляєв І.Б., Полумієнко С.К., Рубан І.А., Семенченко А.І. За ред. А.І. Семенченка. Київ, 2012.

3. UNITED NATIONS E-GOVERNMENT SURVEY 2018. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2018>.

4. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. К., 2017. Частина 7: Розвиток електронного урядування на місцевому та регіональному рівнях . К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 72 с.

Мосій О.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЕЛЕКТРОННА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ГРОМАДЯН ПРИ ВИКОРИСТАННІ ОН-ЛАЙН ПОСЛУГ У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Mosiy O.

Ternopil Ivan Puluji National Technical University

ELECTRONIC IDENTIFICATION OF CITIZENS WHEN USING ON-LINE SERVICES IN TERNOPIL REGION

Ключові слова: електронне урядування, електронні послуги, ідентифікація.

Key words: e-government, electronic services, identification.

Важливими векторами руху України є політична та економічна інтеграція з країнами Європейського Співтовариства, де інформаційні технології стрімко проникають у всі сфери життя, в тому числі і державне управління.

Електронне урядування в Україні реалізується через надання адміністративних послуг за допомогою застосування інформаційно-комунікаційних технологій і забезпечує якісно новий рівень взаємодії держави, громадян, бізнесу. За даними порталу державних послуг iGov в Україні, станом на січень 2019 року, для громадян доступно 420 послуг, а для бізнесу – 664 послуги. Щорічно більше мільйона осіб в Україні звертається особисто до державних реєстраторів за цими послугами. Згідно з статистичними даними, Тернопільська область відноситься до областей-лідерів за кількістю доступних послуг в режимі он-лайн – 139 послуг для громадян та 58 для бізнесу, для прикладу в Тереховлянському районі на даний час доступно лише 56 послуг [1]. До складу Тернопільської області входить 17 районних рад, 17 міських рад, 18 селищних рад, 581 сільська рада, які повинні взаємодіяти в єдиній системі електронного урядування.

Електронні послуги пропонують різні сервіси: iGov – Портал державних послуг; Єдиний державний портал адміністративних послуг; Кабінет електронних сервісів Міністерства юстиції; Он-лайн будинок юстиції. Та інші, наприклад: Електронний кабінет платника податків, сервіси Держгеокадастру і т. д.

Головною перешкодою у реалізації електронного урядування є ідентифікація громадянина при використанні он-лайн послуг. В Україні процеси електронної ідентифікації перебувають ще на етапі розвитку. Найбільш поширеним і законодавчо врегульованим є електронний цифровий підпис. Він в основному використовується для подання суб'єктами підприємництва звітності до фіскальних органів. Крім запровадження паспорту нового зразка у вигляді ID-картки, розпочато проект мобільної ідентифікації MobileID, а також успішно працює BankID. Дослідження показало, що тільки незначний відсоток населення користується інструментами електронної ідентифікації внаслідок невисокого рівня комп'ютеризації домогосподарств, нерівномірного та недостатнього рівня проникнення Інтернету в Україні, недостатнього рівня комп'ютерної грамотності громадян. Станом на 1 січня 2019 року, Тернопільська область відноситься до регіонів з найнижчою забезпеченістю доступу до Інтернету – 9,6 абонентів на 100 жителів, 30% площі території області покриття відсутнє або дуже слабе, передусім це стосується сільських регіонів області [2].

Література:

1. iGov – Портал державних послуг. URL: <https://igov.gov.ua/>
2. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. Офіційний веб-портал. URL: <https://nkrzi.gov.ua>

ЕЛЕКТРОННИЙ УРЯД ЯК ГОЛОВНА СКЛАДОВА ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

Oksentyuk S.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

ELECTRONIC GOVERNMENT AS THE MAIN COMPLEX OF THE ELECTRONIC GOVERNANCE

Ключові слова: електронне урядування, електронний уряд.

Keywords: electronic governance, electronic government.

Електронне урядування є одним із елементів інформаційного суспільства, який направлений на покращення життя людей [1].

Електронне урядування – це досить новий напрям інформаційно-управлінської діяльності в галузі державного управління, пов'язаний із появою якісно нових потреб у інформаційному забезпеченні державного управління, підвищенням ролі інформаційного чинника у процесах прийняття управлінських рішень.

Складовими електронного урядування є: е-уряд, е-медицина, е-телефонія, е-законодавство, е-зайнятість, е-освіта, е-бібліотека, е-банк, е-демократія, е-кадастр, е-телебачення, е-транспорт.

Безперечно, головною складовою електронного урядування є електронний уряд.

У західних країнах поняття «електронний уряд» (англ. – e-government) не завжди має однакове значення. Спочатку воно означало футуристичний уряд «електронних громадян», який регулює діяльність і безпеку мережі електронної інформації в цілому й електронну торгівлю зокрема. Сьогодні термін «e-government» – це набагато ширше поняття, ніж просто «електронне управління державою», тобто використання в органах державного управління сучасних технологій, зокрема й інтернет-технологій. E-government в сучасному розумінні охоплює не лише мережеву інфраструктуру виконавчої влади, але в цілому всю інфраструктуру органів влади [2].

Електронний уряд – єдина інфраструктура міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадянами та суб'єктами господарювання. Він не є доповненням або аналогом традиційного уряду, а лише визначає новий спосіб взаємодії на основі активного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) з метою підвищення ефективності надання державних послуг. На сьогодні в світі поширені дві основні моделі електронного урядування - e-Government 1.0 та e-Government 2.0.

Виділяють 5 основних етапів розвитку системи електронного уряду [3]:

На першому етапі створюються веб-ресурси різних міністерств і відомств, що містять інформацію про їхню місію і напрямки діяльності. Сайти державних органів, як правило, не підтримуються централізовано і не об'єднуються в єдиний портал.

На другому етапі з'являються перші елементи інтерактивності (наприклад, відправлення питань і одержання відповідей громадян за допомогою електронної пошти). Постійно публікуються новини про діяльність державних органів влади.

Третій етап характеризує поява повноцінної інтерактивності – можливості здійснювати операції (сервіси) в режимі он-лайн (наприклад, сплатити штраф, замовити паспорт, продовжити дію деяких ліцензій і патентів тощо). Така конкретизація роботи електронного управління, що полягає вже не стільки в інформуванні, скільки в обслуговуванні, припускає

створення спеціальних сайтів для підтримки цих сервісів не тільки для центральних, але і для міських і навіть районних органів влади.

Четвертий етап – створення об'єднаних порталів різних відомств і служб, через які можна здійснювати будь-які види транзакцій, для яких раніше було потрібно звертатися безпосередньо в державний орган. Через регіональні портали стає можливою реєстрація підприємств, оформлення фінансових документів, легалізація іноземних документів тощо. З'являються регіональні портали, що поєднують у собі як увесь спектр державних послуг, так і послуги недержавного сектору – підключаються системи електронної комерції, інтернет-банкінгу.

На п'ятому етапі відбувається створення електронної системи державного управління на основі єдиних стандартів, а також урядового порталу як єдиної точки доступу до всіх послуг – і для громадян, і для бізнесу. Більшість фахівців вважає, що найвищим ступенем розвитку електронної демократії є запровадження електронної системи волевиявлення (електронного голосування).

Основними завданнями електронного уряду є:

- налагодження інформаційних комунікацій між органами влади, створення централізованих баз даних з технологіями розподіленої обробки даних для забезпечення електронного документообігу в усіх органах влади;

- забезпечення надання органами влади фізичним та юридичним особам послуг електронними засобами у доступній та зручній формі, без часових та просторових обмежень;

- сприяння розвитку електронного ринку товарів і послуг для забезпечення державних замовлень, організації тендерів, ефективності управління виробництвом та реалізацією товарів і послуг з метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників на міжнародному ринку;

- впровадження електронної демократії як форми забезпечення прозорості, довіри у відносинах між державою і громадянами, бізнесом, ГО; відкритості публічної адміністрації для громадського контролю;

- підвищення якості життя громадян через удосконалення надання соціальних послуг, системи охорони здоров'я, забезпечення гарантій правової, екологічної й особистої безпеки, розширення можливостей для освіти;

- впровадження системи електронного судочинства;

- впровадження системи електронного голосування.

Таким чином, електронний уряд є моделлю державного управління, яка заснована на використанні сучасних інформаційних та комунікаційних технологій з метою підвищення ефективності та прозорості влади, а також встановлення суспільного контролю над нею, та вважається однією із базових складових електронного урядування.

Література:

1. Дубов Д.В, Дубова С.В. Основи електронного урядування / Д.В Дубов, С.В. Дубова. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 176 с.

2. Електронне урядування у територіальних громадах: збірник матеріалів / За загальної редакції К. Донченка. Полтава, 2013. 52 с.

3. Електронне урядування [Електронний ресурс] / Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Електронне_урядування

Яруліна Н.

Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Yarulina N.

Odessa Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

DIGITAL PUBLIC MANAGEMENT: FOREIGN EXPERIENCE

Ключові слова: е-урядування, зарубіжний досвід.

Key words: e-government, foreign experience.

Процеси глобалізації та інформатизації сучасного суспільства вимагають від органів публічної влади перехід на якісно новий рівень взаємодії з громадськістю, що включає удосконалення форм і методів комунікації на основі впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, розширення ринку інформаційних послуг, підвищення ефективності управлінської діяльності і, в свою чергу, сприяє залученню громадськості до активної участі у політичному житті суспільства, відкритості й прозорості у діяльності органів публічної влади.

Згідно з даними United Nation E-Government Survey 2018 за таким показником як E-Government Development Index (включає такі складові: надання онлайн-послуг, телекомунікаційне підключення, людський потенціал) Данія очолює 10 найрозвинутіших у цьому плані країн світу, хоча ще у 2016 році була на дев'ятому місці. За цим показником також серед лідерів – Великобританія, Естонія, Німеччина. Найвищий рівень індексу е-участі (E-Participation Index) у 2018 році мають – Республіка Корея, Данія, Фінляндія та інші. На жаль, Україна поки що має досить низькі показники рівня розвитку е-урядування, що зумовлює необхідність вивчення зарубіжного досвіду [2].

Розглянувши досвід Данії, можна побачити, що таких високих результатів країні вдалося досягти, перш за все, завдяки впровадженню п'ятирічної цифрової стратегії, яка продовжує розвиватися у напрямку цифрового державного управління, комунікації та електронних послуг. Одним із ключових нововведень країни є підхід, при якому електронна взаємодія є юридично обов'язковою.

Важливим також є те, що Данія вивчає персоналізовані цифрові послуги, надаючи цільовий контент для громадян на своїх порталах NemID. Наприклад, громадянам, які знаходяться на межі виходу на пенсію, будуть запропоновані варіанти планування виходу на пенсію, коли вони ввійдуть у відповідний портал.

Країна також запустила цифрову поштову скриньку Digital Post, надану громадянам, де вони отримують повідомлення від держави. Сьогодні понад 90% громадян віком 15 років і старше мають свої особисті цифрові поштові скриньки та використовують його для спілкування з державними установами - скорочуючи витрати на весь державний сектор. Тим часом уряд також допомагає громадянам, які не мають доступу до цифрових послуг, щоб вони не були виключені переходом на цифрові платформи, оскільки в Данії електронна участь є частиною цифрової стратегії країни [4].

У наданні публічних послуг Великобританія пішла шляхом комплексного підходу до створення центрального урядового portalу www.gov.uk, який являє собою централізований інтернет-ресурс, побудований за схемою «згори вниз».

Портал Великобританії надає загальну державну інформацію, поєднуючи разом інформацію і консультаційні послуги з різних джерел. На порталі інтегровано всі сторінки міністерств та відомств Великобританії, що надають основну частину сервісів в режимі онлайн.

Також на сайті можна знайти понад 350 офіційних веб-сторінок або посилань на сторінки організацій, які ще не було інтегровано до єдиного державного порталу. В електронній формі на загальнодержавному порталі www.gov.uk доступні для отримання більш ніж 650 послуг [1].

У Німеччині з жовтня 2011 р. на YouTube веде мовлення канал федерального уряду, що транслює відео з актуальних політичних питань. До регулярних відео належать: «Тиждень канцлера», що містить огляд найбільш важливих заходів; «Podcast» – програма, в якій канцлер розповідає про своє ставлення та очікування від найближчих подій; «3 питання, 3 відповіді», в якій міністри відповідають на поставлені запитання. За допомогою Twitter громадяни можуть спілкуватися безпосередньо з прес-секретарем уряду.

Також цікавим є проект «Live + Gov», мета якого – посилити діалог, орієнтований на громадян, за допомогою мобільних технологій – смартфонів. Громадян закликають повідомляти та обговорювати проблеми з обраними службовцями через мобільні пристрої [3, с. 13].

Естонія є однією країн з високим індексом розвитку електронного урядування, що дозволяє їй громадянам та державним службовцям отримувати доступ до широкого спектру послуг в Інтернеті, використовуючи захищені цифрові ідентифікатори, включаючи здійснення платежів, доступ до повних медичних записів та голосування в Інтернеті. Сьогодні 99% публічних послуг доступні в режимі онлайн 24/7, 30% естонців використовують i-Voting (Інтернет-голосування) За оцінками країни, зменшення бюрократії зберегло 800 років робочого часу [5]. В рамках електронного урядування в Естонії було створено три ключові проекти: оцифрування реєстрів, що проводяться державними органами для надання необхідної інформації для підтримки електронних послуг; створення платформи X-Road, яка об'єднує різні системи, що використовуються в державному і приватному секторах, і дозволяє їм обмінюватися інформацією; надання громадянам засобів безпечного доступу до онлайн-послуг шляхом використання цифрових посвідчень і цифрових підписів, еквівалентних рукописним.

Отже, досвід таких зарубіжних країн як Великобританія, Данія, Естонія, Німеччина показує, що для реалізації продуктивного інформаційного обміну в галузі публічного управління потрібна чітко визначена стратегія розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування, що передбачатиме скорочення витрат на державний сектор завдяки електронній взаємодії з громадянським суспільством та приватним сектором.

Цікавими для України можуть бути такі форми електронної взаємодії з громадськістю, як онлайн-консультування, i-voting, зарубіжний досвід використання Youtube-каналу, Twitter та інших глобальних соціальних мереж, а також створення порталів для безпосередньої взаємодії громадян з урядом.

Література:

1. Електронна взаємодія. Біла книга державної політики. Київ, 2015. URL: <https://goo.gl/YanmZw>.
2. Исследование ООН: Электронное правительство 2018. Применение электронного правительства для формирования устойчивого и гибкого общества, Нью-Йорк, 2018. URL: https://publicadministration.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2018-Survey/E-Government%20Survey%202018_Russian.pdf.
3. Карпчук Н.П. Комунікації з залучення громадян: досвід ФРН / Н.П. Карпчук // Імплементация в Україні європейського досвіду інформаційно-комунікаційного забезпечення органів місцевої влади та самоврядування: матеріали науково-практичної Інтернет-конференції (20 травня 2016 р., м. Луцьк). Луцьк, 2016. С. 11-15.
4. Lin Chia Jie. Denmark leads the world in digital government. July, 2018. URL: <https://govinsider.asia/innovation/denmark-online-services-digital-government-australia-korea/>.
5. Heath Nick. How Estonia became an e-government powerhouse, February 19, 2019. URL: <https://www.techrepublic.com/article/how-estonia-became-an-e-government-powerhouse/>.

СЕКЦІЯ 8.
УПРАВЛІНСЬКЕ РІШЕННЯ У ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ ТА СИСТЕМА КОМУНІКАЦІЙ,
ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ЙОГО ЕФЕКТИВНІСТЬ

МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ

Sokyrnyk I.V, Heydarova O.V.

Khmelnytsky National University

METHODS OF MANAGERIAL DECISION MAKING IN PUBLIC SPHERE

Ключові слова: публічне управління, управлінське рішення, методи прийняття рішень.

Keywords: public administration, management decision, decision making methods.

Держава, її інститути і створена система управління відіграють важливу роль у формуванні процесів розробки і прийняття управлінських рішень на всіх рівнях державного управління. Процес управління як організаціями, так і суспільним розвитком пов'язаний з необхідністю прийняття управлінських рішень. Однак, деякі управлінські рішення є похідними від аналогічних ситуацій, що відбувалися раніше, а також від змін, які відбуваються всередині чи зовні тих систем, що оточують людину, а саме: сім'ю, організацію, країну і т.д.

Управлінське рішення – це творчий процес вибору однієї або декількох альтернатив із множини можливих варіантів (планів) дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей. Тобто рішення у сфері управління являє собою процес, який реалізується суб'єктом управління та визначає дії, спрямовані на вирішення поставленого завдання у фактичній чи запроєктованій ситуації. Таке рішення в широкому значенні розглядається, як акт реалізації влади з вибором способу дій у конкретній ситуації. Рішенням визначається, хто і що має здійснити, в які строки, з якими затратами праці і коштів, в якому порядку, при якому розподілі обов'язків, прав і відповідальності, за якої організації контролю, яких результатів слід очікувати.

Актуальність дослідження методів прийняття управлінських рішень у публічній сфері обумовлена наступними чинниками:

- загальною характеристикою всієї сукупності наукових методів, що використовуються при прийнятті управлінських рішень;
- визначенням кращої області використання деякої групи методів (окремого методу) у залежності від типу рішення;
- умов, у яких приймаються рішення.

Вибір методів для обґрунтування конкретних управлінських рішень повинний включати: аналіз управлінської задачі з погляду її змісту, можливості формалізації; вибір складу методів для пошуку оптимального варіанта рішення; визначення правил і умов застосування обраних методів. Згідно з класифікацією сучасної науки управління, проблеми, що виникають у державному управлінні, досить часто належать до слабо структурованих та неструктурованих. Обираючи методи прийняття рішень, доцільно враховувати як тип проблеми, так і умови прийняття рішень (табл.1) [1].

Отже, прийняття управлінського рішення в державному управлінні можна визначити як процес, початок якого настає з моменту виникнення проблеми, яку потрібно вирішити та завершується вибором рішення (дії), спрямованої на вирішення суспільних проблем.

Результати управлінських рішень у сфері державного управління стосуються інтересів великої кількості людей, що вимагає їх ретельної й всебічної підготовки, на яку йде багато сил і засобів. Однак ці результати не завжди вдається здобути, оскільки не всі їхні фактори рівною мірою піддаються обліку й цілеспрямованому впливу, а реакції людей непередбачувані.

Типізація проблем у суспільних системах та методи їх вирішення

Тип проблеми	Характеристика проблеми	Основні методичні підходи	Аналітичні методи
Добре структуровані	Суттєві залежності між елементами між елементами проблеми можуть бути відображені у кількісній формі	Дослідження операцій: - програмовані рішення; - нормативна теорія рішень; - модель поведінки «економічної людини»	Дослідження операцій Сітьові методи Графічні методи Лінійне програмування Нелінійне програмування Динамічне моделювання Математичне моделювання Методи теорії масового обслуговування
Слабо структуровані	Проблема містить елементи як кількісного, так і якісного характеру	Системний аналіз: - не програмовані рішення; - моделювання; - моделі поведінки як «економічної людини», так і «адміністративної людини»	Евристичні методи Системний аналіз Математичне моделювання Методи оптимізації Методи теорії ігор Імітаційне моделювання Аналіз «витрати-випуск» Експертні методи Метод дерева цілей Методи стратегічного аналізу
Неструктуровані	Проблема містить тільки якісний опис найважливіших елементів, кількісні залежності між якими не визначені	Аналіз політики: - не програмовані рішення; - програмний аналіз; - модель поведінки «адміністративної людини»	Евристичні методи Системний аналіз Статистичні методи аналізу Аналіз чутливості Метод сценаріїв Соціальні експерименти Метод дерева цілей Методи соціології та соціальної психології Експертні методи

В сучасних умовах реформування українського суспільства перед наукою державного управління постає першочергове завдання розробки новітніх методик та процедур прийняття управлінських рішень у сфері державного управління із застосуванням е-технологій, які б базувалися на теоретичних розробках вітчизняних та зарубіжних науковців, що повинно стати перспективним напрямом подальших досліджень.

Література:

1. Бакуменко В.Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики: монографія / В. Д. Бакуменко. Київ : Вид-во УАДУ. 2000. 328 с.
2. Петруня Ю.Є. Прийняття управлінських рішень: Навч. посіб.// Петруня Ю.Є., Говоруха В.Б., Літовченко Б.В. та ін./ за ред. Ю.Є. Петруні. – 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури. 2011. 216 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Suhyi N., Yuryk N.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

FEATURES OF DECISION-MAKING IN PUBLIC MANAGEMENT

Ключові слова: публічні рішення, комунікація, публічне управління.

Keywords: public decisions, communication, public administration.

Механізм прийняття управлінських рішень та їх комунікаційне забезпечення, як у системі менеджменту, так і, зокрема в публічному управлінні та адмініструванні, повинен відповідати поставленим цілям, масштабам їх реалізації, складності поставлених завдань та проблем, наслідкам, які будуть мати значення як для бізнесу, так і для суспільства в цілому.

Держава, соціальні інститути і створена адміністративна система управління відіграють важливу роль у формуванні процесів розробки і прийняття управлінських рішень на всіх рівнях публічного управління. З такої позиції управлінські рішення є основою процесу управління як на державному, так і на регіональному рівнях.

Щодо публічної комунікації в системі публічного управління, то вона повинна бути своєрідним засобом трансляції певної стратегічної позиції, яка забезпечує реалізацію ефективних каналів взаємодії між органами державної влади та громадськістю. Специфіка реалізації публічної комунікації проявляється через комплексний, системний та стратегічний характер її поширення, що включає як прямі, так і опосередковані канали комунікації, які дають змогу донести різну інформацію з різним рівнем ефективності.

В процесі прийняття та реалізації управлінських рішень в публічній сфері виникає ряд проблем, які стосуються не тільки правильності та своєчасності прийняття таких рішень, але й відсутності ефективних каналів передачі такої інформації, не готовності її прийняти на усіх рівнях управління, відсутності відповідальності за прийняття такого оду рішень.

Для вирішення даних проблем пропонується виділити основні етапи прийняття рішень в системі публічного управління:

1. Визначення пріоритетних проблем і формування порядку денного їх вирішення. На цьому початковому етапі збирається, відбирається та аналізується попередня інформація, необхідна для прийняття публічного рішення. Вивчаються інтереси, запити і вимоги окремих індивідів, соціальних груп та громадських об'єднань, відбираються пріоритетні проблеми, які потребують свого рішення і створюється суспільно-політична основа для порядку денного.

2. Розробка і розгляд альтернативних варіантів публічних рішень. Цей етап пов'язаний із об'єктивною потребою в оптимізації вибору найкращого рішення з кількох альтернатив.

3. Остаточний вибір та формулювання публічного рішення. Цей етап вважається основним етапом у процесі прийняття рішення, технологічно здійснюваний суб'єктами публічного управління в демократичних країнах за допомогою голосування або консенсусу.

4. Реалізація та проведення в практику прийнятих публічних рішень. На цьому етапі управлінське публічне рішення практично впроваджується і втілюється в життя. Органи влади використовують комбінацію способів (примус і переконання) і окремих соціотехнічних засобів (маніпулювання, маневрування тощо) для реалізації даного виду рішень.

5. Контроль за ходом реалізації публічного рішення. Відсутність контролю і зворотного зв'язку призводить до того, що публічне рішення або видозмінюється, або цілком перестав виконуватися.

Аналізуючи дані етапи, варто зазначити, що саме публічна комунікація повинна займати важливе значення в процесах формування публічного управління, прийняття ефективних публічних рішень, сприяти взаємодії органів влади з громадянським суспільством, які і є, одночасно, активними учасниками публічної комунікації. Ухвалення рішень органами місцевого самоврядування має бути свідомим вибором з наявних варіантів чи альтернатив на пряму дій, що скорочують розриви між справжнім і майбутнім бажаним станом вирішення завдань.

Виходячи з цього доцільно виділити основні різновиди публічної комунікації, які спрямовані на забезпечення ефективності рішень: просвітницька комунікація; публічні виступи та дебати; публічні акції; PR-компанії та реклама; публічні ток-шоу.

Усі ці різновиди публічної комунікації спрямовані на встановлення діалогічних відносин між органами державної влади та громадськістю на принципах досягнення взаємної довіри й управління громадською думкою, а інформаційне суспільство дає можливість формування еталон «чистої публічності», при якій постійно зростають масштаби й час передачі по комунікативним каналам інформації.

Орієнтуючись на розвиток публічного потенціалу не лише окремої особистості, а й соціальних інституцій, що прагнуть до відкритих рішень і перспектив, публічні комунікації в інформаційному суспільстві здатні визначати не лише перспективи інтелектуального вдосконалення людини, але й можуть формувати ефективний розвиток інформаційних соціальних технологій.

Проведене дослідження показало, що правильний вибір та реалізація рішень в сфері публічного управління сприятиме ефективній діяльності самих органів, які приймають дані рішення та суб'єктів, на які впливають дані рішення. Розглядаючи комунікацію невід'ємною складовою цього процесу, пропонується організувати її за формою і змістом таким чином, щоб комунікація стала ефективною та корисною всім його активним і пасивним учасникам.

Саме тому розробка новітніх методик та процедур прийняття управлінських рішень у сфері публічного управління із застосуванням е-технологій та сучасних комунікаційних моделей, які б базувалися на теоретичних розробках вітчизняних та зарубіжних науковців, повинно стати перспективним напрямом подальших досліджень.

Література:

1. Воронов О. І. Медіація як інструмент прийняття рішень в системі регіонального управління. Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016. С. 91–92.

2. Лашкіна М. Нові підходи до комунікації в публічному просторі державного управління / Публічне управління: теорія та практика. №1 (13). 2013. URL: <http://kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2013-1/doc/1/02.pdf3> / 2013.

3. Прийняття управлінських рішень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. Є. Петруня та ін.; ред. Ю. Є. Петруня. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 214 с.

СЕКЦІЯ 9.

ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Гайдучик А., Юрик Н.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РОЛЬ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ В РОБОТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Haiduchyk A., Yuryk N.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

THE ROLE OF SELF-MANAGEMENT IN THE WORK OF GOVERNMENT OFFICIALS

Ключові слова: самоменеджмент, тайм-менеджмент, самоуправління державних службовців.

Keywords: self-management, time-management, self-government of government officials.

Реформа децентралізації в органах місцевого самоврядування привела до змін в роботі органів влади та органів місцевого самоврядування, це вимагає від державних службовців зміни підходів організації робочого процесу. Сучасність вимагає від кожної людини швидкого пристосування до змін та високого рівня самоорганізації та постійного саморозвитку. Тому роль самоменеджменту в роботі державних службовців є значною та важливою складовою у впровадженні змін робочого процесу.

Організація професійної підготовки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування потребує системного підходу, при цьому визначення потреб у професійному навчанні в органах публічного адміністрування є першим обов'язковим етапом цього процесу. У зв'язку з цим особливо актуальною стає проблема самоменеджменту. Ні здібності, ні досвід, ні знання не зможуть зробити професіонала ефективним до тих пір, поки він не навчиться самоменеджменту (управлінню собою).

Завдяки технікам самоменеджменту державний службовець зможе оцінити свою діяльність з точки зору раціонального підходу до виконання кожного завдання, а це в свою чергу дозволить організувати власну діяльність чи діяльність очолюваного структурного підрозділу або ж і всього органу державної влади максимально ефективно. Тому самоменеджмент може слугувати інтегральною технологічною системою розвитку професіоналізму державного службовця, способом оптимізації ефективності його професійної діяльності. Здатна до самоуправління особистість крім того стає більш цілісною та гармонійною, досягає внутрішньої стабільності та рівноваги. Усе це позитивно впливає на психологічний клімат у колективі, спільну колективну діяльність, орган державної влади в цілому. Таким чином, самоменеджмент персоналу органів державної влади відіграє важливу роль у процесі управління соціальними системами.

Література:

1. Мазур В.С. Нові підходи і форми менеджменту, як особливого типу управління / Пріоритети економічного розвитку України: історія та сьогодення. Вінниця, 2009. С. 178-183.

Зяйлик М.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Ziailyk M.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

COMMUNICATION AS AN EFFICIENT PUBLIC ADMINISTRATION INSTRUMENT

Ключові слова: комунікації, публічне управління, зв'язки з громадськістю, публічне адміністрування.

Keywords: communication, public administration, public relations.

Сьогодні в Україні, у сучасних умовах стрімкого розвитку комплексу масштабних реформ, які охоплюють різноманітні громадські рухи, союзи, асоціації, неабиякого значення набувають питання створення ефективної системи комунікації між владою та суспільством. Відповідно здійснюється трансформація державної системи влади, особливо це стосується вдосконалення публічного управління в умовах децентралізації, що досягається завдяки активному залученню громадськості та громадських структур до участі в процесі розробки, прийняття і здійсненні управлінських рішень щодо розподілу публічних благ та задоволення потреб суспільства.

Збільшення обсягу політичної, наукової, побутової інформації призводить до зростання важливості соціальної комунікації в процесах публічного управління. Адже комунікація, сьогодні, являється найважливішою функцією будь-якої системи, яка, в свою чергу, являється продуктом людської взаємодії комунікативних процесів. Тому, ми можемо стверджувати, що питання розробки та впровадження нових комунікативних технологій у діяльності органів влади, набуває в сучасних українських умовах особливої ваги.

Як бачимо, зв'язки з громадськістю або PR – одна із функцій менеджменту та комунікативних технологій, що інтенсивно розвивається. Менеджери з PR повинні вміти кваліфіковано оцінювати відношення з громадськістю та аналізувати комунікативні потоки між структурою та її громадськістю. Адже комунікаційні процеси посідають важливе місце в житті людини, оскільки соціальна система не тільки є єдиним цілим і “скріплюється в ціле системою зв'язку”, володіючи “динамікою, у якій кругові процеси зворотного зв'язку відіграють важливу роль” [1, с. 5]. Одночасно можна сказати, що комунікація – багатогранне соціокультурне явище, це обмін, у якому активна роль належить кожному її учаснику.

Управлінські комунікації – це стійкі соціальні взаємодії між всіма учасниками управлінської системи, які володіють інформацією задля розв'язання управлінських завдань, це універсальна система, яка відтворює впорядкованість управлінського соціального процесу. Адже прагнення українського суспільства до прогресивних технологій зумовлює потребу у швидкому оновленні системи публічного управління. Комунікація між соціумом та органами державної влади, запровадження вискоефективних комунікаційних процесів в процесі обміну в суспільстві інформацією являється головною умовою розвитку громадянського суспільства.

Публічне адміністрування “це цілеспрямована взаємодія публічних адміністрацій з юридичними і фізичними особами з приводу забезпечення реалізації законів та виконання основних функцій: орієнтованого планування, яке визначає бажані напрями розвитку, створення правових, економічних умов для реалізації інтересів учасників взаємодії, розподілу праці, кооперування та координування діяльності. а також моніторинг результатів” [2, с. 264]. Останніми роками поняття “публічне адміністрування” набуло широкого значення та

передбачає надання адміністративних послуг європейського рівня шляхом упровадження в практику діяльності принципів демократичного управління.

Сьогодні в Україні, публічне управління нерозривно зв'язане з комунікаціями, оскільки комунікація виступає головним чинником сталості та розвитку системи в цілому. Адже необхідною умовою вливання нашої країни в глобальний інформаційний простір є становлення та розвиток комунікаційної стратегії органів державної влади. У свою чергу, державна комунікація являється складним механізмом у відносинах між державою та суспільством, забезпечуючи стабільність і ефективність функціонування суспільного організму в цілому. Адже сучасне державне адміністрування засноване на застосуванні підходів та методів стратегічного менеджменту, стратегічного планування і стратегічного управління.

Під час становлення в Україні новітньої публічної політики саме система зв'язків з громадськістю є найбільш ефективною, оскільки фахівцям в цій сфері частіш за все доводиться висвітлювати в засобах масової інформації поточні події, зміни в роботі органів влади чи дії політиків. Бажаним при цьому є випередження можливих негативних наслідків, розробка та здійснення тривалих інформаційних програм, що розраховані на перспективу й на формування стійкого позитивного іміджу органів публічної влади. Комунікаційні зв'язки громадськості та органів публічного управління можуть проходити через: співпрацю з представниками громадських організацій; прийоми виборців за відповідними округами; особисті зустрічі з верхівкою керівництва; кореспонденцію та виступи у засобах масової інформації [3, с. 25].

В системі державного управління, PR виступає в ролі інструменту управлінського впливу, сама ефективність цього напряму залежить від регулярного функціонування підрозділів у зв'язках з громадськістю. Україні потрібно більш детально освоювати методи PR, діяльність якої спрямовується на висвітлення управлінських рішень в системі державного управління. Методи впливу на громадську думку стають дедалі різноманітнішими та витонченими, і тому необхідно більш кваліфіковано підходити до застосування зв'язків з громадськістю на практиці. Адже, основним завданням PR з представниками органів публічного управління є створення іміджу ефективного та компетентного керівництва, яке може вирішувати проблемні питання, при цьому не впливаючи на законні права членів суспільства на своєчасний доступ до достовірної інформації. Суспільство може справляти як позитивний, так і негативний вплив на комунікаційні процеси, тому воно повинне відчувати намагання представників органів влади забезпечити максимальну прозорість та відкритість [4, с. 319].

Література:

1. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления. М.: Издательство “Омега –Л”, 2010. 301 с.
2. Балабанова Л.В. Зв'язки з громадськістю: навч. посіб. Донецьк: ДонДУЕТ, 2007. 394 с.
3. Доступ до публічної інформації: найчастіші запитання та відповіді / За заг. ред. В. Андрусіва, Д. Котляра; Укр. незалеж. центр політ. дослідж.. К.: [Агенство “Україна”], 2012, 64 с.
4. Королько В.Г. Основы публичных отношений. М.: Рефлбук; К.: Ваклер, 2001. 528 с.

УДК 658.51

Галушчак М., Цимбалюк Х.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕЧНОСТІ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗА ЇХ ЯКІСТЮ

Halushchak M., Tymbaliuk Kh.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

LEGAL REGULATION OF THE SAFETY OF FOOD SUPPLIES AND CONTROLS UNDER THEIR QUALITY

Ключові слова: якість, біобезпека, харчовий продукт.

Keywords: quality, biosafety, food product.

Нестабільна політична та економічна ситуація в Україні охопила усі сектори економіки та наклала відбиток на суспільні ринкові правовідносини, пов'язані з реалізацією споживачам якісних та безпечних продуктів харчування. Конституційне право громадян на належний життєвий рівень, що включає достатнє харчування, гарантоване ст. 48 Конституції України, а також право вільного доступу до інформації про якість харчових продуктів, що гарантовано ст. 50 Основного Закону, та закони ринку об'єктивно диктують необхідність і важливість правового регулювання безпечності продуктів та контролю за їх якістю.

Виробництво безпечних та високоякісних продуктів харчування, як і сировини для їх виготовлення, здійснюється на підставі та у відповідності до низки норм законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, які, у своїй сукупності, становлять правове поле та забезпечують належне правове регулювання зазначеного виду виробництва. До таких слід віднести Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 22 липня 2014 р. № 1602-VII, з ухваленням якого розпочато новий етап в правовому регулюванні сфери безпечності та якості харчових продуктів в Україні, Закони України «Про стандартизацію» від 5 червня 2014 року №1315-VII із змінами, внесеними згідно із Законом №124-VIII від 15 січня 2015 року, «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробовуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» від 31 травня 2007 р. № 1103-V та інші.

З метою забезпечення належного правового регулювання безпечності продуктів харчування, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2013 року №806-р, схвалено стратегію розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року. Також 06 грудня 2018 року Верховна Рада ухвалила Закон України «Про інформацію для споживачів стосовно харчових продуктів» №8450 у другому читанні і в цілому, основою якого став Регламент Євросоюзу 1169. Закон передбачає комплексне врегулювання всіх питань, пов'язаних з наданням повної та об'єктивної інформації про харчові продукти споживачу. Він покликаний захистити споживачів і налагодити систему маркування продуктів відповідно до норм ЄС, ввести відповідальність операторів ринку, що відповідають за інформацію про харчові продукти, за введення споживачів в оману. Документ повинен набути чинності через півроку після опублікування, тобто влітку 2019 року.

Можна стверджувати, що правове підґрунтя безпечності та якості харчових продуктів в Україні характеризується сьогодні значною недосконалістю, але шляхом подальшого його удосконалення держава намагається досягти суттєвого покращення у забезпеченні належного рівня захисту здоров'я громадян і задоволення їхніх соціальних та економічних інтересів, що відповідає демократичним нормам Основного Закону України та міжнародно-правовим нормам ратифікованим Україною.

ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Shveda N. M., Shveda T. R.

TernopilIvan Puluj National Technical University

THE FEATURES OF DOCUMENTING IN PUBLIC ORGANIZATIONS

Ключові слова: документаційне забезпечення, електронний документообіг, публічні організації.

Keywords: documenting, electronic document flow, public organizations.

Будь-який орган публічного управління у процесі своєї діяльності завжди має справу з документами: їх підготовкою, прийняттям, зберіганням, виконанням тощо. У документах відображається багатогранність управлінської діяльності.

Управлінська документація – це система документів, що забезпечують управлінські процеси в суспільстві та в установах. Підставою для створення документів є необхідність засвідчення наявності та змісту управлінських дій, передавання, зберігання і використання інформації протягом певного часу або постійно.

Документаційним забезпеченням називають галузь діяльності, що забезпечує документування і організацію роботи з офіційними документами [1, с. 53]. Документаційне забезпечення є важливим елементом забезпечення результативної діяльності органів публічного управління. Проте сьогодні, на відміну від традиційних ділових процесів, документаційне забезпечення реалізують із врахуванням впровадження систем електронного документообігу, методів інформаційного забезпечення керування, моніторингу документаційних потоків в установі, керування документаційними процесами відповідно до чинних національних стандартів.

З метою оптимізації електронного документаційного забезпечення Кабінет Міністрів України в 2018 році прийняв Постанову «Деякі питання документування управлінської діяльності» [2], якою затвердив:

- типову інструкцію з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну;

- типову інструкцію з діловодства в міністерствах, інших центральних та місцевих органах виконавчої влади;

- регламент організації взаємодії органів виконавчої влади в електронній формі.

Документування управлінської інформації в установах здійснюється в електронній формі із застосуванням електронного цифрового підпису, електронної печатки та електронної позначки часу, крім випадків наявності обґрунтованих підстав для документування управлінської інформації у паперовій формі, якими визнаються:

- документи, що містять інформацію з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом;

- електронні документи, що не можуть бути застосовані як оригінал згідно з вимогами закону;

- документи, вимога щодо опрацювання яких у паперовій формі встановлена актами Кабінету Міністрів України.

Особливості організації діловодства з документами, що містять інформацію з обмеженим доступом, діловодства за зверненнями громадян, запитами на публічну інформацію визначаються окремими нормативно-правовими актами та не можуть регулюватися розглядуваною Постановою та затвердженими нею інструкціями.

Згідно Положення проходження в діловодстві установи одного і того ж документа в електронній та паперовій формі не допускається.

Організація електронного документообігу в установі покладається на її службу діловодства. Установи організують діловодство на підставі власної інструкції з діловодства, що розробляється на підставі Типової інструкції та з урахуванням інших актів законодавства. Даною інструкцією одночасно регламентується питання організації діловодства у паперовій та електронній формах.

Діловодство установи, організація обміну електронними документами з іншими установами здійснюються виключно з використанням системи електронного документообігу установи, інтегрованої до системи взаємодії.

У разі відсутності в установі системи електронного документообігу установа для організації листування з іншими установами використовує спеціальний веб-модуль системи взаємодії.

Система електронного документообігу установи повинна відповідати вимогам законодавства до форматів даних, сервісу інтеграції до системи взаємодії та вимогам нормативно-правових актів у сфері захисту інформації.

Використання електронної позначки часу під час накладання електронного цифрового підпису або електронної печатки є обов'язковим.

Технічне супроводження системи електронного документообігу в установі та його програмно-апаратне забезпечення, відповідальність за збереженість документів та сформованих справ, а також формування структури електронних довідників у системі електронного документообігу покладаються на структурний підрозділ з питань інформаційного забезпечення або інформаційних технологій.

Забезпечення захисту інформації, що обробляється в системі електронного документообігу установи, покладається на структурний підрозділ з питань захисту інформації або фахівця із захисту інформації, на якого покладається виконання функцій структурного підрозділу з питань захисту інформації.

Організація документообігу установи здійснюється за допомогою системи електронного документообігу, що інтегрується із системою взаємодії.

Система електронного документообігу повинна забезпечувати проходження електронних документів та електронних копій документів та взаємозв'язок із системами електронного документообігу інших установ. Обмін електронними документами через систему взаємодії здійснюється виключно з дотриманням вимог до встановлених форматів даних електронного документообігу в установах. Обмін документами поза системою взаємодії допускається лише щодо документів, які повинні бути лише в паперовій формі.

Система взаємодії забезпечує гарантовану доставку електронних документів від їх відправників до їх одержувачів (адресатів).

Користувачі системи взаємодії відповідають за повноту та достовірність інформації, внесеної ними до системи.

Література:

1. Шведа Н. М. Навчальний посібник з курсу «Документаційне забезпечення управління» для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Тернопіль, ТНТУ, 2018. 98 с.

2. Постанова Кабінету Міністрів України № 55 «Деякі питання документування управлінської діяльності» від 17 січня 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF#n18>.

ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

EFFICIENCY OF PUBLIC ADMINISTRATION BODIES ACTIVITY

Демократичні зміни, що відбуваються в Україні вимагають здійснення ефективної діяльності органів публічного управління. Адже поняття ефективності дає відповідь на питання, чи правильно обрана стратегія розвитку держави, чи вірні рішення приймають на вищому законодавчому рівні та наскільки точно вони виконуються на нижчому. Оскільки, протягом останніх років наша держава пережила безліч потрясінь, то роль публічного адміністрування значно зросла.

На даний момент, система публічного управління в Україні вважається неефективною, корумпованою, суперечливою та створює перешкоди на шляху до певних змін як у суспільстві, так і державі в цілому. Низький рівень прозорості та відкритості, нечітке розмежування політики та адміністрації, недостатня кваліфікація державних органів, відсутність дисциплінарної відповідальності та багато іншого – це всі чинники, які являють собою деструктивні елементи в організації ефективної системи публічного управління. Така ситуація потребує негайного вирішення та усунення неефективної діяльності органів публічного управління.

Дослідженням ефективності займалися багато вчених, тому єдиного трактування не має. На наш погляд, найвлучнішим є те, що ефективність – це зіставлення результатів (зокрема побічних і непрямих) господарської діяльності з витраченими ресурсами: трудовими, матеріальними, природними, фінансовими, основним капіталом тощо.

Реформи, що стосуються системи публічного управління повинні сприяти оптимізації функцій інститутів влади, розподілу повноважень та визначенню міри відповідальності з використанням ефективних моделей менеджменту. Пріоритетним напрямком є побудова нової структури відноси: «влада - громадськість», яка безпосередньо повинна орієнтуватись на надання якісних адміністративних послуг, що відповідають європейським стандартам, вчасно та адекватно реагують на соціально-економічні, зовнішньополітичні та інші виклики.

Реалізувавши дані напрямки, можна розподілити політичну та адміністративну сферу діяльності, побудувати цілісну та незалежну адміністративну систему, створити ефективну систему менеджменту з точним регламентом відповідальності за порушення, забезпечити високий професійний рівень держслужбовців, оптимізувати процес формування кадрової політики, підвищити якість надання послуг в сфері публічного управління.

Підсумовуючи вищевикладене, можна сказати, що дослідження ефективності публічного управління в нашій державі допомогло виявити причини та наслідки неефективного державного управління на всіх рівнях. Усунення цих причин допоможе Україні вийти на досить якісний рівень публічного адміністрування.

СЕКЦІЯ 10.

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК УМОВА ЇЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Андрушків Б., Гаєвський А., Погайдак О.,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

**ПРОФЕСІЙНИЙ РІВЕНЬ КАДРІВ У СФЕРІ ПОСЛУГ ЯК ЧИННИК
АКТИВІЗАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В УМОВАХ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ**

Andrushkiv B., Gaevsky A., Pohaydak O
Ternopil Ivan Puluj National Technical University

**PROFESSIONALISM OF PERSONNEL IN THE SERVICE SECTOR AS
A FACTOR OF INTENSIFICATION OF EURO-INTEGRATION
TRANSFORMATIONS IN THE CIRCUMSTANCES OF
DECENTRALIZATION OF THE POWER**

Ключові слова: публічне управління та адміністрування, кадри, сфера послуг.
Keywords: public administration, personnel, service sector.

Проблематика кадрів особливо актуальною постає в умовах економічних реформ та удосконаленні систем публічного управління та адміністрування. Актуальність обумовлена не лише відсутністю відповідного досвіду, а і належно підготовлених для цієї справи професійних кадрів. Як відомо, на даний час, відбувається адміністративно-територіальна реформа. Триває формування об'єднань територіальних громад в яких з часу проголошення держаної незалежності успішно функціонують численні підприємства сфери послуг. Окремі підприємства засновано зарубіжними власниками та інвесторами.

В силу згаданих обставин, пошук шляхів та виявлення особливостей підвищення професійного рівня кадрів сфери послуг, (тим більше в умовах Євроінтеграційних перетворень) передбачають свою, особливу, багатфункціональну роль, при тому не лише за умов Європейської адаптації національної економіки чи забезпечення ефективної адміністративно-територіальної реформи в Україні, а і обумовлені необхідністю повноцінного забезпечення потреб населення у відповідних послугах.

Варто звернути увагу на те, що організація адміністративно-територіальної реформи, насправді, у значній мірі торкається і самої сфери послуг при тому у більшій мірі вона стосується його в низових адміністративних районах, де вона відбувається та вимагає системного підвищення професійного рівня кадрів. Знову ж таки необхідно відзначити що власне у цій сфері у зв'язку з активізацією Євроінтеграційних перетворень зростатиме вимогливість споживачів до таких якостей обслуговування як культура, своєчасність, повнота і комплексність ін. та значимість різнохарактерних готельно-ресторанних та ін послуг, що обумовлює потребу різносторонніх здібностей і талантів та робить такі кадри високопрофесійними [7].

Тим часом, відсутність комплексної стратегічної програми розвитку країни не дозволяє досягнути синергетичного ефекту координації та узгодженості дій держави з сферою послуг та різними обслуговуючими установами, підприємствами, громадськістю у цій сфері діяльності. Адже причиною незадоволення населення та сучасної соціально-економічної кризи є не лише воєнний конфлікт, що триває на Сході, але й ряд непопулярних управлінських рішень різних рівнів у цих делікатних сферах суспільного життя серед яких ріст тарифів та цін на окремі види обслуговування та зниженням якості обслуговування.

Сьогодні засвідчило, що необґрунтовані управлінські рішення не лише гальмують, а і не дозволяють реалізувати численні економічні реформи у різних сферах національного

господарства, але й часто призводять до негативних наслідків – виникнення суперечностей інтересів та досягнення у кінцевому результаті збитків та негативних висновків.

Такий стан справ не лише не сприяє успішності ведення на території підприємницької діяльності і розвитку сфери обслуговування, а і викликає внутрішні суспільні протести. Як відмічають аудиторі, вітчизняні підприємці що працюють у сфері послуг, діють у складних умовах, орієнтуючись на швидкі терміни окупності бізнесу та менше зацікавленості проявляють для розвитку крупного бізнесу, власне через невизначеність довгострокових перспектив розвитку економіки країни.

Загальновідомо, що внутрішнє середовище для успішного ведення бізнесу складають соціальні, економічні, політичні та правові умови. Вважаємо, що кожна з цих умов потребує вдосконалення та реформаций, але на умовах взаємоузгодження цілей та координації дій відповідно до реформаційних процесів. В свою чергу це можливо при врахуванні усіх ресурсних можливостей як території, так і регіону чи країни загалом, визначення її загальнонаціональних інтересів та стратегічно важливих векторів розвитку не лише у галузевому, регіональному, а і на національному ринку послуг. Зрозуміло, що відсутність такого комплексного підходу до формування успішного територіального середовища не лише негативно відображається на умовах та результативності підприємницької діяльності сфери обслуговування на місцевому ринку, але й не сприяє зміцненню позицій України як стратегічно важливого партнера на зовнішніх ринках, що не відповідає національним інтересам [6].

Не маючи розробленої комплексної, стратегічної програми загальнодержавного розвитку, ідеологічного підґрунтя без врахування місцевих традицій, розвиток економіки країни відбувається невизначеним шляхом. Кожному економісту відомо, аби досягнути успіху у справі необхідно розробити програму, перспективний план чи стратегію. Це ж стосується і країни.

Тому без відповідних програм в т.ч. і підвищення кваліфікації кадрів, які будуть втілювати проекти, програми, плани та стратегію з врахуванням специфіки галузі, регіону і традиції конкретного населеного пункту в життя, всі фінансові розрахунки та прогнози не матимуть належного економічного, ні соціального ефекту. Саме тому, питанню підготовки та перепідготовки кадрів, в умовах адміністративно-територіальної реформи, повинна приділятися конкретна увага як одному з шляхів вирішення цієї проблеми. Неодмінною умовою цього процесу є вивчення особливостей функціонування суб'єктів господарювання та організація роботи з ними. У зв'язку з цим виникає потреба застосування соціологічних методів дослідження в т.ч. опитування, анкетування значної кількості підприємств сфери послуг. В малому бізнесі, де через брак коштів керівник часто вимушений поєднувати різноманітні ролі і функції, питання правильного підбору кадрів стоїть значно гостріше, ніж у середніх і великих компаніях. Тому там залишається високою ціна помилки в прийнятті управлінських рішень.

Як показало вивчення, через означені чинники багато суб'єктів господарювання в сфері послуг, (включаючи інші малі підприємства і компанії) закриваються, так і не реалізувавши до кінця свого покликання. Дослідження показали що такі суб'єкти господарювання, підприємства, як правило, не виконують навіть третини запланованого.

На етапі стратегічного і тактичного планування розвитку сфери послуг, наприклад, в умовах адміністративного району упирається знову ж таки в перелік різнохарактерних проблем. Для їх вирішення необхідно створити робочу групу професіоналів у галузі принаймні з 3-ох людей з відповідними якостями. Якщо оцінювати за ролями чи функціями для них, то для успішної генерації ідей і наступної їх реалізації, виконання необхідне поєднання наступних якостей:

- скептика, який відсіває нереальні фантазії;
- реаліста, який конкретизує задуми, аналізує їх, складає систему послідовної реалізації;
- оптиміста – генератора ідей [7].

На жаль, сумістити означені функції важко. Кваліфікація названих вище працівників повинна бути приблизно на одному рівні, щоб уникнути дисбалансу.

Підбір кваліфікованих співробітників з застосуванням тестування та інших засобів атестації кадрів може бути вирішальним чинником для продовження ефективної роботи не

лише підприємства, а і його структурних підрозділів, підсобного господарства ін. Управлінський та обслуговуючий персонал, налагодження конструктивної співпраці між ними – забезпечує високий рівень якості продукції, робіт та послуг служить гарантією успіху функціонування як підприємств сфери послуг так і територіальної одиниці.

Отже в умовах адміністративно-територіальної реформи, при формуванні об'єднань територіальних громад, високий професійний рівень кадрів у сфері послуг виступає як чинник активізації Євроінтеграційних перетворень. Ці моменти надзвичайно важливі в умовах децентралізації влади. Пошук шляхів підвищення професійного рівня кадрів сфери послуг передбачає управлінсько-економічні, науково-технічні та інші напрями. В цих умовах, є доцільним застосування власне соціологічних підходів до підвищення професійного рівня кадрів сфери послуг забезпечуючи вимоги Європейських стандартів.

В цій ситуації доцільне впровадження певних науково-технічних програм, оформлення трудових відносин фізичної особи – підприємця з найманими працівниками. Їх (трудові відносини) можна оформляти шляхом укладання відповідних трудових угод або цивільно-правових договорів, виходячи з потреб підвищення якості обслуговування, економічної доцільності та об'єктивних обставин (сезонна тривалість та регулярність та систематичність трудових відносин, кількість працівників, ставки їх заробітної плати (розмір отриманої винагороди за цивільно-правовим договором).

Література:

1. Андрушків Б. М. Ефективне управління інноваційними, ресурсними та логістично–маркетинговими чинниками забезпечується використанням багатокомпонентної моделі / Богдан Андрушків, Роман Шерстюк, Віктор Паляниця // Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції „Інноваційні засади управління підприємствами в умовах сталого розвитку“, 25 березня 2016 року. Т., 2016. С. 127-128.

2. «Інноваційні аспекти управління, виробництва, сфери обслуговування» Матеріали восьмої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ імені Івана Пулюя, академіка НАН України Миколи Григоровича Чумаченка / МОН України Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя та ін.. (Тернопіль, 28 березня 2019 року) „Інноваційний розвиток: стратегічний погляд у майбутнє“, року. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А 2019. 93с.

3. Особливості підвищення професійного рівня кадрів готельно-ресторанного бізнесу в умовах Євроінтеграційних перетворень Андрушків Б.М., Ціх Г.В., Погайдак О.Б., Шерстюк Р.П. // Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційні засади управління підприємствами в умовах сталого розвитку», 25 березня 2016 року. Т., 2016. С. 127-128.

4. Шерстюк Р. П. Багатокомпонентний підхід до управління інноваційними, ресурсними та логістично–маркетинговими чинниками для ефективної діяльності промислового підприємства / Роман Шерстюк // Матеріали шостої всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ імені Івана Пулюя, академіка НАН України Миколи Григоровича Чумаченка «Інноваційний розвиток: стратегічний погляд у майбутнє», 06 квітня 2017 року. Т. : ФОП Паляниця В. А, 2017. С. 73.

5. Електронний ресурс. – URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17nhsvtk.pdf>.

6. Електронний ресурс. URL: file:///C:/Temp/Mre_2014_3_4.pdf

7. Електронний ресурс. URL: <http://nz.uad.lviv.ua/static/media/2-53/19.pdf>

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОВІДНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

INVESTIGATION THE PECULIARITIES OF LEADING EUROPEAN EDUCATIONAL PROGRAMS IMPLEMENTATION

Ключові слова: європейські програми, сфера освіти, європейський союз, навчання, знання.

Keywords: European programs, sphere of education, European Union, education, knowledge.

На сьогодні процес формування суспільних програм розвитку тісно пов'язаний із становленням освітньої сфери у європейському просторі. Країни ЄС почали надавати значення освітній політиці, усвідомлюючи, що вона повинна забезпечувати культурну та соціальну інтеграцію у рамках досягнення мети політичного та економічного союзу. ЄС намагається здійснювати освітню політику за допомогою впровадження навчальних та освітніх програм, основними з яких є наступні.

«Еразм». Це провідна програма ЄС в області освіти і навчання, яка здійснює особливий акцент на свободі пересування студентів і педагогічного складу у рамках європейській співпраці. Програма підтримує створення Європейської зони вищої освіти за допомогою підвищення мобільності обох сторін учбового процесу. Це дозволяє досягти підвищення якості інноваційних та наукових процесів, загального розвитку і ефективності використання робочих місць в ЄС. Разом зі збагаченням досвіду в області наукових досліджень, «Еразм» дозволяє перейнятися специфікою різних культур. Окрім студентів, ця програма призначається для викладачів, інструкторів та інших учасників вищої освіти. Крім того, програмою можуть користуватися підприємства, соціальні партнери та зацікавлені сторони, державні та приватні установи, що надають освітні послуги на місцевому, регіональному і національному рівні [1].

Електронне навчання. Європейська комісія дуже активно підтримує і доповнює роботу країн-членів ЄС в цій сфері. Завдяки своїй ініціативі та плану електронного навчання, вона набула значного досвіду в стимулюванні співпраці, налагодженні зв'язків й обміні передовими методами роботи на європейському рівні. Програма електронного навчання є наступним кроком до втілення ідеї технологій, які стоять на службі безперервної освіти. Вона зосереджена на низці заходів в пріоритетних областях, відібраних за принципом їх стратегічної відповідності модернізації європейської системи освіти та навчання.

Програма «Лінгва». Ця програма сприяє підвищенню стандартів викладання і вивчення мов, забезпечуючи достатні засоби для їх вивчення та інструменти для оцінювання отримуваних мовних навичок. Крім того, вона стимулює розвиток нових матеріалів і більш широке розповсюдження існуючих методів, які є передовим досвідом і підвищують цінність європейських освітніх систем [2].

Програма «Леонардо да Вінчі» зосереджується на учбових і педагогічних потребах учасників професійно-технічної освіти. Вона націлена на створення і зміцнення конкурентоспроможності європейського ринку праці, допомагаючи європейцям набувати нових знань, навичок і кваліфікації, які визнавалися б в інших країнах. Крім того, вона підтримує нововведення й удосконалення в системах і методах професійно-технічної освіти та навчання. Одне з головних завдань - це підвищити якість і привабливість професійно-технічної освіти та навчання в Європі. Програма «Леонардо да Вінчі» фінансує велику кількість заходів, особливо пов'язаних з міжнародною мобільністю, європейські проекти, які зосереджуються на розробці або передачі інновацій і систем знань. Вона призначена для стажистів початкового

професійного навчання, учасників ринку праці та фахівців професійно-технічної освіти і навчання, а також для будь-яких зацікавлених в цій сфері організацій.

«Сократ» - це європейська освітня програма, в якій беруть участь близько тридцяти країн. Її головна мета полягає в тому, щоб побудувати грамотну Європу й, таким чином, забезпечити оптимальне реагування на основні питання нового століття: популяризувати ідею безперервного навчання, полегшити доступ до освіти для всіх і кожного і допомагати людям набувати кваліфікацію і навички, які всюди визнаються. До програми «Сократ» входить вісім окремих напрямів.

Програма «Грундтвіг» розроблена з тим, щоб відповісти на питання, які виникають у зв'язку з потребою оновлення знань, шляхом вдосконалення майстерності та досвіду дорослої частини населення, тим самим надавши їй можливість пристосовуватися до змін, що відбуваються на ринку праці і в суспільстві в цілому. «Грундтвіг» зосереджується на всіх формах неспеціалізованої і безперервної освіти для дорослих. Вона призначена для учнів, викладачів, інструкторів та інших учасників процесу навчання дорослих, а також для учбових установ, організацій та інших структур, які пропонують нові можливості такого навчання. Освітні центри для дорослих, консультативні та інформаційні служби, неурядові організації, підприємства, дослідницькі центри і вищі учбові установи можуть співпрацювати один з одним у рамках міжнаціональних товариств, європейських проектів і систем. Крім того, усі учасники процесу навчання дорослих можуть взяти участь в заходах, покликаних підвищити мобільність освіти [2].

Програма «Темпус» розвиває вільне зближення розробок ЄС у сфері вищої освіти, здійснюваних на основі Лісабонської стратегії з метою створення більшої кількості робочих місць і на основі Болонського процесу з метою формування європейської зони вищої освіти. «Темпус» фінансує два типи заходів шляхом регулярного оголошення пропозицій, які публікуються на веб-сайті програми. Спільні проекти ґрунтуються на багатосторонньому партнерстві між вищими учбовими закладами ЄС і країнах партнерів. За допомогою цієї програми партнери можуть розробляти, модернізувати і поширювати нові учбові плани, педагогічні методи або матеріали, покращувати культуру контролю якості та оновлювати принципи керівництва і управління структурними заходами вищих учбових закладів, сприяючи їх розвитку і реформуванню в країнах партнерів, підвищувати їх якість і значущість, а також прискорювати їх зближення з європейськими проектами [3].

Отже, завдяки європейським освітнім програмам розвивається співпраця між країнами-членами ЄС. Освітні програми діють також для забезпечення донорської підтримки одноосібної наукової та освітньої діяльності, а також корпоративних проектів у сфері освіти молоді. За цими програмами студенти та науковці мають змогу здійснювати процес навчання і наукову діяльність. Реалізація таких програм сприяє обміну досвідом між громадянами європейських країн та представниками різних культур, а також дозволяє створити середовище взаєморозуміння та співпраці.

Література:

1. Перелік проектів освітніх програм Європейського Союзу. Національний Еразмус+ офіс в Україні: веб-сайт. URL: <https://erasmusplus.org.ua/projects.html> (дата звернення: 11.05.2019).
2. Довідник освітніх програм та грантів ЄС на 2014-2020 роки. Київський національний університет імені Тараса Шевченка: веб-сайт. URL: <http://mobility.univ.kiev.ua/?lang=uk> (дата звернення: 12.05.2019).
3. Освітні програми ЄС для університетів та студентів. Національний Темпус офіс в Україні: веб-сайт. URL: <https://www.tempus.org.ua/uk/osvitni-programy-es-dlja-universytetiv-ta-studentiv.html> (дата звернення: 11.05.2019).

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК АСПЕКТ ЇЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

PERSONNEL PROVISION OF PUBLIC AUTHORITY AS AN ASPECT FOR ITS MODERNIZATION

Ключові слова: місцеве самоврядування, кадрове забезпечення, публічне управління.

Keywords: local self-government, personnel provision, public administration.

Система місцевого самоврядування в Україні вже довгий час потребує модернізації, найважливішим елементом якої є вдосконалення кадрового забезпечення. Для сучасного публічного управління потрібні висококваліфіковані менеджери – професійно мобільні працівники, здатні до навчання і набуття нових навичок у професії.

Якщо узагальнити всі проблеми кадрового забезпечення, то існує потреба у вдосконаленні системи управління персоналом органів публічного управління, тобто потрібні спеціалісти, які зможуть правильно розподілити обов'язки між працівниками та систематизувати виконання поставлених завдань. Також особливу увагу потрібно звернути на навчання та перекваліфікацію персоналу, адже здебільшого довгий час на відповідальні посади призначалися особи без відповідної освіти, досвіду, професійних якостей, що є необхідними, лише враховуючи партійну приналежність. Тому потрібно розробити чіткі критерії та вимоги до кандидатів на посади в органи публічної влади. Але і особам з належною освітою та досвідом потрібне постійне навчання для удосконалення знань і навичок, тому необхідні відповідні програми підвищення кваліфікації та оцінювання якості персоналу.

На даний час в Україні робляться перші кроки для вирішення всіх перерахованих проблем, але все-таки процес професійного розвитку кадрів відбувається безсистемно. Тому слід прискорити модернізацію нормативно-правового забезпечення розвитку фахівців з публічного управління та науки загалом шляхом створення цілісної системи законів та інших нормативно-правових актів, а також документів стратегічного розвитку як науки, так і публічного управління, насамперед Концепції науково-технологічного та інноваційного розвитку України в контексті проведення державно-управлінських реформ та розвитку державної кадрової політики.

Із закордонного досвіду видно, що результативність діяльності органів влади вимірюється підтримкою громадян, тому метою українського публічного управління має стати здобуття довіри та підтримки громадян України. Потрібно забезпечити успішне та гармонійне функціонування регіону та керівництва ним, незалежно від ситуації в країні та зміни уряду.

Література:

1. Державна кадрова політика в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку: наук. доп. / Авт. кол.: Ю.В. Ковбасюк, К.О. Ващенко, Ю.П. Сурмін та ін. Київ : НАДУ. 2012.

2. Жовнірчик Я.Ф. Сутність формування кар'єри державного службовця в організації його діяльності / Я.Ф. Жовнірчик // Наук. вісник Академії муніципал. управління: Серія "Управління". Вип. 3 (2013). Держ. упр. та місц. самовр. Заг. ред. В.П. Присяжнюка, В.Д. Бакуменка. Київ : ВПЦ АМУ. 2013.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Lavruk O., Slavina N.

State Agrarian and Engineering University in Podillya

THEORETICAL ASPECTS OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF THE LOCAL GOVERNMENT PERSONNEL

Ключові слова: місьцеве самоврядування, професійна компетентність, посадова особа місцевого самоврядування.

Keywords: local self-government, professional competence, public servant of local government.

Місьцеве самоврядування є однією з форм реалізації влади народу на місцевому рівні і являє собою важливий елемент взаємозв'язку держави і суспільства, реалізації можливостей кожної окремої особи. Саме з професіоналізмом та професійною компетентністю посадових осіб пов'язана організація та функціонування служби в органах місцевого самоврядування. Тому дуже важливо, щоб посадові особи місцевого самоврядування мали відповідну підготовку до виконання покладених на них функцій та завдань.

Сутність професійної компетентності вивчається представниками різних наук – державного управління, педагогіки, психології, соціології, економіки, культурології, філософії, юриспруденції тощо. Кожна з них розглядає специфічні аспекти компетентності як показника зрілості діяльності, праці, особистості людини в системі професійних відносин [2, с. 7]. Незважаючи на численність досліджень з проблеми професійної компетентності фахівців, і досі не існує єдиного підходу до визначення професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування. Компетентність – широкий загальний світогляд і культура, професійні знання теорії управління, психології, наукових основ управління, здатність реалізувати свої знання на практиці, знання методів психології, соціологічних досліджень, володіння комплексом управлінських умінь [3]. Вона побудована на комбінації взаємовідповідних пізнавальних ставлень та практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань, умінь, усього того, що можна мобілізувати для активної дії [6, с. 74]. Узагалі у більшості наукових праць «професійна компетентність» розглядається як результат аналізу професійно значущих властивостей більшості людей, які підготовлені до професійної діяльності або займаються нею, лише на основі зафіксованої сукупності ознак, що визначають ідеалізований еталон, модель професійно компетентної особистості [1, с. 47-48]. Більшість науковців подають професійну компетентність як форму виконання працівником своєї діяльності, зумовленої знаннями та практичними вміннями. Зауважимо, що посадові особи місцевого самоврядування повинні мати здатність актуалізувати свої знання, вміння, навички та адекватно їх проявити при прийнятті управлінських рішень, спрямованих на забезпечення виконання функцій територіальних громад та основних функцій управлінської діяльності. Компетентність включає в себе повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій, які дозволяють вирішувати питання місцевого значення.

Існує думка про те, що набір компетентності посадовця можна отримати в результаті вивчення відповідної документації та в процесі спостереження за роботою успішних управлінців. Проте, якщо йдеться про посадових осіб місцевого самоврядування, то наукове вивчення ускладнюється тим, що не існує нормативно-правового акту із затвердженими професійно-кваліфікаційними характеристиками для кадрового корпусу місцевого самоврядування, які працюють у виконавчих органах рад різних рівнів.

Виходячи з сутності компетенції як сукупності здібностей і особистісних характеристик працівника, що визначають його поведінку людини при фіксованих зовнішніх умовах і сприяють виконанню організаційних функцій та завдань [5, с. 117], пропонується визначення професійної компетентності державного службовця як його здатності до доцільних дій для результативного та ефективного розв'язання ситуацій, що виникають у процесі виконання службових обов'язків [4, с. 193]. Для кожного фахівця важливо мати здатність знаходити обґрунтовані рішення в межах своєї компетенції найкраще та прийнятне для кожної ситуації, самостійно мислити, послідовно забезпечувати їх виконання та нести за них відповідальність.

Таким чином, професійна компетентність посадової особи місцевого самоврядування – це її здатність ухвалювати обґрунтовані рішення, в рамках своєї компетенції щодо ефективної діяльності органу місцевого самоврядування, основою якої є професійні управлінські компетенції. Тому професійна компетентність посадовця не обмежується рівнем професійної освіти та теоретичної підготовки. Професійно компетентний посадовець – це належним чином підготовлена, досвідчена людина, яка має здатність ухвалювати обґрунтовані рішення, на основі наявних знань, відповідні змісту конкретної ситуації, результати якого будуть позитивними для держави та територіальної громади. З цього випливає, що компетентна посадова особа місцевого самоврядування володіє сукупністю властивостей: знаннями в галузі державного управління, місцевого самоврядування, права, фінансів, економіки, психології, етики тощо, що спираються на систематизовану теоретичну базу і визначають успішність діяльності посадовця з реалізації функцій місцевого самоврядування; знаннями, що визначають успішність комунікативної, організаційної, управлінської діяльності посадовця; уміннями, що забезпечують успішне розв'язання загально соціальних та професійних проблемних ситуацій, прихильність до ідеалів посадовця органу місцевого самоврядування та схильність до кар'єрного зростання; ухвалення оптимальних рішень у конфліктних ситуаціях, оцінювання, коректування та їх виконання; адаптацію до постійно змінних умов; постійне професійне вдосконалення та самоосвіта; досвід, авторитетність у сфері своєї професійної діяльності.

Вважаємо, що професійна компетентність посадової особи місцевого самоврядування має бути реалізована посадовцем у професійній діяльності. При цьому людина повинна постійно самовдосконалюватись, використовуючи свій інтелектуальний потенціал, застосовуючи інноваційні методи, творчі підходи до вже ustalених прийомів у роботі, уміти адаптуватися та освоювати нові управлінські завдання.

Література:

1. Администратор образования: управленческая компетентность в современных условиях: сб. матер. науч.-практ. конф. НИРО. – Н. Новгород: Нижегородский гуманитарный центр, 2000. 241 с.
2. Беспалов П. В. Акмеологическая концепция формирования информационно–технологической компетентности государственных служащих. М.: ИКФ Каталог, 2002. 236 с.
3. Вдовиченко Р. Діяльність міського управління освіти з підвищення професійної компетентності керівників шкіл. *Освіта і управління*. 2003. Том 6. число 1. С. 33-40.
4. Дзвінчук Д. Підвищення кваліфікації державного службовця як процес і результат розвитку компетентності. *Вісник УАДУ*. 1999. № 1. С. 190-194.
5. Лаврук О.С. Управління формуванням професійної компетенції персоналу підприємств. Збірник наукових праць ПДАТУ. Вип. 24. Частина 3. Кам'янець-Подільський, 2016. С. 116-121.
6. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. *Освітній дайджест*. 2004. № 4 (8). С. 71-76.

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Lutsykiv I., Hupka V.

Ternopil Ivan Puluuj National Technical University

FEATURES OF THE IMPLEMENTATION OF PERSONNEL POLICY IN PUBLIC ADMINISTRATION

Ключові слова: кадрова політика, публічне управління, публічна служба.

Keywords: personnel policy, public administration, public service.

Особливість сучасної державної кадрової політики України полягає в тому, що держава і особа виступають як партнери у професійно-трудовій діяльності, де визначальним принципом є досягнення гармонійного поєднання інтересів особи та держави, індивідуальних та загальнонаціональних інтересів, сприяння творчої самореалізації особистості. У сучасних умовах, вирішення кадрових питань є одним із найактуальніших аспектів формування та функціонування публічної влади. Кадрова політика виступає як важливий чинник політики держави, її головна лінія у сфері добору та виховання кадрів.

У галузі публічного управління державна кадрова політика повинна бути спрямована на створення організаційно-правових, управлінських, соціальних, психологічних, матеріально-технічних, фінансових, економічних та інших передумов формування високопрофесійних кадрів публічної служби.

Інноваційні технології здійснення кадрової політики передбачають вироблення нового стилю кадрового забезпечення органів публічної влади високопрофесійним управлінським персоналом, здатним задовольнити потреби населення шляхом надання якісних та ефективних управлінських послуг. Разом з тим, кадрові технології можуть визначатись як сукупність методів та організаційних процедур, спрямованих на оптимізацію рішень щодо розвитку персоналу публічної служби.

Доведено, що ефективна кадрова політика в сфері публічного управління має бути спрямована на:

- прогнозування і планування потреби в кадрах (кількісне і якісне забезпечення публічних служб відповідними кадрами);
- підбір і розстановку, тобто раціональне використання кадрів;
- розробку критеріїв, методів і прийомів відбору, розстановки, оцінки і навчання кадрів;
- планування розвитку персоналу, підвищення кваліфікації;
- створення і використання кадрового резерву на керівні посади.

Слід зазначити, що кадрова політика в сфері публічного управління може бути результативна у разі дотримання певних вимог за умови послідовної реалізації низки науково-методичних, законодавчих, політичних та організаційно-управлінських заходів. Разом з тим, реалізація кадрової політики у даній сфері повинна здійснюватися відповідно до принципів, які відповідають демократичним стандартам врядування та глобальним процесам суспільного розвитку. А саме:

- демократичний добір;
- просування по службі за діловими якостями;
- постійне навчання публічних службовців;
- заохочення публічних службовців до службової кар'єри;
- систематичне відновлення кадрів;

- здійснення контролю за діяльністю кадрів [1].

Аналіз здійснення кадрової політики в галузі публічного управління дав нам можливість окреслити низку недоліків і проблем державної кадрової політики у сфері публічної служби:

- недосконалість системи призначення на посади, просування по службі та ротації кадрів;
- надмірна політизація. Це відбувається тому, що досить часто з приходом до влади нової команди політиків добір кадрів на державну службу здійснюється не за принципом професійності й компетентності, а за належністю до певної партії або на основі особистої відданості конкретній особі;
- недосконалість системи управління персоналом;
- недостатньо ефективні заходи, які здійснюються органами публічної влади щодо запобігання корупції в публічному секторі;
- низький рівень оплати праці публічних службовців службовців;
- недосконалість системи професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації публічних службовців службовців;
- відсутність дієвого громадського та державного контролю за діяльністю персоналу органів публічної влади, недосконалість критеріїв та механізмів об'єктивної оцінки їх роботи.

Ці та інші недоліки державної кадрової політики у сфері публічної служби мають системний характер, а отже, потребують і системних рішень.

На основі вищевикладеного матеріалу, а також особливостей здійснення кадрової політики в сфері публічного управління нами було запропоновано пріоритетні напрями щодо її вдосконалення, а саме:

- забезпечення професіоналізації державних службовців;
- удосконалення законодавчої бази, яка надасть кадровим процесам правової обґрунтованості, урегульованості та захищеності;
- створення ефективного кадрового резерву;
- створення правового, соціального, організаційного підґрунтя для успішної реалізації професійного потенціалу державних службовців;
- упровадження ефективної системи мотивації праці публічних службовців;
- забезпечення прозорості та відкритості кадрової політики у сфері публічного управління;
- удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації публічних службовців;
- модернізація кадрових служб;
- дотримання демократичних принципів відкритості, гласності й справедливості під час вирішення кадрових питань.

Отже, сучасне кадрове забезпечення публічного управління обов'язково повинне мати інноваційний характер, оскільки саме у такий спосіб, можна забезпечити якісно нові формування та реалізацію інституту публічної служби, що безпосередньо позитивно позначиться на якості та ефективності всього публічного управління.

Література:

1. Про Стратегію державної кадрової політики на 2012-2020 роки: Указ Президента України від 01.02.2012 р. № 45/2012. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/45/2012>.

КАДРОВЕ ЗБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

STAFFING IN PUBLIC SECTOR: PROBLEMS AND PERSPECTIVES

Ключові слова: кадри, кадрове забезпечення, публічна влада.

Keywords: personnel, staffing, public sector.

На сьогоднішній день проблема забезпечення професійними та компетентними кадрами органів державного управління та місцевого самоврядування є однією із найважливіших проблем. Саме за допомогою ефективного кадрового забезпечення можна реалізувати нову кадрову політику нашої держави.

Основною метою кадрової політики в регіонах України є забезпечення органів державного управління та місцевого самоврядування високопрофесійними, ініціативними, управлінськими спеціалістами, здатними взяти на себе відповідальність й успішно вирішувати важливі загальнодержавні та регіональні проблеми і в такий спосіб організувати ефективне управління політичним, економічним і соціальним розвитком регіонів.

Все це дозволяє констатувати, що кадрове забезпечення публічної влади є основою для не тільки подолання наслідків кризового стану в Україні, якісного оновлення та оздоровлення суспільства і всіх його сфер, але й складовою ефективною кадровою політики. Однак, кадрова ситуація в органах державної влади залишається непростюю. Спостерігається постійне зростання чисельності державних службовців, однак при цьому не завжди дотримуються нормативно встановлені процедури й правила призначення на посади.

Поряд з цим варто відмітити і такі недоліки як: нерідко порушуються демократичні принципи відкритості, гласності й справедливості під час вирішення кадрових питань; практично відсутня система залучення на державну службу молоді; не сформована єдина система добору, оцінювання, висування фахівців в органи влади. Тому саме акцентується увага на одній із найважливіших проблем у діяльності органів державного управління – підготовці висококваліфікованих кадрів, обґрунтовується необхідність формування професійного кадрового потенціалу держслужбовців, здатних на належному рівні виконувати покладені на них обов'язки та завдання.

На нашу думку, з метою зміцнення і послідовного поліпшення кадрового потенціалу державної служби, пропонується створення єдиної цілеспрямованої державної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців. Основною передумовою залучення на керівні посади компетентних, висококваліфікованих працівників, ефективних менеджерів є формування дієвого кадрового резерву та робота з ним. При формуванні списків кадрового резерву необхідно шукати нових підходів до аналізу особистісних та ділових рис службовців, враховувати колективну думку.

Література:

1. Барвіцький В. Система підготовки та підвищення кваліфікації службовців органів місцевого самоврядування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / Проблеми трансформації територіальної організації влади: зб. матер. та док.; наук. ред. М. Пухтинський. Київ : Атіка, 2005. С. 330–333.
2. Губа О. Концептуально-методологічні підходи до дослідження проблем формування і реалізації кадрової політики / Вісник УАДУ. 2003. № 2. С. 284–293.

СЕКЦІЯ 11.
ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО ЛІДЕРСТВА В
ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

УДК 625.1

Стадник В.

Хмельницький національний університет

МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО ЛІДЕРСТВА В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Stadnyk V.

Khmelnytsky National University

MOTIVATIONAL BASIS OF EFFECTIVE LEADERSHIP IN CONDITIONS OF DECENTRALIZATION OF POWER

Ключові слова: лідерство, мотивація, децентралізація

Keywords: leadership, motivation, decentralization

В періоди соціальних трансформацій, пов'язаних із зміною політичних устроїв чи економічних механізмів, проблема ефективного лідерства все частіше привертає до себе увагу дослідників. І нині успішність здійснюваних в Україні реформ щодо децентралізації управління і розвитку місцевого самоврядування потребує лідерів, здатних вирішувати складні завдання розбудови територій в умовах обмежених фінансових ресурсів.

Дослідженням явища лідерства, оцінкою його ролі у забезпеченні успішного трансформування економічних систем різних рівнів управління займались багато науковців. Серед авторів, що вивчали проблеми лідерства, слід назвати роботи М. Бекінгема, У.Бенніса, К.Бланшара, О. Євтихова, В. Колпакова, Р. Стогділа та ін. Розуміння лідерства як соціальної технології впливу на перебіг соціальних та економічних процесів має важливе теоретичне і практичне значення. Історично склалось, що саме лідери стають суб'єктами організаційних змін і носіями нової ментальності. Однак набагато більше прикладів того, як привабливе стратегічне бачення лідера так і не було реалізоване. І причина не лише в тому, що воно не відповідало реальним ресурсним можливостям соціально-економічної системи. Значно більше тут важила підтримка позиції лідера тими, хто втілював його стратегічні плани і наміри у життя. А вона, в свою чергу, у своїй основі має мотиваційну складову.

Звідси актуальними є питання виявлення мотиваційного підґрунтя у співпраці лідерів і послідовників і формування на цій основі ефективних механізмів управління реалізацією стратегічних планів розвитку соціально-економічних систем. Особливого значення це набуває у системі державного управління в Україні, для якої характерна значна бюрократизація, корупційність чиновників та інші негативи, які спричиняють гальмування реформ у різних сферах адміністрування соціальними та економічними процесами.

Виходячи із цього, метою даного дослідження визначено з'ясування можливостей використання здобутків теорії лідерства для проектування таких соціальних технологій, які б давали змогу зменшувати прихований опір змінам на рівні виконавчих служб органів державного управління і тим самим підвищувати ефективність реалізації стратегічних планів розвитку регіонів.

Визначаючи термін «лідерство» співвідносно суб'єкта управління розвитком, доцільно виокремити основний зміст, який вкладається у розуміння цього явища теорією управління. В. Беніс визначає лідерство як процес, за допомогою якого хтось досягає підпорядкування поведінки інших у потрібному напрямку [1]. Ефективне лідерство потребує, по-перше, стратегічного бачення у виборі шляхів розвитку певної групи (соціуму), а по-друге – вмілого керівництва для реалізації стратегічних планів.

Ключовою ознакою лідерства вважаються відносини домінування і підкорення, які виникають у ситуаціях зі значним рівнем невизначеності, коли членам групи складно дійти згоди у виборі прямої дії та способів досягнення бажаного результату. Можна стверджувати, що саме за цією ознакою будується нині управлінська вертикаль в нашій країні. Однак цього

недостатньо для того, щоб забезпечити ефективне лідерство, про що свідчить невдалий досвід проведення в Україні різного роду реформ.

Слід зазначити, що в багатьох дослідженнях лідерства як соціального явища науковці виокремлюють такі основні функції: інноваційну, комунікативну, світоглядну, організаторську, прогностичну, мобілізаційну, інформаційну, контролюючу [2, 3]. Проте мобілізаційну функцію доцільніше було б ідентифікувати як функцію мотивування і вона є чи не найбільш важливою у зазначеному переліку. Аналізуючи досвід успішного реформування, можна стверджувати, що лідерство як інструмент досягнення цілі або результату, опирається не на примушування, а на мотивування. Відображення впливу мотиваційного чинника для формування ефективної взаємодії всередині управлінської команди в розрізі регіонального управління можна подати схематично (рис.1).

Рисунок 1. Структура мотиваційного процесу у відносинах «лідер-послідовники» в контексті управління розвитком регіонів

Особлива роль регіональних лідерів полягає в тому, щоб, відштовхуючись від пріоритетів соціально-економічної політики держави та особливостей регіону, сформувавши стратегію його розвитку, яка б відповідала суспільним потребам, і забезпечити її реалізацію. Актуалізація його особистих мотивів не має відбуватися врозрив цих потреб. Забезпечення такої відповідності досягається через розвиток інституційного середовища, формальні складові якого мають створювати регулятивне поле поведінки усіх учасників ринкових відносин, тим самим спрямовуючи у потрібне русло і розвиток неформальної складової. Мотиваційний процес у структурі виконавчих служб буде ефективним, якщо буде забезпечено валентність організаційно-економічних відносин у системі «лідер-послідовник». Саме така валентність може стати гарним фундаментом для формування системи організаційних цінностей, що відповідають стратегічному баченню лідера і завданням розвитку території.

Література:

1. Bennis W. Leadership Theory and Administrative Behavior: The Iron lens of Authority / W. Bennis // Administrative Science Quarterly. 1959. № 4. P. 67-92.
2. Бланшар К. Лідерство: к вершинам успеха, путь к созданию высокоэффективных организаций / К. Бланшар. СПб.: Питер, 2008. 368 с.
3. Носова Н.С. Феномен лидерства: первый среди равных / Н.С. Носова, Р.В. Осокин. М.: Гросс Медиа, 2008. 196 с.

АДХОКРАТІЯ: УПРАВЛІНСЬКИЙ СТИЛЬ МАЙБУТНЬОГО

Stoyko I., Viyatyk I.

Ternopil Ivan Puluji National Technical University

ADHOCRACY: GOVERNMENT STYLE OF THE FUTURE

Ключові слова: адхократія, управління, стиль.

Keywords: *adhocrcasy, management, style.*

У даний час в областях високих технологій і в галузях, що швидко розвиваються, з'явилися організації, у яких є ознаки організації майбутнього. У науковій літературі ці організації отримали назву адхократичних, які засновані на знанні і компетентності, а не на позиції в ієрархії.

Адхократія (від лат. *ad hoc* «для цього [конкретного випадку]», англ. *adhocrcasy*) – термін, що його запропонував у 1960 році знавець проблем лідерства Уоррен Бенніс, а потім популяризував футуролог Елвін Тоффлер у книзі «Шок майбутнього (Future Shock, 1970) а також Генрі Мінцбергом у книзі «Структурування організацій. Синтез досліджень» (1979).

За своєю суттю адхократія – протилежність бюрократії. Адхократія ігнорує класичні принципи менеджменту, згідно з якими в кожного є певна постійна роль, і відповідає гнучкому організаційному устрою, за якого індивідууми можуть вільно використовувати свої таланти залежно від потреб.

«Проектні організації широко поширені в авіакосмічній індустрії. Коли якому-небудь провідному виробникові вдається добути велике замовлення від Агентства національної аеронавтики і космосу, він збирає команду приблизно з сотні чоловік з різних функціональних підрозділів компанії. Проектна команда працює приблизно півтора року до офіційної заявки уряду, щоб зібрати дані і проаналізувати майбутню роботу. Коли настає час підготувати формальну заявку, що називається в індустрії «пропозицією», тоді команда, що працювала над його підготовкою, розпускається, а її учасники повертаються усвої функціональні підрозділи. Потім набирається нова група людей для того, щоб написати істинну «пропозицію». Команди для написання пропозиції працюють разом усього лише декілька тижнів. Як тільки пропозиція приймається, команда відразу ж розпускається. Коли відбувається підписання контракту (якщо воно відбувається), то послідовно створюються різні нові».

Ключовими факторами в адхократії є компетентність і груповий взаємозв'язок робіт. Адхократія – це одночасно й організаційна система управління (ОСУ) й управлінський стиль. Найважливіший параметр адхократії – компетентність. Навколо цього і будується вся діяльність: система стимулювання, високий ступінь волі в діях працівників, перевага горизонтальних зв'язків, переважно неформальний характер взаємодії персоналу (навіть по вертикалі) і т. ін. Звідси випливає, що ОСУ адхократичної організації часом жорстко не визначена, ієрархічна будова її може досить часто змінюватися, менеджери не завжди чітко прив'язані до певної сфери діяльності. ОСУ адхократичної організації звичайно асоціюють зі схемою концентричної форми.

У зв'язку з цим найбільшого поширення такі компанії набули в галузях із високою або складною технологією, що вимагають творчості, інноваційності й ефективної спільної роботи: науково-дослідної і дослідно-конструкторської, консультаційно-впроваджувальної, комп'ютерно-електронної, медичної і т. ін. Безумовно, що такий тип організації не універсальний. Найбільш ефективний він для організацій, де переважає стохастичний характер діяльності: НДДКР, консультаційно-впроваджувальна діяльність тощо.

Адхократія - найвищою мірою неформальна, органічна організація, в якій фахівці працюють в командах, координуючи свою діяльність за різними проектами. Це підрозділи, що займаються новими питаннями і є, як правило, тимчасовими. Можуть мати й інші назви: робочі, експертні, цільові групи, робочі центри, штаби, команди.

У сучасному світі, на відміну від часів Елвіна Тоффлера, вже нікого не дивує, що існує проектний менеджмент. Основи управління проектами тепер вивчають практично усі студенти, що вибрали менеджмент своєю спеціальністю.

Проект – це коли люди збираються разом, щоб вирішити цілком певні завдання, за певний проміжок часу. Відповідно, проектний менеджмент –це управління проектом і людьми, залученими в реалізацію цього проекту.

Істотна відмінність проектних команд від функціональних відомств і підрозділів традиційної бюрократичної організації полягає в тому, що перші, за своєю суттю, є тимчасовими, тоді як другі розраховані на постійне існування.

Адхократичній організації властивий високий ступінь волі в діях персоналу, але її найважливішим результатом є якісне виконання роботи й уміння вирішувати виникаючі проблеми. Ключовими елементами адхократії є наступні:

- робота в областях з високою або складною технологією, що вимагає творчості, інновативності й ефективної спільної роботи;

- фахівці є висококваліфікованими експертами у своїй справі, виконують складні виробничі операції й уміють контактувати один з одним високоефективним способом;

- структура має органічну основу й чітко не визначена, переважають неформальні й горизонтальні зв'язки. Ієрархічна побудова постійно змінюється. У багатьох менеджерів немає твердої прив'язки до однієї роботи;

- право прийняття рішень і влада засновані на експертних знаннях, фінансовий контроль здійснюється зверху;

- система винагороди будується на внеску фахівця, його компетенції й ступеню участі у загальній роботі, винагорода носить груповий характер;

- відносини по вертикалі й горизонталі переважно носять неформальний характер, нерідко відсутня схема структури такої організації.

Організаційна структура управління адхократичної компанії, як правило, зображується у вигляді кількох кіл, що відбивають послідовно від центра вище керівництво, штаб-квартиру компанії, менеджерів, фахівців і робітників. Тобто в організації такого типу є неначе точка відліку, від якої структура розходить колами в радіальних напрямках. Коло у цьому разі є символом того, що всі зусилля її працівників ведуть до одного – до успіху компанії.

Словник.UA пояснює значення адхократичної культури: «Адхократична культура – корпоративна культура компанії, в якій кожний співробітник є творцем, новатором; тут немає вимог чітко дотримуватися регламенту, але є неухильна вимога передбачати майбутнє і не боятися ризикувати для завоювання в ньому передових позицій».

Література:

1. Элвин Тоффлер Шок будущего, М., «Аст», 2002, с. 145-167.

2. СЛОВНИК.ua. URL: <https://www.slovnuk.ua/index.php?sword=%D0%B0%D0%B4%D1%85%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9>

3. Мітцберг Г. Структура в кулаку: створення ефективної організації. URL: <http://bigc.ru/theory/books/mhsf/>.

4. Сухонос В. В. Адхократія як антибюрократична державна технологія: історико-правовий контекст. Правовий вісник Української академії банківської справи № 2(11). 2014. с. 3-7.

СЕКЦІЯ 12.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Вітенько Т., Мариненко Н., Лазарюк В., Шанайда В.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЛАБОРАТОРІЇ ФАБЛАБ ЯК ЕЛЕМЕНТ ІНФРАСТРУКТУРИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Vitenko T., Marynenko N., Lazaryuk V., Shanaida V.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

FABRICATION LABORATORIES AS AN INFRASTRUCTURE ELEMENT OF LOCAL COMMUNITIES INNOVATION DEVELOPMENT

Ключові слова: фаблаб, інноваційний розвиток.

Keywords: fablab, innovation development.

Однією з характеристик економічного розвитку децентралізованих громад є «проїдання» отриманих коштів шляхом «латання» старої інфраструктури. Так, суспільство отримує блага від інвестування громадського бюджету у теплі школи, полатані дахи та відновлені тротуари, але громада не отримує жодних доходів від такого розвитку. Низький рівень інвестування не дає змогу підвищити продуктивність праці та доходи. Ріст цін на комунальні витрати «з'їдає» усі здобутки підприємництва громад. Утворюється ситуація економічного застою [1]. З метою розриву кола негативу у слаборозвиненій економіці здійснюють державне інвестування в інфраструктурні проекти, які стають потужним поштовхом до економічного зростання. Метою збільшення інвестицій є розширення попиту на працю. Підйом за ланцюгом взаємопов'язаних виробництв збільшує заощадження та інвестиції. Формування інноваційної інфраструктури створює умови для активізації факторів розвитку виробництва та ринкових регуляторів.

Експерти Асоціації підприємств промислової автоматизації України [2] виділяють машинобудування, ІКТ розробки, альтернативну енергетику як одні з потенційних секторів для розвитку на внутрішньому та зовнішньому ринках України. Досвід інших країн свідчить про те, що прискорене впровадження цифрових технологій у вітчизняне машинобудування створює драйвери росту для всієї промисловості та економіки країни в цілому. Проте розвиток інноваційної інфраструктури не завжди підтримується громадськими бюджетами через відсутність інформації про історії успіху в інших громадах і відсутність самих розробок для оцінювання та реалізації.

Популяризація кращих практик розвитку інноваційної інфраструктури дозволяє створити синергетичний ефект та є одним із важливих завдань ефективного менеджменту децентралізованих громад. Важливим складником інноваційної екосистеми новітніх високих технологій є відкриті креативні лабораторії-майстерні Фаблаби, які відносять також і до категорії центрів науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (R&D Centers). Концепцію FabLab, основою якої є ідея про персональне виробництво на домашніх компактних верстатах з числовим програмним керуванням (3D принтери, міні-фрезери, лазерні різакі), запропонував науковий співробітник Массачусетського технологічного інституту Ніл Гершенфельд ще 20 років тому. З того часу ідея FabLab поширилася усім світом. Особливу популярність вона здобула у таких європейських країнах як Франція, Данія, Іспанія та Великобританія, стрімко розвивається в Африці та Азії. FabLab є широким рухом, відомим більше під назвою «відкритих лабораторій». Ці відкриті креативні простори об'єднуються навколо спільних цінностей, обміну знаннями, ідеями та практиками.

У розвинених країнах муніципалітети, урядові й регіональні структури та міжнародні донори розглядають свої фінансові витрати на розвиток креативного сектора як інвестиції у створення нових робочих місць (передусім для молоді) та зміцнення соціальної тканини, джерело створення доданої вартості. А підтримка креативного сектора потребує у тому числі роботи інкубаторів та акселераторів, створення кластерів і хабів. Перевагою певної

територіальної спільноти є наявність так званих project-spaces – обладнаних просторових приміщень (наприклад, інноваційна лабораторія FabLab), які творчі люди можуть винайняти на нетривалий час, аби реалізувати певний проект [3].

У 2018 році в рамках проекту «Створення мережі та інфраструктури підтримки молодіжного інноваційного підприємництва на платформі фаблабів» (<http://fablab-erasmus.eu/>) за участі університетів-партнерів з Великобританії, Іспанії, Франції, Білорусі та України в Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя було відкрито інноваційну лабораторію FabLab. Метою проекту FabLab є створення умов для розвитку інновацій та інженерної креативності, покращення працевлаштування студентів за допомогою взаємодії університету, бізнесу і промисловості на базі фаблабів.

Створену лабораторію FabLab TNTU було обладнано відповідно до вимог світової асоціації Fab Foundation, 3D принтерами, лазерним та фрезерним верстатами з ЧПК, комп'ютерними CAD/CAM станціями та іншим обладнанням цифрового проектування та виробництва. Під час реалізації проекту розроблено навчальні програми з курсів «3D моделювання і проектування», «Швидке прототипування та виробництво», «Теорія рішення винахідницьких задач», «Управління фаблаб-проектами», «Поширення на ринку». Вивчення сучасних технологій 3D друку та 3D моделювання активно сприяє налагодженню взаємодії університету з промисловими підприємствами, представниками малого та середнього бізнесу. За короткий час діяльності Фаблаб лабораторії науковцям університету вже вдалося розробити 3D моделі унікального устаткування та виготовити робочі прототипи деталей із складною геометрією. Подібні фаблаб лабораторії відкрито у Національному технічному університеті «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця, Одеській національній академії харчових технологій, Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля.

Створення та розвиток таких лабораторій було підтримано місцевими громадами через проведення конкурсів громадських ініціатив. Як результат, «FabLab у Відрадному: відкрита лабораторія творчості», «Інноваційна майстерня FabLab на Солом'янці», «MiRONAFT – FabLab лабораторія для кожного» отримали перемогу в конкурсах у Києві та Одесі. Загальний обсяг фінансування проектів становив від майже 1 до 4 млн. грн. [4, 5, 6].

Важливим є те, що подібні креативні майстерні, які обладнані невеликими верстатами з ЧПК, можуть стати проміжною ланкою між ідеями одинаків-інноваторів і бізнесом, пропонуючи швидке виготовлення прототипу інноваційного виробу або швидкого оновлення дизайну та форми старої, але ще якісної продукції місцевого виробника. Надаючи порівняно дешеві робочі місця для молоді у віддалених регіонах, такі креативні центри можуть стати як центрами інновацій, так і центрами самоосвіти для освоєння нових технологій.

Література:

1. Концепція «великого стрибка».
URL: https://pidruchniki.com/15100827/politekonomiya/kontseptsiya_velikogo_stribka
2. Створення інноваційних екосистем в промислових хайтек сегментах. Моделі та пропозиції в рамках Індустрії 4.0. URL: <https://www.civic-synergy.org.ua/analytics/stvorenniya-innovatsijnyh-ekosystem-v-promyslovyh-hajtek-segmentah-modeli-ta-propozytsiyi-v-ramkah-industriyi-4-0/>
3. Микола Скиба. Креативна економіка в Європі: 5 кроків для злету.
URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/03/21/209710/>
4. FabLab у Відрадному: відкрита лабораторія творчості.
URL: <https://gb.kyivcity.gov.ua/projects/archive/2/show/496>
5. Інноваційна майстерня FabLab на Солом'янці.
URL: <https://staging.kyivcity.gov.ua/projects/archive/1/show/104>
6. #MiRONAFT – FabLab лабораторія для кожного.
URL: <https://citizen.odessa.ua/projects/2018/2018-1797/>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Yatsyk M.I., Shveda N.M.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

FOREIGN EXPERIENCE OF LOCAL GOVERNMENT DEVELOPMENT UNDER DECENTRALIZATION

Ключові слова: місцеве самоврядування, моделі місцевого самоврядування, Європейська хартія місцевого самоврядування, муніципальна реформа.

Key words: local government, local government models, the European Charter of Local Self-Government, municipal reform.

Світовий досвід більшості зарубіжних країн переконує, що управління місцевими справами, як правило, здійснюється як через призначені з центру органи державної адміністрації на місцях, так і через представницькі органи, які обираються населенням відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Такі представницькі органи часто іменуються органами місцевого самоврядування або муніципального управління [1].

На сьогоднішній день у світі не існує жодної універсальної моделі чи методології, яку б можна в повному обсязі і без змін застосувати в Україні.

На разі в європейських країнах виділяють три основні моделі місцевого самоврядування, які склалися під час муніципальних реформ, а саме: англосаксонська, континентальна, змішана. Основні характеристики зазначених моделей місцевого самоуправління наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристики основних моделей місцевого самоврядування

Модель місцевого самоврядування	Країни, що використовують	Характеристика моделі
Англосаксонська	Великобританія	Високий рівень автономії місцевого самоврядування, виборність та контроль з боку населення. Відсутність на місцях спеціальних державних уповноважених, на яких покладена функція контролю над органами місцевого самоврядування. Відсутність місцевих адміністрацій (органів державної влади на місцях)
Континентальна	Франція, Італія, Іспанія, Бельгія, Нідерланди, Польща, Болгарія	Поєднання прямого державного управління і місцевого самоврядування. Певна ієрархія системи управління, в якій місцеве самоврядування є ланкою в порівнянні з державною владою. Обмежена автономія місцевого самоврядування, наявність на місцях спеціальних державних уповноважених, які контролюють органи місцевого самоврядування
Змішана	Німеччина, Австрія	У деяких ланках місцевого самоврядування виборний орган може бути і ланкою муніципального управління, і представником державної адміністрації

Разом з тим, конституційно-правове регулювання питань місцевого управління та самоврядування у різних державах світу є неоднаковим. Зокрема, в країнах із федеративним устроєм національні конституції можуть регламентувати місцеве управління досить докладно

(Австрія, Бразилія, Мексика), а можуть тільки згадувати про нього (ФРН) або взагалі не торкнутися цього питання, залишивши регулювання місцевого управління суто на розсуд суб'єктів федерації (Австралія, Канада, США, Швейцарія). У США повна залежність і похідність місцевих органів від штатів була сформульована ще у 1868 р. верховним суддею штату Айова Дж. Діллоном: "Муниципальні корпорації зобов'язані своїм утворенням і здобувають усі свої права і повноваження від легіслатур штатів" [2], т.зв. "правило Діллона". Положення, які регулюють місцеве управління, містяться в конституціях усіх штатів. Але ступінь урегульованості різних аспектів місцевого управління в окремих штатах неоднакова.

Заслуговує на увагу той факт, що в Основних законах таких унітарних держав, як Данія та Норвегія про місцеве управління взагалі нічого не сказано. Лаконічні в цьому питанні конституції Грузії та Франції. Водночас у новітніх конституціях інших країн місцевому управлінню присвячені цілі розділи (у хорватській – розділ "Устрій місцевого (локального) самоврядування", у болгарській – "місцеве самоврядування і місцева адміністрація", чеській – "Територіальне самоврядування", Основний закон Монголії 1992 р. – "Адміністративно-територіальні одиниці Монголії, їх управління") [3].

На основі аналізу зарубіжного досвіду можна виокремити основні шляхи впровадження реформ з децентралізації влади в Україні:

- розмежування повноважень, прав та обов'язків різних рівнів влади відповідно до сутності правової, демократичної держави та громадянського суспільства, що дозволить досягти балансу інтересів у системі публічних відносин;
- розробка та реалізація ефективної регіональної політики, спрямованої на забезпечення рівномірного місцевого і регіонального розвитку;
- забезпечення втілення принципу субсидіарності як способу подолання конфлікту інтересів між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;
- упровадження адміністративно-територіальної реформи із забезпеченням збереження цілісності держави та її унітарного устрою;
- забезпечення розширення прав територіальних громад щодо вирішення проблем їх життєзабезпечення;
- проведення бюджетної реформи з урахуванням загальнонаціональних та місцевих інтересів.

Досвід реформ у зарубіжних країнах свідчить, що децентралізація відіграє важливу роль у демократизації і трансформації суспільства, переходу до інститутів, заснованих на ініціативі та відповідальності окремої людини та громади. Тенденція до широкого її впровадження спостерігається в адміністративній, політичній, бюджетно-фінансовій, соціальній сферах, сприяє розвитку людського потенціалу, відповідальності влади, покращанню якості надання державних і громадських послуг, консолідації суспільства, вирішенню економічних, правових, політичних, етнічних проблем.

Література:

1. Арановский К.В. Государственное право зарубежных стран. / К.В. Арановский / Учебник для вузов. Москва : "ФОРУМ"-ИНФРА-М", 1998. 488 с.
2. Бюджетный федерализм: опыт развитых стран. Сборник обзоров / Отв. ред.: Зубенко В.А., Осолкова О.Б. Москва : Изд-во ИНИОН РАН, 1996. 80 с.
3. Георгіца А.З. Конституційне право зарубіжних країн : підручник / А.З. Георгіца. / Тернопіль : Астон, 2003. 432 с.

«ПРОБЛЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ»

МАТЕРІАЛИ І МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Відповідальний секретар випуску Шведа Н. М.

Технічне редагування, коректура, розробка оригінал-макету: Шведа Н. М., Мосій О. Б.

Матеріали і міжрегіональної науково-практичної конференції **«Проблеми публічного управління та адміністрування на регіональному рівні»** / Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – ФОП Паляниця В. А., 2019. – 101 с.

ISBN 978-617-7331-81-9

Підписано до друку 20.05.2019. Формат 60×90, 1/16.
Друк лазерний. Папір офсетний. Гарнітура TimesNewRoman.
Умовно-друк. арк. 6,8. Наклад – 100 прим.
Замовлення № 20052019

Друк ФОП Паляниця В. А.
Свідоцтво ДК №4870 від 20.03.2015 р.
м. Тернопіль, вул. Б. Хмельницького, 9а, оф.38.
тел. (0352) 528-777.